శ్రీరస్తు.

బమ్మెరపోతనామాత్యప్రణీత

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతము నందలి

సప్తమస్కంధము.

ఇది,

తెనుఁగుభాషఁజదువుకొను బాలురకు

నత్యంతోపయుక్తంబగునటుల

ఆల్లాడి- నారాయణశాస్త్రులు-వారిచే

పరిష్కరింపఁబడి

రామానందముద్రాక్షరశాలయందు.

ముద్రింపించి ప్రచురింపఁబడియె.

చెన్నపురి,

1904

శ్రీరామానంద ముద్రాక్షరశాలయందు విక్రయించు

పుస్తకముల జాబితా.

సేనాని చరిత్రము	౦ ౩ ౦
గురుబాలప్రబోధిక	౧ ౮ ౦
తె॥ ఇందసభా	౦ ౫ ౦
సుజ్ఞానామృతతారావళి	౦ ౪ ౦
పురశ్చరణదీపిక	౦ ౪ ౦
అష్టోత్తరసహస్రనామకదంబము	౦ ౮ ౦
స్కాందమాఘపురాణం	౦ ౮ ౦
కాలామృతం	౦ ౪ ౦
నక్షత్రచూడామణి	౦ ౪ ౦

పాకెట్టురాయల్ ౩౨ పేజీలలోయుండు గ్రంధములు

విష్ణుసహస్రనామము	౦ ౭ ౦
లలితాసహస్రనామము	౦ ౬ ౦
శివసహస్రనామము	౦ ౬ ౦
భగవద్గీత భారతసావిత్రోపాఖ్యానంబ్రహ్మసూత్రం	౦ ౮ ౦

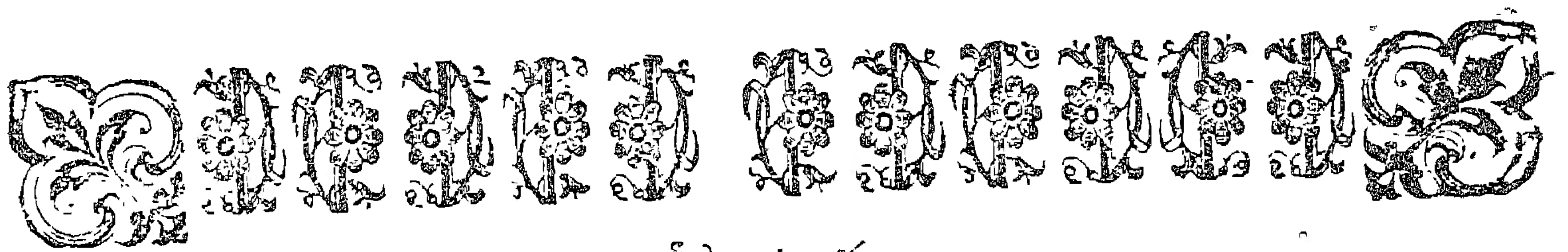
ఇవి మొదలైన అనేక సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు సరసముగా విక్రయించబడును పోస్టుచార్జి ప్రత్యేకము,

ఇట్లు

అల్లాడి - హయగ్రీవశాస్త్రి

రామానంద ముద్రాక్షరశాల

చాకలపేట పోస్టు.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతము.

స ప్త మ స్కం ధ ము.

శ్రీమద్విఖ్యాతిలతా । రామితరోదోంతరాళకమలాయుమహా। జీమూతతులితదేహా। శ్యామలరుచిజాలరామచంద్రనృపాలా॥

వ॥ మహనీయగుణగరిష్ఠులగునమ్మునిశ్రేష్ఠులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండైన సూతుండిట్లనియె నట్లుప్రాయోపవిష్టుండైన పరీక్షిన్నరేంద్రుండు శుకయోగీంద్రునవలోకించి ॥సీ॥ సర్వభూతములకు సముఁడునై చెలి ప్రియుండునై వైకుంఠుడనంతభాగ్యు। డింద్రునకొఱకునై దైత్యేంద్రులనేటికీవిషమునకై వడి వేఁకిచంపె। సురలజంపంగ నసురులచేనకయ్యెడిలాభమెంతైనఁగలదె। నిర్వాణ ధుండు నిర్గుణుండగుటనసురలవలనిభయంబుపగయుఁ గలుగనేర దట్టిఘనునకై దైత్యులఁజంపి। సురలఁ గాచుచునికి చోద్యమనుచు। సంశయంబు నాకుజనియించె మునినాథ। ప్రజ్ఞమెఱసి తెలియఁబలుకవయ్య। అనిన శుకుండిట్లనియె శా॥ నీసంప్రశ్నముచక్కనయ్యెఁ గదరా నిక్కంబు రాజేంద్ర। శ్రీసంభావ్యునిజచ్చరిత్రముమహాచిత్రంబుచింతింపఁగ। దాసాఖ్యానములో పవిత్రచరితాఖ్యానప్రధానంబులై। శ్రీనందాదములయిమునీశ్వరవచోజేగీయమానంబులై ॥క॥ చిత్రంబులు త్రైలోక్యప। విత్రంబులు భవలతాలవిత్రంబులు స। న్మిత్రంబులు మునిజనవన। చైత్రంబులు విష్ణుదేవుచారిత్రంబుల్ ॥వ॥ నరేంద్రా కృష్ణద్వైపాయనునకు నమస్కరించి హరికథనంబులు సెప్పెద వినుమవ్యక్తుండుగాక గుణంబులు లేక ప్రకృతిం జెందక భవంబులనొందక పరమేశ్వరుండు తనమాయవలననైన గుణంబులనావేశించి బాధ్యబాధకత్వంబులనొందుచుండు గుణరహితుండు సత్త్వరజస్తమంబులు ప్రకృతిగుణంబులా గుణంబులకు నొక్కొక్కకాలంబున హానివృద్ధులుగలవాయీశ్వరుండు సత్త్వంబున దేవఋషులను రజోగుణంబున నసురులను దమోగుణంబున యక్షరక్షోగణంబులను విభజించెసూర్యుండు పెక్కుడలంగానంబడియు నొక్కరుండైన తెఱంగున నద్వితీయుండును సర్వగతుండయ్యును భిన్నుండుగాడు తత్త్వవిదులైనపెద్దలు తమలోనంబరమాత్మస్వరూపంబుననున్నయీశ్వరునినివ్విధంబున నెఱుంగుదురు జీవాత్మకుబరుండైన సర్వమయుండు తనమాయచేత వి

శ్వరుండు సృజియింపంగోరి రజంబునఁ గ్రీడింపంగోరి సత్వంబున నిద్రింపఁగోరి త
మంబు నుత్పాదించి చరమైన కాలంబున సృజియించుచు నా కాలమున సర్వదర్శ
నుండైన యీశ్వరుండు కాలాహ్వయుండైన సత్వగుణంబైన దేవానీకంబునకు
వృద్ధియు రజస్తమోగుణులైన రాక్షసులకు హానియుం జేయుచుండు॥ క॥ జన
నాయక యీయర్థము । ఘనయశుఁడగు ధర్మజునకుఁ గ్రతుకాలమునన్ । మును
నారదుండు సెప్పెను । వినుపించెద వినుము చెవులు విమలత నొందన్॥ వ॥ ము
న్ను ధర్మరాజు సేయు రాజసూయయాగంబున బాలుండైన శిశుపాలుఁడు హ
రి నిందించి నిశితనిర్వక్రచక్రధారాదళితమస్తకుండయి తేజోరూపంబున వ
చ్చి హరిదేహంబు సొచ్చుటం జూచి వెఱఁగుపడి ధర్మజుండు సభలోనున్న నార
దు నీక్షించి యిట్లనియె॥ గీ॥ ఏట్టివారికైన నేకాంతులకునైన । వచ్చి చొరఁగ
రాని వాసుదేవతత్వమందుఁ జేరె ధరణీశుఁ డహితుఁడై । యెట్లు చొచ్చె మునివరే
ణ్యా నేఁడు॥ ఉ॥ వేఁడు మాధవుఁ దెగడి విప్రులు దిట్టి భగ్నుఁడై తమో । లీను
ఁడు గాఁడె తొల్లి మదలింపుచు చైద్యుడు పిన్ననాఁటనుం । డే యుమాధవున్ వస
హింపఁడు భక్తి వహింప డట్టివాఁ । డేని డప్రభావమున నీపరమేశ్వరు నందు జొ
చ్చెనో॥ మ॥ హరిసాధింతు హరిన్ గ్రహింతు హరి ప్రాణాంతంబు నొందింతు దా
హరికిన్ వైరినటంచు వీఁకఁబటురోషాయత్తుఁడై యెప్పుడున్। దిరుగుం బ్రువ్వఁడు
నోరు ప్రీలిపడదో దేహంబు దాహంబుతో । నరకావాసము నొందఁ డేక్రియ జగ
న్నాథుం బ్రవేశించెనో॥ వ॥ అదియునుం గాక దంతవక్త్రుండును వీఁడును నిరం
తరంబు గోవిందు నింద సేయుదురు నిఖిలజనులు సందర్శింప నేఁడు వీరికి విష్ణుసా
యుజ్యంబు గలుగుట కేమి హేతువు వినిపింపుము పవనచలితదీపశిఖయుంబో
లె నా హృదయంబు చలించుచున్నదనిన ధర్మనందనునకు నారదుండిట్లనియె॥
దూషణభూషణతిరస్కారంబులు శరీరంబునకుం గాని పరమాత్మకు లేవు శరీ
రాభిమానంబునం జేసి దండవాక్పారుష్యంబులు హింసయై తోఁచు తెఱంగున నే
ను నా యదీయ యను వైషమ్యంబు భూతంబులకు శరీరంబునందు సంభవించు న
భిమానంబు బంధంబు నిరభిమానుండై వధించిన వధంబు గాదు కర్తృత్వమొల్లవ
ి వానికి హింసయు సిద్ధింపదు సర్వభూతాత్మకుండయిన యీశ్వరునికి వైష
మ్యంబు లేదు గావున॥ గీ॥ అలుకనైన జెలిమినైన గామంబున । నైన బాంధవ
ముననైన భీతి । నైన దగిలి తలఁప నఖిలాత్ముఁడగు హరి । జేరవచ్చు వేఱు సేయఁడత
ఁడు॥ క॥ వైరానుబంధనంబున । జేరినచందమున విష్ణుఁ జిరతరభక్తిన్ । జేరఁగ
రాదని తోఁచును । నారాయణభక్తియుక్తి నా చిత్తమునన్॥ క॥ కీటకము దెచ్చి

భ్రమరము। పాటవమున బంభ్రమింప భ్రాంతం బైతే। కీటకము భ్రమరరూపము। పాటించి వహించుగాదె భయయోగమునన్॥ ఇవ్విధంబున॥ శా॥ కామోత్కంఠత గోపికల్ భయమునం గంసుండు వైరక్రియా। సామగ్రిన్ శిశుపాలముఖ్యనృపతుల్ సంబంధులై వృష్ణులున్। ప్రేమన్మీరలు భక్తినేమునిటచక్రిం గంటిమెట్లైనను। ధ్యాసధ్యాసగరిష్ఠుండైన హరి జెందవచ్చు ధాత్రీశ్వరా॥

శ్రీహరిద్వారపాలకులగు జయవిజయులకు సనందనాదులవలన శాపంబు సంభవించుట.

వ॥ మఱియుం బెక్కండ్రు కామద్వేషభయస్నేహ సేవాతిరేకంబులం జిత్తంబు హరిపరాయత్తంబుగా జేసి సద్గతిం జెందిరి వారి నుద్దేశించి క్రోధామత్తంబు ... లేనింటిలోపల నొక్కంటియైన వెన్నునికి లేనినిమిత్తంబున నతండు వ్యర్థుండయ్యె పితల్లి చెలియలికొడుకులైన శిశుపాలదంతవక్త్రులు తొల్లి విష్ణుమందిర ద్వారపాలకులు విప్రశాపంబున బరభ్రష్టులై భూతలంబున జన్మించిరని విని యుధిష్ఠిరుండు నారదున కిట్లనియె॥ మ॥ అలుగం గారణమేమి విప్రులకు మూర్ఖవిప్రులెవ్వారుని। చ్ఛలులే కాంతు సన్నిర్జితేంద్రియులు నిస్సంసారులై కామవర్జితులు వైకుంఠపురీనివాసుల నవిందున్వారి కేభ్భంగిని। ఖిలజన్మంబుల వచ్చు వారదవిలున్ సంకౌతూహలంబ య్యెడిన్॥ వ॥ అనిన నారదుం డిట్లనియె నొక్కనాడు బ్రహ్మమానసపుత్త్రులైన సనకసనందనాదులు దైవయోగంబున భువనత్రయంబునం దును సంచరించుచు నైదాఱేండ్లప్రాయంపు బాలకుల భావంబున దిగంబరుల యి హరిమందిరంబునకు వచ్చి చొచ్చునెడ మొగసాలనున్న పురుషులిద్దఱు వారలం జూచి॥ క॥ డింభకుల ననఁగ నెఱవి। సంభకులర మాధిపాధనల్లాపము ఖారంభకుల ముక్తనూన సద్రాభకులం జొరగనీక తెలిమిరధిశా॥ క॥ వారించిన ఖారంభకుల ముక్తనూన... దమకంబున। వారించు నిలువ లేక పడిదిట్టిరిదా। వారికులనసుర యోనిస। వారిత లై పుట్టుడనుచు వసుధాధిశా॥ వ॥ మఱియు నాపిన్నపెద్దలు వారలంజూచి మీరలిద్దఱు నుంసహరులుగారు నారాయణచరణ మూలంబు విడిచి రజస్తమోగుణులకు రాక్షసియోనిం బుట్టుడని శపియించిన నాశాపవశంబున బరభ్రష్టులై కూలుచు మొరలిడిన నమ్మహాత్ములు దయాళువులై క్రమ్మఱ నంగరుణించి మూడు జన్మంబులకు వైరంబున భగవత్సన్నిధానంబు గలిగెడు ననినిర్దేశించి చనిరి య్విధంబున శాపహతులై హరిపార్శ్వచరులైన పురుషులిద్దఱు హిరణ్యకశిపుహిరణ్యాక్షులన దితికి జన్మించిరందు గనిష్ఠుండయిన హిరణ్యాక్షుని హరి వరాహరూపంబున సంహరించె నగ్రజుండయిన హిరణ్యకశిపుం డనునరసింహమూర్తియైన శ్రీ

హరికేతవికలితుడయ్యెనతనికొడుకుప్రహ్లాదుండుతండ్రిచేత హింసితుండయ్యు నారాయణ పరాయణుండై శాశ్వతుండయ్యె రెండవభవంబునఁగైకేశియు మరాక్షసికి రావణకుంభకర్ణులై సంభవించిన విశ్వంబునందురఘుకులంబు నరాఘవుండయి యవతరించివధించె తృతీయజన్మంబున మీతల్లిచెలియలికి శిశుపాలదంతవక్త్రులై యుద్భవించి॥ శా॥ చ . చింతయులేకపాయనిమ హావైరంబుతోనిత్యజా। తక్రోధస్మరణంబు న్యాకలితోద్యత్పాపసంఘాతులై చక్రచ్ఛిన్నశిరస్కులైమునివచశ్శాపావధి ప్రాప్తులై । చక్రి జెందిరివారిపా ర్శ్వచరులై సారూప్యభావంబునన్ ॥ అనవిని ధర్మనందనుం డిట్లనియె॥ క॥ కాలము హరిపదవింతా । శీలున్సుగుణాలవాలు శ్రీమన్మేధా । జాలున్సంతో షింపక । యేలాశిక్షించె రాక్షసేంద్రుడసభా॥ క॥ పరభూతవ్యథనంబుల ।ని రుపమసంసారజలధిమథనంబు । ల్నరకేసరికథనంబు । పరిరక్షితదేవ యక్షఫణిమిథునంబుల్॥ వ॥ మునీంద్రా వినిపింపుమనిన నారదుఁ డిట్లనియె మహోదరుచేత స్వసహోదరుండు హతుండయ్యెనని విని హిరణ్యకశిపుండు రో షశోకదందహ్యమాన మానసుండయి ఘూర్ణిల్లుచు నాభీలదావదహనజ్వా లావిశాలంబులైన విలోకనజాలంబులగగనంబున భాగలెగయ నీక్షించుచు కబిల్వదంష్ట్రాంకురసంకాశ ధగద్ధగిత దంతసందష్టదశనచ్ఛదుండును సభ్రూభయం కరభ్రుకుటిత ఫాలభాగుండును నిరంతరశాంతదురంత వైరవేగుండును నైసమ హోగ్రప్రభాజ్వాల జటాజాలంబగు శూలంబు గేలనందుకొని సభామంటపంబునని లువంబడి త్రిమూర్ధ నకత్రిలోచన శకుని శంబర శతభ హయముచి హయగ్రీవపు లోమవిప్రచిత్తి ముఖులయిన దైత్యదానవులనాలోకించి యిట్లనియె॥ శా॥ నాకుంబన్నుగనుం డుకునెచ్చెలిరణవ్యాపారకుండుండు బా। హాకుంఠితకృత దేవయ త్నుండు హిరణ్యాక్షుండు వానిన్మహా । పాక న్యాంగముదాల్చి దానవ వధూ పౌకవ్యా త్తిలుగా । వైకుండుడు వధించిపోయెనట యీవార్తాస్థితింటిరే॥ చ॥వనము లను డబొచ్చుము వగణములో పలసంచరించునం। జనన మెఱుంగ రెవ్వరునుజూడ మెకింతయు లేదుతన్నడా ॥ సినమతిడాయువెంటబడిచికరక చిక్కనివిరోకరకీ। లునమునవెల్లలోబడకలోబడబట్టుకొనంగవచ్చునే॥సీ॥ భు జశక్తి తోడఁబోరాడశంకిలచి ముస్నిటియునిగినముననుగుగాక। యలయించి వె సు గాయ చలనంబ్రమముననకెఱఁగివెన్నిచ్చివచ్చుగాక। జగడంబు సైప క సాకల్యకాంక్షి సంఖ్యక్రిందనిగిననీగుగాక । క్రోధించి సాటుగాకకొంతపౌరుష మ సహా భంగినకరిఁడనుగాక। కఠినశూలధారంగంఠంబువిరలించి। వానిశో

శితమున వాడిమెఱపి। మత్సహోదరునకు మహితర్పణము జేసి యింద తృప్తు
డు మేలు సేత్తు॥ క॥ ఖండితమూలద్రుమమున। నెండి విటపములు భంగి నింద్రాదు
లఖండలముఖ్యులు నశించుదురు। భండనమున విష్ణుఁ డమర ప్రాణము గాఁడే॥
సీ॥ పొండు దానవులార భూసుర క్షేత్రసంగతమైన భూమికిఁ గమి గట్టి। మ
ఖతపస్స్వాధ్యాయమౌనవ్రతస్థుల వెదకి ఖండింపుఁడు విష్ణుఁ డనఁగ। నన్యుఁ డొక్క
డు లేదు యజ్ఞంబు వేదంబు లతఁడె భూదేవ క్రియాదిమూల। మతఁడె దేవర్షి పిత్రా
దిలోకములకు ధర్మాదులకు మహాధార మతఁడె యే స్థలంబున గోభూసురేంద్ర
వేద। వర్ణధర్మాశ్రమంబులు వరుస నుండు। నా స్థలంబుల కెల్ల మీ రరిగి కాల
చి। దగ్ధములు సేసి రండు మీ దర్పమెప్ప॥ వ॥ అని యిట్లు నిర్దేశించి దివిజమర్ద
నుని నిర్దేశంబులు శిరంబున ధరియించి రక్కసులు పెక్కండ్రు భూతలంబున
కు జని॥ సీ॥ గ్రామపుర క్షేత్ర ఖర్వట ఖేట ఘోషారామ నగరాశ్రమాదికము
లు। గాలిచి కొలకులు గలచి ప్రాకార గోపుర సేతువులు ద్రవ్వి పుణ్యభూజ। చ
యములు ఖండించి సౌధప్రపా గేహపర్ణశాలాదులు పడఁ జేసి। సాధుగోబ్రా
హ్మణసంఘంబుల నహింసఁ గావించి వేదమార్గములు చెఱిచి। కుతల మెల్ల నిట్లు కో
లాహలంబుగా। దైత్యులాచరింపఁ దల్లడిల్లి। నష్టమానులగుచు నాకలోకము
మాని। యడవులందుఁ జొచ్చి రమరవరులు॥ వ॥ అంత హిరణ్యకశిపుండు మహాదుఃఖి
తుఁడై యుమ్మృతుఁ డయిన సోదరునకు నుదకప్రదానాదికకార్యంబు లాచరించి యు
త్సవిష్టలగు శకుని శంబర కాలనాభ మహోత్కచ ప్రముఖుల నూరడించి వార
లఁ దల్లితోఁ గూడి హిరణ్యాక్షుని భార్యల నందఱ రావించి తన తల్లియైన దితి వలో
కించి యిట్లనియె॥ శా॥ సీరాగారనివిష్టపాంథుల క్రియన్నిక్కంబునం బారసం
చారుల్వత్తురు కూడి వత్తురు సదా సంగంబు లేదొక్కచో। శూరుల్వోయెడి త్రో
వం బోయెను భవత్పుత్రుండు తల్లి మహాశూరుం డాతఁడు తద్వియోగమునకున్ శో
కింపనీ కేటికిన్॥ సీ॥ సర్వజ్ఞుఁ డీశుఁడు సర్వాత్ముఁ డవ్యయుఁ డమలుండు సత్యుఁ డనంతుఁ
డాఢ్యు। డాత్మరూపంబున నశ్రాంతమును నమాయాప్రవర్తనమహిమవల
న। గుణములఁ గల్పించి గుణసంగమంబున లింగశరీరంబు లీలఁ దాల్చి। క పితవిలయము
లాఁగ దలఁడికి క్రియనొచ్చు పాదపంబుల భంగి భ్రామ్యమాణ। చక్షువు ధరిత్రి చ
లితయై కానంగఁబడిన భంగి వికల భావరహితుఁ డాత్మమయుఁడు కంపితాంతరం
గంబున గదలి ట్లుతోఁచు గదలఁ డతఁడు॥ ❋

బాలవేషము దాల్చి సయముండు తెలిపెను సుయజ్ఞోపాఖ్యానము.

వ॥ అవ్వలి యుర్వీశ్వ బులక్షణవంతుఁడుగాని యుశీనరుండు పుత్రీతుండై సన్న

సంస్మరణంబున యోగవియోగంబులనొందించు సంభవవినాశశోకవివేకావివేకచింతాస్మరణంబులు వివిధంబులీయర్థంబునకు పెద్దలు ప్రేతబంధుయమసంవాదంబను నితిహాసంబును దాహరింతురు వినుండు సెప్పెద నుశీనరదేశంబునందు సుయజ్ఞుండను రాజొకండు శత్రువులచేత యుద్ధంబున నిహతుండై యున్నయెడ. సీ॥ చినిగినబహురత్నచిత్రవర్మముతోడ రాలినభూషణరాజితోడ భీకరబాణనిర్భిన్నవక్షముతోడ దొలుచుగారెడు శోణితంబుతోడ। గీర్ణమై జారిన కేశబంధముతోడ రోషసందష్టాధరంబుతోడ। నిమిషహీనంబైన నేత్రయుగ్మముతోడ భూరజోయుతముఖాంబుజముతోడ। దునిసిపడిన దీర్ఘదోర్దండములతోడ। జీవరహితుడగు నుశీనరేంద్రు। జుట్టిబంధుజనులు సారెదినుండగ భయభ్రాంతలెల్ల॥ శా॥ ప్రస్తాకంపితకేశబంధములతో సంఛిన్నహారాళితో। హస్తాబ్జంబులు సాచి మోదికొనుచున్ హా నాథయంచున్ బహు। ప్రస్తావోక్తులతోడ నేడ్చి రివగన్ ప్రాణేశుపాదంబుపై। నస్తోక స్తనకుంకుమారుణవికీర్ణ ప్రంబువర్షించుచున్॥ మ॥ అవస్థ నిన్ను నుశీనరప్రజలకర్థానందసంధాలుగా। మునునిర్మించిన బ్రహ్మ నిర్దయతను జూలించె నేవీరికి। దన్నయ శ్రేణికి మాకు దిక్కుగలదే ధాత్రీశ నీ కోటికిం। జను నే పాసి చనంగ భాత్రుపమలన్ సస్త్రులబుత్రులన్॥ మ॥ జనలోకేశ్వర నిన్ను బాసిన నిమేషంబున్ మహాబ్జంబులై। చనులోకాంతరగామివై మఱలకీచందంబున న్నీవు పోయిరనెబ్బగి జాతుమెల్లముగ దాయిలోకవృత్తంబునే। దపలజ్వాలల జొచ్చి వచ్చెదము నీ యంఘ్రిద్వయంబు జూడగన్॥ అని యిట్లు రాజభార్యలా రాజశవంబు డగ్గఱి విలపింపం బ్రొద్దుగుంకె నీ సమయంబున వారుల విలాపంబులవిని బాలకుండై యముండు సనుదెంచి ప్రేతబంధులం జూచి యిట్లనియె॥ ఉ॥ మచ్చిక వీరికెల్ల బహుమాత్రము చోద్యము దేహపుట్టుచున్ జచ్చుచునుండ జూచెదరు చావునకొల్లడగవచ్చునే వెచ్చటబట్టినచ్చటికి చేగుటనై జను ప్రాణకోటికిన్॥ క॥ జననీజనకుల బాసియు। ఘనవృకముల బాధపడక గడుబిన్నలమే। మనియెద మెవ్వడు గర్భంబునమును బోషించె వాడె పోషకుడడవిన్॥ క॥ ఎవ్వడు సృజించు బ్రాణుల। నెవ్వడు రక్షించు ద్రుంచునెవ్వడు పంతుండెవ్వడు విభుడెవ్వడు వా। డివ్విధమనమనుచుబెనుచు హేలారతుడై॥ గీ॥ ధనముపీధిబడిన దైవవశంబున। నుండ బోవు మూలమున్ననైన। నడవిరక్ష లేనియబలుండు వర్ధిల్లు। రక్షితుడు మందిరమున జచ్చు॥ క॥ కలుగును మఱిలేకుండును। గలభూతములెల్లగాలకర్మవశములయి। నిలువండు ప్రకృతింతద్గుణకలితుడు గాడాత్మ మయుండగమ్యుడు దలపన్॥ సీ॥ పాంచభౌతికమైన భవనంబు దేహంబుపురు

షుండు దీనిలోఁ బాఱ్వకమఱి। వశమునఁ నొక వేళ వలికించు దీపించుఁ దఱిమెననొ
క వేళఁ దలఁగిపోవు। జెడ నేని దేహంబు చెడుఁగాని పురుషుండు చెడఁడు తనికినింత జేటు
లేదు। పురుషునికిని దేహపుంజంబునకు వేఱుగాఁ యేకత్వంబుగానరాదు। దార
వుల వెలుఁగు దహనుని క్రైవడి। గాయుమ లఁజరించు గాలిభంగి। నాకలిమైనభ
ఁ చాట్పున వేఱు| దెలియవలయు దేహి దేహములకు॥ అని మఱియు నిట్లనియె
సీ॥ భూపాలకుఁడు ద్రవో మెడి నొందమి విలపించ నేటికి వెఱ్ఱులార। నెవ్వఁడు భా
షించు నెవ్వఁడాకర్ణించు నట్టినాఁ డెన్నఁడో యెఱిఁగి వాఁడు ప్రాణభూతుండైన సనను
డాకర్ణింప భాషింప నెందు ప్రాణి దేవ। ములకు వేఱై తాను ముఖ్యుఁడై యింద్రి
యవంతుఁడై జీవుఁడు వలను మెఱయు। భ్రాంతవమున భూతప చకేంద్రియము
నో। లింగదేహము లనులీలఁ గూడి| విడచునన్యడొకడు విభుడు దీనికిమీఁద। పొగ
లనేల వగల నారల నేల॥ క॥ ఏ దాకనాత్మ దేహము। నొందెడునందాక కర్మ యో
గము లటపై। జేంద పుమాయా యోగ। సందితుఁ లెఱ్ఱ తజాలి బడ నేమిటికిఁ॥ మ॥
చెలుదంద్రు బదల్లులాత్మజులు సంసేవ్యల్ప తుల్య గునిర్మల గేహంబు లట మద్దా
తుఁడారు మహామాయాగుణభ్రాంతుమై కలలోఁ దోఁచిన యర్థంబ ల్నిజము లేక
మానుఁ బదపఙ్గర్మాంతకాలంబునఁ॥ వ॥ మఱియు మాయాగుణ ప్రపంచంబు
నెఱిఁగడిత తత్త్వజ్ఞులు నిత్యానిత్యంబులఁ గూర్చి సుఖదుఃఖంబులం జెందరజ్ఞుఁ గొం
దఱు యోగవియోగంబుల నసుఖదుఃఖంబులనొందుదురు తొల్లి యొక, మహా
గహనంబున విహంగంబులకున త భూతుండైన ఎఱుకగలఁడతండు ప్రభాతంబు
ననొక్కనాఁడు లేచి వాటంబైన వేటతమకంబున॥ క॥ వలలురులు జిగురుఁ గండెలు
జిలిదియు జిక్కంబు ధనుపుశరములుఁ గొని చుం। బులుగలబట్టెడు వేడుక| నలుకు
డు వెడలంగఁ గదిలి యడవికి నడిచెఁ॥ ఇట్లడవికి జనితత్ప్రదేశ బునందు॥ క॥ కట్టు
లుక దిదుక చాటున| బిట్ట మరి చోలఁగి చిఁ సున ఈకః। ల్పటివిరిచిక్కములో
బెట్టుచు వి ౯ రి చెలోకభీకరలీలఁ॥ వ॥ మ యునా న విధ బులగుళకుంత బు
నొందించుచు సకల పక్షి సంహారబద్ధకుండై దనముండదటుగాల చోదితంబై సంచరిం
చుచున్న కుళింగపక్షి మిథునంబుఁ గను గొని యదు గు ంగినుఱింబిగిచి యొ
క్కచిక్కంబులోవైచినఁ జూచి దుఃఖాం కుళింగపక్షి యిట్లని యె॥ చ॥ అడవులమే
త మేసి మనుష్యులకెన్నఁడు నెగ్గుఁజేయక। క్కడవి హింసపనేడ కట కట్టిడి బ్రహ్మకి
రాతుచేతిలో। బడుమని వ్రాసె నేను మడ బాపవుదైవ చుకంటికంత నె। క్కడ
బరువయ్యానే బ్రతుకు కోమలి యేమనసేతుఁ జెల్లరే॥ క॥ వక మాటు మనలనం ద
ఱ। బ్రకటించికి రాతుపలలబడ జేయకని। నొకటి వ్లలబడ జేస్సీ। వికటేశ్వ్రతడ ఫు

హైనవిధి నేమందురా॥ ఉ॥ ఆకొంకులు రావుపిల్లలకు। తేపటిను డియుమేతగానమిరా బోకుచుగూటిలో నెగసిపోవగ నేరవు మున్న కల్లియే। దిక్కు ననుండివచ్చున న।త్రిప్పనిచూపులనిక్కి నిక్కి నల్దిక్కులు చూచుచున్న వతిదీనత నెట్లు ధరింతు నకటా॥ అనివిర్ధంబున॥ క॥ కుంతితవాదముతోడను। గంతము వోషింబవగ చుఖగము చెహానన్॥తొలరుండై నకిరాతుడ కంఠిరగతి నేశుగాక్క కోలంధరగూలెఖగము ఘోషముతోడన్। గాలము డాసిన నేలగూలక పోవశమె యెట్టిగుణపంతులకున్॥ ఉ॥ గావునమీరుచచ్చుతరిగానరుచచ్చెదరి త్రిబద్ధథా। త్రివిధు దేహాముం గదిసిదీనత నేడువ నేలపొందుచి। తావతులార వత్సర శతంబున కైనని జేశుచకిం కిం। బోవుటదుర్లభంబు మృతిబొందిన వారలు సేరవత్తురే॥ వ॥ అని ఇట్లు కపట శాలకుండైన క్రీడించుచున్న యముని యుపలాలనాలాపంబులువినిసుయజ్ఞునిబంధువులెల్ల వెరగుపడి సర్వప్రపంచంబు నిత్యంబుగాదనితలంచి శోకంబుమానిసుయజ్ఞునిసాంపరాయికకృత్యంబులు సేసి చనిరంత నంతకుండంతర్హితుండయ్యెనని చెప్పి హిరణ్యకశిపుండు దనతల్లినిదమ్మని భార్యలంజూచి ఇట్లనియె॥ క॥ పరులెవ్వరు దామెవ్వరు। పరికింపగ నేకమగుట భావింపరుత। ప్పరమనజ్ఞానము లేమిని। బరులును మేమనుచుదోచు ప్రాణులకెల్ల॥ వ॥ అని తెలియబలికిన హిరణ్యకశిపుని వచనంబులువినిదితికోడండ్రునుం దానును శోకంబుమానితత్త్వవిలోకనంబు గలిగిలోకనంబుగలిగిలోకాంతరగతుండైన కొడుకునకు వగవక చనియెనని చెప్పి నారదుండుధర్మనందను కిట్లనియె॥ క॥ అజరామర భావంబును। త్రిజగద్రాజ్యంబు నప్రతిద్వంద్వముదో।ర్విజితాఖిలశాత్రవమును। గజరిపుబలమును హిరణ్యకశిపుడు గోరెన్॥ వ॥ ఇట్లు గోరి మందరాచలద్రోణికిం జనియందు గాలి పెనుద్రేవ నేల నిలువంబడి యూర్ధ్వబాహుండై మిన్ను జూచుచు వాడిమయూఖంబులతోడి ప్రళయకాలభానుండునుంబోలె దీర్ఘజటారుణప్రభాజాలంబులతోడ నెవ్వరికిం జేరిజూడ రాక పరమదారుణంబైన తపంబు సేయుచుండె నిర్జరులు నిజస్థానంబుననుండిరంత॥ మ॥ అదరెగుంభినిసాద్రియై కలగె నేడంభోనిధుల్తారకల్ ప్పెదరెన్ గ్రహసంఘమెల్ల దిశలు విచ్చెన్ మంటలై మండెదిక్ బ్దదరెన్ గుండెలు జంతుసంహతికిను గ్రాజారదైత్యేంద్రమూర్ధన్యదిశోద్గత సధూమహేతిపటలోదంచత్తపోవహ్నిచేన్॥ వ॥ ఇట్లు త్రైలోక్య సంతాపకరంబైన దైత్యరాజతపోదహనవిజృంభణంబు సైరింపక నీలింపులు నాకంబు విడిచి బ్రహ్మలోకంబునకు జనిలోకేశ్వరుండైన బ్రహ్మకు వినతులై ఇట్లని విన్నవించిరి॥ క॥ దితికొడుకు తపము వేడిమి। నతితప్తుల మైతిమింక నలజడి నమరావతినుండ వెరతుము దెవ్వదిగతి మాకిట దేవ

దేవ కారుణ్యనిధి॥ మ॥ శంకాలేశము లేదు దేవ త్రిజగత్సంహారముం జేవ తా। సం
కోచంబును వేదశాస్త్రపదవిసంక్షేపముం జాల నేవంకన్ జేతునటంచు మ స్సహా
తపోవ్యాప్తిత్రిచిత్తంబులో। సంకల్పించెని శాచరుండు ప్రతిసంస్కార బుజిం
తింప వే॥ శా॥ నీ వేరీతి దపోబలంబున జగన్నిర్మాణముం జేసి ఈ దేవాధీశులకుం బె
నక్కుడు శిరిం దీపించి తిబ్భంగి దా। నీ విశ్వంబు తపస్సమాధిమహిమన్ హింసించి
పేరొక్కవి। శ్వావిర్భావకత్వశక్తి మదిలో నధిష్ఠించినాడీశ్వరా॥ వ॥ అదియు
నుంగాక కాలాత్మకు జీవాత్మలకనిత్యత్వంబు గలుగుటం జేసి తపోయోగసమా
ధిబలంబున నశకు నిత్యత్వంబు సంపాదింతు ననితలంచివాడని మఱియు నిట్లనియె.

—)*] బ్రహ్మదేవుండు హిరణ్యకశిపునకు వరమిచ్చుట. (*]—

మ॥ భవదీయంబగు మన్నతోన్నతమహాబ్రహ్మాపీఠంబు నం। స్తవనీయం
బగు భూతియు న్విభవము న్సౌఖ్యంబు నంతోషము। న్భవనశ్రేణికి నిచ్చి దైత్యోత్త
వస్ఫూర్తిన్నివారించి యో భువనాధీశ్వర కావవే సువనము ల్పూర్ణప్రసాదం
బునన్॥ వ॥ అని దేవతలు విన్నవించిన న్యయంభూతుండు సుభవంతుండునై హంస
లు మొగంబుల వేల్పుల ప్రోడ భృగుదక్షాదులతోడ మందర పర్వతంబునకు వచ్చి
యందు నియమయుక్తుండు చిప్పిలికావృత మేదోమాంసచర్మరక్తుండును వల్మీ
కృతణవేణుపటలపరిచ్ఛన్నుండును మహాతపఃప్రభావసంపన్నుండునై రంప్ర
బిడ నీరద నీకర వినిరజబంధుండునుం బోలె నివసించియున్న నిజగిరారాతిం జూ
చి వెరగుపడి నగుచు నిట్లనియె॥ మత్తకోకిల॥ ఓసురారికులేంద్ర నీ క్రియను గ్రమై
నతపంబు ము। జేసి చూపిన వారు లేరిక జేయువారును లేరు నే। నీ సమాధికి మెచ్చి
తిన్వైన నీయభీష్టము లిత్తునా। యాస మేటికి తెమ్ము వేగ మహాత్మ కోరుము కోరికల్
శా॥ దంశవ్రాతములు న్పిపీలికలు మేదఃప్రవ్రరక్తంబుల। న్పంశీర్ణంబులు సేసి పట్టి
తినంగా శల్యావశిష్టుండవై। వంశచ్ఛన్నతృణావళీయుత మహావల్మీ మందిప్రదియ
భ్రింశం బింతయు లేక నీవు నిలువం బ్రాణంబు లెట్లుండెనో॥ ఉ॥ ఉత్సుకతం జలాన్న
ములనొల్లక నీ క్రియ నూఱుదివ్యసం। వత్సరముల్ శరీరమున వాయువులున్నిలుపం
గవచ్చునే। యుత్సవమయ్యె మాకు మమున్ గ్రతపంబున గెల్చితీవు నేవత్సలతన్ని
ముగదియవచ్చితి గోరికెల్ల నిచ్చెదన్॥ వ॥ అనిపలికి నముత్కీ కాపిపీలికాభక్షిత
బైనరక్షోవిభుని దేహంబు మీదం గమండలుజలంబులు ప్రోక్షించిన నద్ధాన వేం
ద్రుండు కమలాననకరకమలకమనీయకనకమయదివ్యామోఘకమండలునిర్గత
నిర్మలనిరధారాబిందుసందోహసంసిక్తసకలాంగుఁడై తపంబు చాలించి సాంద్ర
కీచకసంఘాతసంఛాదిత వామలూరుమధ్యంబు వెలువడి మహాప్రభాబలసౌంద

ర్యతారుణ్యసహితుండును వజ్రసంకాశదేహుండు దుశ్కద ప్రసువర్ణుండును నీరనేం
ధనికరనిర్గతవహ్నియుంబోలె వెలుంగుచు జనియించె। మ॥ వివిజానికనరోధ
ప్రముక్తగనివాగ్దేవిమనూనేతకు। స్వవిశేషోత్సవసంవిధాతకు సమస్తంత్రాత
కున్నత్తపోనివహాభీష్టవరప్రదాతకు జగన్నిర్మాతకుం దాతకు। ద్వివిధప్రాణిలలా
టలేఖదమహావిద్యామసంధాతకున్॥ వ॥ ఇట్లు దైత్యేశ్వరుండు దివిజన్నుహా నహా
హానుసకు కరణీతలంబున దండప్రణామంబులాచరించి సంతోషబాష్పసలిలసం
ధర్షితపులకాకుకుండై యంజలిజేసి కంజగర్భునిపై దృష్టి ఇడి గద్గదస్వరంబునని
ట్లనిస్తుతియించె॥ సీ॥ కల్పాంతమున నంధకారసంభృతమైన జగము నెవ్వఁడు స్వ
ప్రకాశ।మున వెలింగించుచు మూఁడు ధంగుల రజస్సత్త్వతమోగుణసహితుఁడ
గుచు। గల్పించు రక్షించు గడపట బ్రహరించు నెవ్వఁ డాద్యుఁడనన్యహేతుఁడగుచు
శోభితుండై స్వయంజ్యోతినై యొక్కఁడవిలసిల్లు నెవ్వఁడు విశ్వతమె సి।సమయమై
వమనసప్రాణబుద్ధీంద్రి।యముతోడ నెవ్వఁడలఘుమహిమ।నడరునట్టి సచ్చిదా
నందమయునకు। మహితభక్తి నేనవస్కరింతు॥ వ॥ దేవా నీవు ముఖ్యప్రాణంబగు
టంచేసి క్రియాశక్తిని మనోబుద్ధీంద్రియంబులకు ననీశ్వరుండవు మహాభూతగ
ణంబులకు నాధారభూతుండవు ప్రయాతనువున నంగతువు వివిస్తృతుఁడవు సకల
విద్యలు నీతనువులు సర్వార్థసాధనులకు సాధనియుండవు నీవయాత నిష్ఠాగరిష్ఠుల
కుధ్యేయుండవు నాత్మకాలమయుండవై జనులకు వాయుర్నాశంబు జేయుదువు
జ్ఞానవిజ్ఞానమూర్తివాద్యంతరహితుఁడ వంతరాత్మవు మూఁడుమూర్తులకు మూ
లంబగుపరమాత్మవు జీవలోకంబునకు జీవాత్మవు నీవ సర్వంబును నీవ నీవుగాదివి
విలేశంబు వ్యక్తుండవుగాక పరమాత్మవై పురాణపురుషుండవై యనంతుండవై
వనీవు ప్రాణేంద్రియమనోబుద్ధిగుణంబుల నంగీకరించి పరవేష్టిపదవిశేషంబునని
లి స్థూలశరీరంబునం జేసి ఇంతయుం బ్రపంచింతువు భగవంతుఁడవై ననీవు మొ
క్కెదనని మరియు నిట్లనియె॥ క॥ కోరినవారలకోర్కులు। నేరుపుతో నిచ్చి మను
పసిక్రియనన్య। ల్నేరరు కరుణాకర నే। గోరెద నీవిచ్చె దేనిగొంకెలభవా॥ శా॥ గా
లింగుం భీనిసర్గ్నంబుపుర నాకాస్థలిం దిక్కుల। న్నేంఘుప్రములందమః ప్రభల
ఘోరగ్రాహరక్షోమృగ। వ్యాఘ్రాదిత్యనరాదిజంతుకలవ్యాప్తిన్ సమస్తాస్త్రశస్త్రా
ళిస్త్రుత్యువులేవ జీవనములోకాంక్షిత ఇప్పింపవే॥ వ॥ మఱియు రణంబులందు దన
కెదురు లేని శౌర్యంబును లోకపాలుర నతిక్రమించు మహిమయును భువనత్రయ
జయంబును హిరణ్యకశిపుండు గోరిన నతనితపంబునకు సంతోషించి దుర్లభంబు
లైనవరంబులన్నియు నిచ్చి కరుణించి విరించి యిట్లనియె॥ శా॥ అన్యాకశ్యపపుత్ర

దుర్లభములీయర్థంబులెవ్వారికి। న్నన్నవ్వారలుగోరరివరములనొసంగెదించి
తిన్నయెడ। నన్నుంగోరినవెల్లనిచ్చితి ప్రవీణత్వంబుతో బుద్ధినం। పన్నత్వంబున
నుండుమీసుమతివై భద్రశీలుండవై వ॥ అని ఇట్లు మోఘుంబులైనవరంబులి
చ్చి దితినందనుచేతంబూజితుండై యరవిందసంభవుండుబృందారకసందోహ
వంద్యమానుండగుచునిజమందిరంబునకుంజనియెనివ్విధంబుననిలింపారాతివర
పరంపరలుసంపాదించుకొని॥ క॥ సోదరుజంపినపగకై। యాదరమించుకయులేక
యసురేంద్రుండుకం। జోదరుపై వైరము దు। ర్వారతఁ దగుచు జేసెమనుజా
ధీశా॥ సీ॥ ఒకనాఁడు గంధర్వయూథంబుపరిమార్చు దివిజులనొకనాఁడు దెరలఁదో
లు। భుజగులనొకనాఁడుభోగంబులకుబాపు గ్రహములనొకనాఁడుగట్టివేచు। నొ
కనాఁడు యక్షులనుగ్రతదండించునొకనాఁడువిహగులనొడిసిపట్టు। నొకనాఁడుసి
ద్ధులనొడించిబంధించు మనుజులనొకనాఁడుమర్దించు। గడిమి నొకనాఁడకిన్నర
ఖచర సాధ్య। చారణప్రేతభూతపిశాచవన్య। సత్వవిగద్యాధరాదులసంహరించు
దితినసూనుండుదుస్సహతేజుఁడగుచు॥ క॥ అట్లీతోడగోళ్లల। గట్టనుకం
ద్రోచిక్రవ్యాదులతో। జుట్టువిడిసిదిక్పాలురపట్టణములుగొనియొనతకుబలమున
నధిపా॥ క॥ కృశులై సంప్రాపితదు। ర్దశులై సర్వంకభోగ్రదైతేయాజ్ఞా। పశులై నిశలు
నుదివములు। దిశలెల్లనుగట్టువడియిదీ తపనఘా॥ వ॥ మఱియునద్దానవేంద్రుం
డు విద్రుమసోపానంబులును మరకతమణిమయప్రదేశంబులును వైడూర్యర
త్న స్తంభసముదయంబులును- చంద్రికాసన్నిభస్ఫటికసంఘటితకుడ్యంబులు
నుపద్మరాగపీఠకనకవాటగేహాళివిటంకవాతాయనంబులును-విలంబమానము
క్తాఫలదామవితానశోభితధవళపర్యంకంబులును- వివిధవిచిత్రవిమానంబులు
ను నిరంతరసురభికుసుమఫలభరితపాదపహిమోద్యానంబులును- హేమారవిం
దసౌగంధికబంధురసరోవరంబులును-రమణీయరత్నప్రాసాదవిశేషంబులుమ
నోహాలపరిమళశీతలమందమారుతంబులును- మృదుమధురనినదకీరకోకిల
కులకోలాహలంబులునుగలిగి విశ్వకర్మనిర్మితంబై త్రైలోక్యరాజ్యలక్ష్మీశో
భితంబైన మహేంద్రభవనంబుజొచ్చి॥ మ॥ దితిపుత్రుండుజగత్త్రయైకవిభుఁడై
దేవేంద్రసింహాసనో। ద్ధతుడై యుండహరాచ్యుతాంబుజభవుల్ దప్పంగభీతిస్స
యా। గతులై తక్కినయక్షకిన్నరమరుద్గంధర్వసిద్ధాదులానతులై కానికలిచ్చి
కొలురతనిన్నానాప్రకారంబులన్॥ శా॥ యేదిక్పాలురజూచినేడలుగునో యే
దేవుబంధించునో। యేదిగ్భాగముమీఱదాడిచనునో యేప్రాణులంజంపునో।
యీదయితేశ్వరుఁడంచునొండొరులుదారింద్రిదులార్తాభ్రా। వేదిన్మల్ల

పనిక్కిచూతురుభయా నిభూర్ణతరోమాంచులై॥ సీ॥ కోలాహలము మాని
కొలువుడీసురలార కలగిదివిఁద్రుంచుతపసులార। ఘనలెత్తకుడునికి పన్నగేం
ద్రములార ప్రణుతులయినను దిక్పాలులార। గానంబుసేయుడు గంధర
వులార సఁగడిబడకుడీ సాధ్యులార। యాడుడునృత్యంబులప్సరోజను లా
ర చేరిక్రమ్మెక్కుడు సిద్ధులార। శుద్ధకర్పూరవాసిత సురభిమధుర। భక్ష్య
నూతనమై తేయపానజనిత। సుఖవిలీనతనమరారిసాక్షిన్నాడు। శాంతిలేదం
ద్రునిచ్చలుచారులధిప॥ శా॥ లీలోద్యానలతానివాసములలోఁ లీలావతీయుక్తు
డయి। హాలాపానవివర్ధమానమదవల్లావ్రత్తతామ్రాక్షుడయి। కేళీదేల
గనేసదుంబురుఁడుసంగీతప్రసంగంబుల। న్వాలాయంబుగఁజెయుఁగజేయురుము
దేవద్వేషిచకర్వశ్వరా॥ క॥ యాగములుబుధులుధరణి। భాగములంజేయుచుం
డంబఱవెంచిహవి। ర్భాగములదానసైకొనఁ। జాగింపఁడుదైత్యుఁడమరసం
ఘంబునకుఁ॥ సీ॥ సకలమహాద్వీపసహితవిశ్వంభరాస్థలినిదున్నకవ దునన్నచ
యాము। కామధేన్వాదులకరణిఁదుగ్ధంబు గోరుకోర్కులుగగనంబు గురియుచుం
డు। వసుధలేసనువాహినిసందోహములనువీచులరత్నములువహించు। సు
క్రియమాంసులకునాకర్యంబున ఖలతఁ గుణములనతిశయిల్లు। సంబసం
పూరితద్రోణులగుచునొప్పు। బర్వతంబులఁనద్యాదికాలవివిధ। గుణములెల్లను
దానైకొనుచుదైత్య। విభుండునై త్రిలోక్యరాజ్యసంవృద్ధిఁబొందె॥ వ॥ ఇట్లుస
కలదిక్కులనిజింఁచిలోకైకనాయకుండఁఘుత యచ్ఛాప్రకారంబునసింద్రి
యసుఖంబెలఁఘవిచుచుందనియౌ శాస్త్రమార్గంబునతిక్రమించి విరించి
వరజనితదుర్వారగర్వాతిరేకంమునసుపర్వారాతియై శ్వర్యవంతుండయిపెద్ద
కాలబు రాజ్యంబుసేయునెడ॥ ఉ॥ ఎన్నఁడు నాదిక్కుగలదెన్నఁడుదైత్యునిబా
ధమానమే మెన్నఁడువృద్ధిఁబొందగలమెవ్వడురక్షకుడంచుదేవతాకిన్నరసిద్ధ
సాధ్యమునిఖేచరనాయకులాశ్రయించిరా। పన్నగతల్పుభూరిభవబంధవిమో
చనఁబన్నఁగోచనుఁ॥ వ॥ ఇట్లుదానవేంద్రునియుగ్రదండంబునకువెఱచియనన్య
శరణ్యులైరహస్యంబెనందఱుంగూడుకొని॥ ఉ॥ ఎక్కడనున్నవాడుకగధీశ్వ
రుఁడాత్మనయుఁడుమాధవుం। డెక్కడికేగిశాంతులుమునీశులుబిక్షులురారు
క్రమ్మఱం। దిక్కులనెల్లనెక్కడఁదుదింపఁదిక్కగునట్టిదిక్కుకై। క్రొమ్మె
క్కదమేముహస్తయుగములుముకుళించిమదీయరక్షకుఁ॥ వ॥ అనిమఱియునా
హారనిద్రలుమానిచిత్తంబులు పలాయత్తంబులుగాక సమాహితబుద్ధులై భ
గవంతుండునుమహాపురుషుండునుమహాత్ముండును విశుద్ధజ్ఞానానందమయుం

ఘనుఁడైన హృషీకేశునకు నమస్కరించి చన్నొదవెడు మేఘపటలాంత గంభీరనినదంబున దిశలు మ్రోయించుచు సాధులకు నభయంబు గావించుచు దుర్నిరీక్ష్యమానుండై కవర మేశ్వరుండైన హరి యిట్లనియె॥ భయభాజెందకుఁడయ్య నిర్జరుసుసుంగా కవర మేశ్వరుండైన హరి యిట్లనియె॥ ॥భయ భాజెందకుఁడయ్య నిర్జర వదుల్ భద్రంబు మీకయ్యెడు న్నరము న్బ్ధయభూతసంతతికి మత్సందర్శన ప్రాప్తి॥ వ్యయము చేకురుఁ గుదవ న్నెసుత నుర్వీపారభాషావిస్తృయము గాలము గూడఁ జే దుర్జనుండంచాత మిత్రోవల॥ సీ॥ శుద్ధసాధులందు సుతలందు శ్రుతులందు గోపులందు విప్రకోటియందు ధర్మపదవియందుఁ దగిలినాఁ డుతఁడు వాఁ డెన్నడలఁగు నాడె హింసఁ జెందు॥ క॥ కన్నకొడుకు శమదమసం పన్నునిఁ దన్ని ర్వైరి దనకఁ బ్రహ్లాదునివా। దెన్నడు ద్రోహంబునఁ నా। పన్నతనొందించు నాఁడె పట్టివధింతు॥ శా॥ వేదోదాత్తనరప్రసాదగరిమ న్వేడింత వాడు మిము న్నాదుం జేయుచునున్న వాఁడని మది న్భావింతు భావించినే। సాధింపం దశికాఁడు కావున గదర్ సైరించితిన్మీదట। న్సాధింతున్సురలార నే సనుఁడాశంకింపమీ కేటికిన్॥ వ॥ అ యిట్లు దనుజమర్దనుండు నాదేశించిన విబుధగణంబులు గొని ప్రమోదితులై నిజనివాసంబులకుం జనిరి హిరణ్యకశిపునకు విరక్తునుండు ప్రగ్గుటనిక్క బనితమతి దిక్కులకుం జనిరి। హిరణ్యకశిపునకు చిత్రచరిత్రులు నలువురు పుత్రులు జనించిరందు॥ సీ॥ తనయందు నిఖిలభూతములందు నొకభంగి సమహితత్వంబున జరుగువాఁడు। పెద్దలఁ బొడగన్న భృత్యుని॥

—[*] ప్రహ్లాద చరిత్ర ప్రారంభము. [*]—

కైవడిఁ జేరి నమస్కృతుల్ సేయువాఁడు కను దోయికి నన్యకాంతలడ్డంబైన మాతృభావము జేసి మరలువాఁడు తల్లిదండ్రుల భంగి ధర్మవత్సలతను దీనులఁ గావఁ జింతించువాఁడు। సఖుల యెడల సోదరస్థితి జరుపువాఁడు॥ దైవతములంచు గురువుల దలఁచువాఁడు। లీలలందును బొంకులు లేనివాఁడు। లలితమర్యాదుఁడయిన ప్రహ్లాదుఁ డధిప॥ మఱియును॥ సీ॥ ఆకారజన్మవిద్యార్థవరిష్ఠుఁడయి గర్వసంస్తంభసంగతుఁడు గాఁడు॥ వివిధమహానేకవిషయసంపన్నుఁడయి పంచేంద్రియముల చేఁ బట్టువడఁడు। భవ్యవయోబలప్రాభవోపేతుఁడై కామరోషాదులఁ గ్రందుకొనఁడు। కామినీప్రముఖభోగము లెన్ని గలిగిన వ్యసనసంసక్తిఁ జింతకుఁ బోఁడు। విశ్వమందుఁ గన్నవిన్న యర్థములందు వస్తుదృష్టి జేసి వాంఛ నిడఁడు ధరణినాథ దైత్యపతితనయుఁడగుచు॥ గీ॥ సద్గుణంబు లెల్ల సంఘంబులై మహాహరిపరతత్రుదేహ తాన్యత్రుఁడగుచు॥ గీ॥ సద్గుణంబులెల్ల సంఘంబులై నెపు వచ్చి యసురరాజతనయునందు నిలిచి। పాపిచ్చి పుపిమ్మ బాయుతి విధమునన్। నెపు దగిలియుండు నిర్మలాత్మ॥ మ॥ వగ వారెనసురేంద్రులున్న భలలో ప్రహ్లాదసం ముదగిలియుండు నిర్మలాత్మ॥ మ॥ వగ నారెనసు రేంద్రులున్న భలలో ప్రహ్లాదసంగానుఁ। స్పదునొపేతులు నెందుఁ జేమిఱిఁగ మంచస్వస్థ తీబంధంబులం। బాంగ

డంబోత్తరుండతక్కవీంద్రులక్రియన్నానాథమిభోటన। భగవద్భక్తులైదైత్యరాజ
తనయుంబాటించికీర్తింపరే॥ క॥ గుణనిధియగుప్రహ్లాదుని। గుణములనేకము
లుగలవుగురుకాలమునను। గణుతింపనశక్యంబులు। ఫణిపతికిన్బృహస్పతికినిభా
షాపతికిన్॥ వ॥ ఇట్లుసద్గుణగరిష్ఠుండైన ప్రహ్లాదుండుభగవంతుండైన వాసుదే
వునియందు సహజ వర్ధమాననిరంతరధ్యానరతుండై॥ సీ॥ శ్రీవల్లభుండుదద
న్నుజేరినయట్లైనజెలికాండ్రునవ్వంగ జేరమఱచు। సురారితనమ్రోలనాడిన
ట్లైన నసురబాలురతోడనాడమఱచు। భక్తవత్సలుఁడనుసంభాషించినట్లైన నపర
భాషలకుమాఱుపలుకమఱచు। సురవంద్యుఁడనలోనజూచినయట్లైనవలోకి
తవస్తుంబుజూడమఱచు। హరిపదాంభోజయుగచింతనామృతమున। నంతరం
గంబునిండినట్లైననతడు। నిత్యపరిపూర్ణుఁడగుచునన్నియునుమఱచి। జడతలే
కయయుండునుజడునిభంగి॥ శా॥ పానీయంబులుద్రావుచుంగుడుచుచున్భా
షించుచున్హాసలీ। లానిద్రాదులుసేయుచుందిరుగుచున్లక్షించుచున్సంతత। శ్రీ
నారాయణపాదపద్మయుగళీచింతామృతాస్వాదనం। ధానండైమఱచున్నగా
రసుతుడేతద్విశ్వమున్భావరా॥ సీ॥ వైకుంఠచింతావివర్జితచేష్టుడైయొకచో
డునేడుచునొక్కచోట। నశ్రాంతహరిభావనారూఢచిత్తుడైయుద్ధతుడై పా
డునొకచోట। విష్ణుడింతియెకానివేఱొండులేద యొత్తిలినగుచు నొకచో
చోట।నలినాక్షుఁగనునిధానముఁగంటినేననియుబ్బిగంతులువైచునొక్కచోట
బలుకునొక్కచోటబరమేవగేధివు। ప్రణయహర్షజనితబాష్పసలిల। మిళితపు
లకుడైనమీలితనేత్రుడై। యొక్కచోటనగుచునురకుండు॥ వ॥ ఇట్లుపూర్వజ
న్మవరమభాగవతసంసర్గసమాగతంబైనముకుందచరణారవిందసేవాతిరేకం
బున నఖర్వనిర్వాణభావంబువిస్తరించుచునప్పటప్పటికిదుర్జనసంసర్గనిమి
త్తంబునందనచిత్తంబన్యాయత్తంబుగాకనిజాయత్తంబుసేయుచునప్రమత్తుం
డుమసంసారనివృత్తుండునుబుధజనవిధేయుండునుమహాభాగధేయుండును సు
గుణమణిగణ గరిష్ఠుండును పరమభాగవతశ్రేష్ఠుండును గర్మబంధలతాలవి
త్రుండను బవిత్రుండైనపుత్రునియందువిరోధించిసురవిరోధియను కంపలేక
చంపంబం పెననిపలికిననారదునకుధర్మజుండిట్లనియె॥ శా॥ పుత్రుల్నేరననేరకు
న్నజనకుల్పోషింతురెల్లప్పుడు। న్మిత్రత్వంబునబుద్ధిఁ జెప్పిదురితోన్మేషంబువా
రింతురే। శత్రుత్వంబు వలంబుపరిట్టియడనాసౌజన్యరత్నాకరుని। బుత్రున్శ్రీకవ
విత్రుడండ్రిమిగులవ్యాధింపనెట్లోర్చెనే॥ ఉ॥ బాలుంబ్రభావిశాలుహరిపాదప
యోరుహచి తనప్రియా। లోలుగృపాళుసాధుగుణశీలకపదానతభాలునిమ్మ

లశ్రీలు సమస్త సభ్యనుత శీలు విఖండిత మోహవల్లికా। జాలున జేలతం ద్రివదజం
పగబంపు మునీంద్ర సెప్ప శే॥ అనివారదుండిట్లనియె॥ శా॥ లభ్యంబైన సురాధిరా
జపదముం లక్షింపఁడ శ్రాంతమా। న్సభ్యత్వంబున మన్నవాఁడబలుడై జాడ్యంబు
తోఁ పీనువి। ద్యాభ్యాసంబునఁ గానితీ ప్రమతిగాడం చుచ్చిచారిరిచిడై జాడ్యంబు
తోక్కదినంబునం బ్రియనుతుం స్వీక్షించి సోత్కంఠుడయి॥ క॥ చదువని వాఁడజ్ఞుం
డగు। జదివిసఁదసద్వివేకచతురతఁ గలుగుం। జదువఁగవలయును జనులకు। జ
దివించెదనార్యులొద్దఁ జదువు మటంచున్॥ వ॥ అని పలికి యసురలోకపురోహితుం
డగు శుక్రాచార్యుని కొడుకులు బ్రచండామర్కులరావించి సత్కరించి యిట్లనియె॥
శా॥ అంధపకి యనుచున్న వాడు పలుకం డస్మత్ప్రతాపక్రియా। గ్రంథంబించుక
లేదు మీరు గురువులు కారుణ్యచిత్తుల్మనో। బంధుల్మాన్యులు మాకు బెద్దలు మ
హసుం బాటించి ఈ బాలకున్। గ్రంథంబుల్చదివించి నీతికుశలుంగా జేసి రక్షింపరే॥
వ॥ అని పలికి వారలకుం బ్రహ్లాదు నప్పగించి తోడ్కొని పోండనిన వారును దనుజరా
జకుమారునిం గొనిపోయి యతనికి సవయస్కులగు సహశ్రోతలైన యసురకుమా
రులం గొందరం గూర్చి॥ ఉ॥ అంచిత భక్తితో దనుజాధిప గేహసమీపమందుఁ బ్రా
వేశించి సురారి రాజసుతు జేకొని శుక్రకుమారకుల్ప్రతి। పించిరి పాఠయోగ్యము
లు పెక్కులు శాస్త్రములా కుమారుడు। లించిన వించె సన్నయుఁజలింపని వేష్ణవ
భక్తిపూర్ణుడై॥ క॥ వపగిది వారు సెప్పిరి నా పగిదిం జెప్పఁగా నిట్లనియా। జేపి
పడు తానన్నియు। రూపించిన మిథ్యలని రూఢమనీషన్॥ శా॥ అంతం గొన్ని దినం
బులేగిన సురేంద్రారాతి శంకాన్వితో। స్వాంతుండై నిజనందనుం గురువులెజాడం
బకింపించి రో। భ్రాంతుం డేమి పఠించెనో పిలిచి సంభాషించి విద్యాపరి। శ్రాంతిం
జూచెదఁ గాక నేడని మహాశాంతరాసీనుడై॥ ఉ॥ మోదముతోడ దైత్యకుల
ముఖ్యుడు రమ్మని చీరఁ బంచె బ్ర। హ్లాదకుమారకున్భవమహార్ణవతారకుఁ గామరో
షలో। భాగివిరోధిషడ్వర్గపరిహారకు గేశవచింతనామృతా। స్వాదకఠోరకంగులు
పజాలము హాంత్ర గవనీధారకున్॥ వ॥ ఇట్లు చారులచేత నాహూయమానుం
డై ప్రహ్లాదుండు చనుదెంచిన॥ శా॥ ఉత్సాహప్రభుమంత్రశక్తియుతమేయోద్యో
మారూఢసం। విత్సంపన్నుడ నైతి వేచదివితే వేదంబులున్ శాస్త్రము। ల్వాత్సార
మ్ము చేర జెట్టికొడుకు ర్వాత్సల్యసంపూర్ణుడై। యుత్సంగాగ్రమునం జేర్చి దానవవి
భుండు తర్కాంతదీపింపఁగన్॥ క॥ అనుదినసంతోషణములు। జనితశ్రమతాపదుః
ఖసంశోషణముల్। తనయుల సంభాషణములు। జనకులకుం గర్ణయుగళ సద్భూష
ణముల్॥ వ॥ అని మరియును బుత్రాసీకి ఎక్కడి భద్రంబై యున్నది చెప్పుమనిన

స్నతం[డికి [బియమొనందనుం డిట్లనియె॥ చ॥ ఎలశరీరధారులకు నిల్లని చీకటి నూతిలో
పలం। [డెల్ల దీరుసమనమతిభ్రమణంబున భిన్నులై [పవ। ర్తిల్లక సర్వమున్
తనదివ్యకళామయమంచు నిష్ఠనం। దుల్లము జేర్చి కానడవి నుండుట మేలని నాచ
రా[గణీ॥ వ॥ అ కుమారుం డాడిన [పతిపక్షసంరూపంబులయిన సల్లాపంబులు వి
నిదానవే[దుండు నగుచు నిట్లనియె॥ క॥ నెటులాడిన నటులాడదు। ట్టెట్లని పలు
కనెఱుంగ శెల్ల శిశువులుం। దట్టించి యెవ్వరేనియుం। బట్టించుకొ బాలకు కుజరప
క్షంబుల్॥ శా॥ నాకుం జూడగ జోద్యమయ్యెడుగదా నాతం[డి యీ బుద్ధిదా। కుక్ష
లోపలనో చెనో పరులు దుర్నీతుల్ [పతి పించిరో। యేకాంత బుధభార్గవుల్లలికిరో
యీదానవ[శ్రేణికి। నైవ్యక్తుండు విష్ణుశాత్రవ రాధుండ తనినవ్వర్ణింపనీ కేటికిగా॥ మా।
సురలంగోలుట యోనుసురాధిపతుల స్వాపక్కంచుటో సిద్ధులం। బరశోధించుట
యోమునిప్రవరులవ్వాధించుటో యక్షకి। న్నరగంధర్వవిహంగనాగపతులన్నా
శంబునొందించుటా। హరియంచుం గిరియంచు నెలచెడ మోహాంధుండనై పు[త్రి
కా॥ వ॥ అనిన దం[డిమాటలకు బురోహితులు కిట్టించి [ప్రహ్లాదుడిట్లనియె మో
హనిర్ముక్తులంబుజేసి యవ్వని యందు మమత్వరుజులై శయెఱుకగల పురుషులకు బరు
లుదారని యెడు మాయాకృతంబైన యసద్గ్రాహ్యంబగు భేదంబు గానంబడదట్టి
పరమేశ్వరునకు నమస్కరించెద॥ శా॥ అజ్ఞుల్గొందరు మేము దానవులు మాయం
జెందిన సర్వాత్మకుం। [బజ్ఞాలఘ్యవరాన్వయక్రమను లన్వాపింపగానేరరా। య్జ్ఞా
నాపథమందు మానసులుగదా చింతింప [బహ్మాదివే। దజ్ఞుల్తప్పకమాత్మ విజ్ఞా
నితరులర్కింపగానేతురే। గీ॥ ఇనుమయస్కాంతసన్నిధి నట్లు భ్రాంతమగు
హృషీకేశు సన్నిధి నావిధమున। గరగుచున్నది దైవయోగమున జేసి। [భాంత
చిత్తమచిత్తబు భ్రాంతమగుచు॥ సీ॥ మందారమకరంద మాధుర్యమున దే
లుమధుపంబులో వునేమదనములకు। నిర్మల మందాకినీవీచికలదూగు రాయం
చ చను నెతరంగిణులకు। లలితరసాలపల్లవఖాది నై చొక్కుకోయిల చేరునెకుటజ
ములకు। బూర్ణేందుచం[ద్రికాస్ఫురితచకోరక మరుగునే సాం[ద్ర నీహారములకు
। నంబుజోదరుదివ్యపాదారవింద। చింతనామృతపానవిశేషమత్త। చిత్త
మేరీతినితరంబు జేరనేర్చు। వినుత గుణశీల మాటలు వేయునేల॥ వ॥ అనిన విని కోపించి
రాజసేవకుడైన పురోహితుండు [ప్రహ్లాదుం జూచి తిరస్కరించి ఇట్లనియె॥ ఉ॥
పంచశరస్వయం మ్మడపుబాలుడవించుకగాని లేవు భా। షిచెనుతక్క వాక్యం
లజెప్పెనశాస్త్రములోని యుక్తముల్। క్కించుక యైనజెప్పనసురేం[ద్రుని ముందట
మానినోడల। ల్వాడు కోనంగ నేసితివి నైరివిభూషణ వంశదూషణా॥ చ॥ తనయుడు

దుగాహ శాత్రవుడు దానవభర్తకు వీడు దైత్యచం| దనవ. మందుగంటకయుత
క్షితిజాత ముభంగిబుట్టిడా। దనపతితంబు రాక్షసకులాంతకు బ్రస్తుతిసేయుచుం
దుదం। దవమునగా. శిక్షలకు డాయమపట్టుకొట్టుమద్ధః॥ క॥ సీపాదనిజవి
వింతుము| పాదములాన ఇంకనిపుణతతోడం। గోపింతుము దండింతుము। కోపిం
పనుమయ్యా దనుజకు జరవింటే॥ వ॥ అనిమఱియునారాచపాఠనికివినిర్గోపాయ
మ్ములంబు గోపింతుండ వెరవు జూపుచు రాజసన్నిధిం బాపి తోడుకొనిపోయి యే
కాంతంబున॥ క॥ భార్గవనందనుడతడికి। మార్గము సెడకుండ బెక్కుమారు మని
చ్చు। వర్గత్రితయము జెప్పెన। నిర్గళమగుమతి విశేషముమరనరేంద్రా॥ వ॥ ఇతి
యుగురుడు శిష్యునకు సామదానభేదదండోపాయంబుల నెఱింగించి నిశికోవి
దుండ నయ్యెననినిశ్చయించి తల్లికి నెఱింగించి తల్లిజేత నలంకృతుండై నకులదీపకు
నవలోకించి॥ ఉ॥ త్రిప్పటిమన్న మామతమదీర్ఘములైనతివర్గపాఠము। ల్చప్పటి
మన్న నేడు మనదైత్యవరేణ్యుని మ్రోల నేమము। జెప్పిననీతిగారిము జెప్పటు
మన్నవిరోధిశాస్త్రము। ల్విప్పటిమన్న దుష్టమగు విష్ణుచరిత్రకథాగజాలముల్
వ॥ అ బుజ్జగించి దానవేశ్వరుని సన్నిధికిం దోడి తెచ్చిన॥ సీ॥ అంగద్గునకు నాద
వానుచింతనసుధామాధుర్యమున మెను మఱచువాని। నంభోజగర్భాదు లభ్య
సింపగలేని హరిభక్తి పుంభావమైనవాని। మాతృగర్భము సొచ్చియున్నది మొద
లుకొని చిత్తమచ్యుతుమీద జేర్చువాని। సంకించితెనలోని సఖిల ప్రపంచంబు శ్రీవి
ష్ణుమయమని తెలుగువాని। వినయకారుణ్యబుద్ధివివేకలక్షణాదిగుణములకా
టపట్టయినవాని। శిష్యబుధలోక సంభావ్యుజేటిగురువు। ముందటికి బ్రోచ్చి దండ్రి
కిబ్రాకు మనుచు॥ క॥ శిక్షించితిమన్యములగు। పక్షంబులుమాని నీతిపారగు
డయ్యె। బ్రత్యక్షం శాధీశ్వర। వీచింపుము సీకుమారు విద్యాబలము॥ వ॥ అనిపలి
కినశుక్రకుమారకు వచనంబులాకర్ణించి దానవేంద్రుండు దనకువందప్రణా
మంబుజేసి నిలుచున్న కొడుకును దీవించి బాహుదండంబులు సాచి దిగ్గునం డగ్గరం
దిగిచి గాఢాలింగనంబు సేసి తన తొడమీద నిడుకొని చుంబుడువ్వి చుబుకంబుపుని
కి చెక్కిలి ముద్దుగొని శిరంబు మూర్కొని ప్రేమాతిరేక సంజనితబాష్పబిందుసం
దోహంబుల నతని వదనారవిందంబు దడుపుచు మందమధురాలాపంబుల నిట్లని
యె॥ శా॥ చోద్యంబయ్యె మనింత కాలమరికిం బోధించి మేమేమి సం। వేద్యాం
శంబులు సెప్పిరో గురువులే వెంటపఠింపించిరో విద్యాసారము యింగ గోరెదభవద్వి
జ్ఞాతశాస్త్రంబులో । పద్యంబొక్కటి జెప్పి నార్థముగ దాత్పర్యంబు భాషింపు
మా॥ శా॥ నిన్నున్మెచ్చరు నీతిపారమహిమన్నీతోడిదైత్యార్భకుల్ గన్నారన్ని

యుజెప్ప నేర్చుటరుగ వా గ్రంథార్థములుబుత్తై। యన్నాయెన్నడు నీవు నీతి మాటి
వాదంబున్మహావాంఛతో। నున్నాడన్న నుగన్న తండ్రి భవదీయోత్కర్ష తజ్జావ
నే॥ వ॥ అనిన గన్నతండ్రికి బ్రియనందనుండైన ప్రహ్లాదుం డిట్లనియె॥ క॥ చదివిం
చిరి నను గురువులు। చదివితి ధర్మార్థముఖ్య శాస్త్రంబులు నే। జదివినవి గలవు పె
క్కులు। చదువులలో మర్మమెల్ల జదివితి తండ్రీ॥ మ॥ తనుహృద్భాషల సఖ్యము
శ్రవణ ముందాసత్వమున్వందనా। ర్చనముల్సేవయు నాత్మలో నెరుకయున్సం
కీర్తనల్చింతనం। బను నీ తొమ్మిది భక్తిమార్గముల సర్వాత్మున్ హరినమ్మిన। జ్జ
నుడై యుండుట భద్రమంచు దలతున్ సత్యంబు దైత్యోత్తమా॥ శా॥ ఆంధందూ
దయముల్మహాబధిరశంఖారావముల్మూకస। ద్గ్రంథాఖ్యాపనముల్నపుంసకవ
ధూకాంక్షల్కృతఘ్నావళీ। బంధుత్వంబులు భస్మహవ్యములు లుబ్ధద్రవ్యము
ల్క్రోధనా। ద్గంధంబుల్హరిభక్తివర్జితులురిక్తవ్యర్థసంసారముల్॥ సీ॥ కమలా
క్షునర్చించు కరములు కరములు। శ్రీనాథు వర్ణించు జిహ్వ జిహ్వ। సురరక్షకుని
జూచు చూడ్కులు చూడ్కులు। శేషశాయికి మ్రొక్కు శిరము శిరము। విష్ణు నాక
ర్ణించు వీనులు వీనులు। మధువైరి దవిలిన మనము మనము। భగవంతు వలగొను
పదములు పదములు। పురుషోత్తముని మీది బుద్ధి బుద్ధి। దేవదేవుని జింతించు దినము
దినము। చక్రహస్తు బ్రకటించు చదువు చదువు। కుంభినీధవు జెప్పెడి గురుడు గురు
డు। తండ్రి హరి జేరుమనియెడి తండ్రి తండ్రి॥ సీ॥ కంజాక్షునకు గాని కాయంబు కా
యమే। పవన గుంఫిత చర్మభస్త్రి గాక। వైకుంఠు బొగడని వక్త్రంబు వక్త్రమే।
ఢమఢమధ్వనితోడి ఢక్క గాక। హరిపూజనము లేని హస్తంబు హస్తమే। తరుశా
ఖనిర్మిత దర్వి గాక। కమలేశు జూడని కన్నులు కన్నులే। తనుకుడ్యజాలరంధ్రము
లు గాక। చక్రిచింత లేని జన్మంబు జన్మమే। తరళసలిల బుద్బుదంబు గాక। విష్ణుభక్తి
లేని విబుధుండు విబుధుడే। పాదయుగము తోడి పశువు గాక॥ సీ॥ సంసార జీమూ
త సంఘంబు విచ్చునే। చక్రిదాస్యప్రభంజనము లేక। తాపత్రయాభీలదావాగ్ను
లాఱునే। విష్ణుసేవామృతవృష్టి లేక। సర్వంకషాఘౌఘ జలరాసు లింకునే। హరిమనీ
షా బడబాగ్ని లేక। ఘన విపదాంధకారంబు లడగునే। పద్మాక్షునుతిరవిప్రభ
లు లేక। నిరుపమాపునరావృత్తినిష్కళంక। ముక్తినిధి గానవచ్చునే ముక్త్యమైన
శార్ఙ్గకోదండచింతనాంజనము లేక। తామరసగర్భునకునైన దానవేంద్ర॥ వ॥
అని యివ్విధంబున వెరపు మఱపు నెఱుంగక తనయుండు జెప్పిన కొడుకు నుడువులు సె
వులకు ములుకుల యనోవిన గటములదర బెదవులు గఱచుచు నదరిపడి గురుసుతు
ని గనుంగొని నిమ్మతకథన బుద్ధి గఱపినాడవని దానవేశ్వరుండిట్లనియె॥ చ॥ వ

జుతరనీతిశాస్త్రచయ వారగు జేసెదనంచు బాలునిన్| వటుగోసిపోయి వాసికినన
త్యాముతైనవిరోధిశాస్త్రము| లుక్కుటిలత జెప్పినాడవు భృగుప్రవరుండ! టంచు
నమ్మితిం|గటకట బ్రాహ్మణాకృతివిగాక యథార్థవు బ్రాహ్మణుండవే॥ క॥ ధర్మే
తరవర్తనులును| దుర్మంత్రులు నైనజనుల దుఃతములొందు| న్మర్మములు కల
చికల్మష| కర్ములరోగములునొందుకై వడివిప్రా| అనిరాజునకుం బురోహితుం
డిట్లనియె॥ ఉ॥ తప్పులు లేవు మావలన దానవనాథవిరోధశాస్త్రముల్ సెప్ప
క్రూరులైన నరులు సెప్పరు మీచరణంబులాన సు| మ్మెప్పుడు నీకుమారకునికింత
యునైన మనీష యెవ్వరుం| జెప్పెడివాటిగాదు ప్రతిచి తదలంపు మునేర్పు నన్వ
డిగె॥ క॥ పుత్రులము పురోహితులము| పాత్రుల మే మదియుగాక భార్గవుముని
పుత్రుని నిటువలె జేయుద| శత్రుల మే దైత్యజలధిచంద్రమ వింటే॥ వ॥ అనినగు
రునందనుం గోపించక దైత్యవల్లభుండు కొడుకునవలోకించి యిట్లనియె॥ క॥ వా
జ్ఞలు సెప్పని యీమతి| మాజ్ఞాతుడవైన నీకు మతి యెవ్వని చే| నజ్ఞాతమయ్యె బాల
క| తజ్ఞులం జేరుగొను మతగనా మాళ్లకన్॥ వ॥ అనిన దండ్రికి బ్రహ్లాదుండిట్లని
యె॥ ఉ॥ అచ్చపు జీకటింబడి గృహవ్రతులై విషయప్రమత్తులై| చచ్చుచు బుట్టు
చున్నజలజర్విత చర్వణులైనవారికిం| జెచ్చెర బుట్టునే పరులు సెప్పిననైన నిజేచ్ఛ
నైననే| మచ్చిననైన గానలకు నేగిన నైన హరిప్రబోధముల్॥ ఉ॥ కాకనివాని
నూతగొని కానని వాడు విశేషవస్తువుల్| గానని భంగి గర్మములు గైకొని కొందరు
కర్మబద్ధులై| కానరు విష్ణు బొందరటగంతురకించన వైష్ణవాంఘ్రిసం| స్థానరజో
భిషిక్తులగు సంహృతకర్ము లదాన వేశ్వరా॥ శా॥ శోధింపం బడెనర్వశాస్త్రము
లురక్షోనాథ వెయ్యేటికిం| న్గాథల్మాధవశేముషీతరణసాంగత్యంబునంగాకదు|
శ్శ్రోధం దాటగవచ్చునే మనవధూమీనోగ్రవాఃఛామనక్రోధోల్లోల విశాలసం
సృతిమహా ఘోరామితాంభోనిధిన్॥ వ॥ అనిపలికిన కొడుకును దిక్కరించి మ
త్కృతసేయక రక్కసులరేడు తనతొడలపైనుండ నీక గొబ్బున దిగద్రొబ్బి నిబ్బ
రంబగు కోపంబు దీపింప వేడిచూపుల మింటమంట లెగయ మంత్రులం జూచి యిట్ల
నియె॥ శా॥ క్రోడంబై పినతండ్రి జంపెననితాగ్రోధించి చిత్తంబులో| వీడం జే
యడు బంటుభంగి హరికిన్ ద్వేషికిన్ భృత్యుడై| యోడండే కటకా! ప్రాణవాయువు
లువీడొప్పించుచున్నాడునా| తోడనైరము పట్టెనిట్టి జనకద్రోహిన్ మహిం
గంటిరే| అసురాతుసవీరులవీక్షించి యిట్లనియె॥

హిరణ్యకశిపుండు ప్రహ్లాదుని వధావివిధోపాయంబుల శిక్షించుట,

శా॥ పంచాబ్దంబుల వాడు తండ్రినగునా పక్షంబు నిందింపడు| కించిద్భ

తియులేక విష్ణుని హితుంగీర్తించుచున్నాఁడువ। ద్రోహంబు జెప్పినమాడంగ మునఁ
బుత్రాకారత వ్యాధిజ। స్నేహచెని నిపథించిరందువనుజులి మీఁవటుత్వంబు
లగు॥ శా॥ అంగవ్రాతములో జకిత్సకుడుదుష్టాంగంబుఖండించి। శేషాంగ వ్రాతి
కిరక్షసేయుక్రియనీయజ్ఞాంగులద్రోహిడు। స్వాంగుంగేశవపక్షపాతినధము౦జం
పించివీతవ్రతో। త్తుంగఖ్యాతిఁజరించెదంగులముని దోషంబు గావించెద॥
క॥ హంతవ్యుఁ డరక్షింపను। మంతవ్యుఁడుగాడుయమనిమందిరమునకుఁ।
గంతవ్యుఁడు పథనమునకుప। రంతవ్యుఁడ కిచ తీరండింపడుచుఁ॥ వ॥ అనిదాన
వేంద్రుండు పనతిచ్చిన వాఁడికోరల రక్కసులు పెక్కండ్రు శూలహస్తులైన
క్రిందులు ఇటుచి యుబ్బిబొబ్బలిడుచు నూఁదు పహితదావదహనంబునుం
బోలె దామ్రసంకాశంబులైన కేశంబులు మెఱయ భేదనచ్ఛేదనంబులు సేయు
చు॥ చ॥ బాలుఁడు రాచబిడ్డఁడుకృపాళుఁడు సాధుఁడు లోకమాన్యసం। శీలుడు
వీడవిధ్యుఁడనిచిక్కక క్రుక్కక క్రూరచిత్తులై। శూలములందవగములనుష్టి
తులై ప్రహరించిరుగ్రవా। చాలతనందటున్నిపిఖిలాత్రుడువల్లనదవ్యభూవరా॥
చ॥ వఱపు పడ నవ్వుల్పుడుఁ బాలుని దేహము లేశమాత్రము। న్నొయదులో
పలఁ రుధిరముబ్బదుకంధ్లశల్యసంఘము। న్నలియదుద్భష్టివే భవమునష్ట
గాదుమొ ఖేందు కాంతియుం। బోలియదు దూతసత్తమము పట్టును మోము దీన
భావముఁ॥ ఉ॥ తన్నుని శాచ సల్పుఁడు వశత్యకు మారుఁడు మాటిమాటికో।
పన్నగశాయి యోదనుజభంజన యోజగదీశ యోమహా। పన్నశరణ్య యోనిఖి
లపావనయంచు నుతించుగాని తాఁ। గన్నుల రుఁదెడు భయకింపనమేతు। డుగా
డుభూవరా॥ ఉ॥ పాఱఁడు లేచిదిక్కులకు బాహువులొడ్డఁడు బంధురాజిలో।
దూఱఁడు ఘోరకృత్యమని జేరెదుతండ్రినిమిత్రవర్గముం। జీఱఁడు మాతృసం
ఘము వసించునువర్ణగృహంబులోనికిం। దాఱఁడు కావరేయనఁడు శాపము
నొందడుకంటగింపఁగఁ॥ వ॥ ఇట్లు సర్వాత్మకబైయట్టి కట్టిదనిదేశి పరా
నివరబ్రహంబుధాన యై శ్రీమహావిష్ణునియందుఁజిత్తంబు జేర్చితన్మయుండై వర
మానందంబునన్నున్న ప్రహ్లాదునియందు రాక్షసేంద్రుండు కితసంకరుల జేయుం
చు మారణకర్మంబులు పాపకల్మునియందుఁ బ్రయుక్తంబులైన నసత్కారంబు
లంబో లెవిఫలలంబులగుడంజూచి॥ మ॥ శూలముల్నినిసాచరులుద్రుక్కకదేహ
మునిగ్రహింపఁగా। బాలుఁడు నేలపైబడఁడు పాఱఁడు చావఁడు దండ్రినైననా। బా
లికివచ్చిచక్రధరుపక్షము మానితి కావుమంచుఁ దా। ఫాలము పాకమొక్కఁడ
నపాయతనుం ఘటకేమి హేతువో॥ అని శంకింపుచు॥ సీ॥ ఓకమాటుదిక్కుల

భియోధంబు దెప్పించి కరులదంభకుని త్రొక్కింపబంపు। నొకమాటు విషభీకరో
రగశ్రేణుల దుడికి నర్భకుఁగఱవబంపు। నొకమాటు హేతిసంఘాగ్రానల
ములోన విసరిమారు వేయఁబంపు। నొకమాటు కూలంకషోల్లోలజలధిలో
ముంచి శాబకుఁ గుంపబంపు। విషము బెట్టఁబంపు పుడకింపఁగా బంపు। దొడ్డ
కొండచఱులఁ ద్రోయఁబంపు। బట్టి కట్టబంపు బాధింపఁగా బంపు। బాలుగి సిగనుజ
పాలుఁడధిపు॥ సీ॥ ఒకవేళ నభిచారహోమంబు సేయించు నొకవేళ నెండలఁ గండ
బంపు। నొకవేళ వానలను పహతిఁ నొందించు నొకవేళ రంధ్రింటు బెట్టు। నొ
కవేళ దసమాయ నొదవించి బెగడించు నొకవేళ మంచునం జేటి విలువు। నొక
వేళ ఝంఝానిలకు మ్రగ్గఁగావించు నొకవేళ బాంతిఁ జమురు ద్రావించు। నీరున ౦
బునిడ నీక నిగ్రహించు। నసలనడిపించు నుర్వించు గండశిలలగదల ముంచు త్రే
యుంచు ఘనశరములు। గొడుకు నొకవేళ నసురారి క్రోధియగుచు॥ వ॥ మఱియు
ననేకమానసోపాయంబులఁ బాపరహితుండైన పాపనిరూపు మానలేక యే
కాంతంబున దురంతచింతాపరిక్రాంతుండై రాక్షసేంద్రుండు దనమనంబున॥ ఉ॥
ముంచితి వార్ధిలోన గులముల్ త్రిశైలనిటంబులందు। ద్రొబ్బించితి శస్త్రరాజిబొ
డిపించితి రదనిభేద్రప త్రిహో। ప్పించితి ధిక్కరించితి శపించితి ఘోరదవాగ్ను
లందుఁ ద్రో। యించితి బెను బాధనలనుంచితి జావఁడిదేమిచిత్రమో॥ చ॥ ఎఱు
గఁడు జీవనాపధను తెవ్వరు భర్తలు లేదు బాధలం। దగఁడు స్వజతేజము సంద
ధ్యము జాడ్యము లేదు మికుటిలి। న్మ్రజపించుచున్నవాఁ డొకనిమేషము దైన్యము
నొందఁడింకనె। ఖ్యగుసన్ద్రుంతు వేసరితిదివ్యము వీని ప్రభావమెట్టిదో॥ వ॥ అది
యుమంగాక తొల్లి శ్వవక్త్రుండను మునికుమారుండు దండ్రిచేత యోగవశిత్వ
త్వంబునకు దక్తుండై దండ్రిదనకు నపకారియని తలంపక ప్రతికింప చందంబు॥
క॥ ఆగ్రహమున జేసిన। నిగ్రహములు పగలతోడ నెఱవాకనాడు। న్విగ్ర
హానులను చుబకడ। సుగ్రహములు గాన్నించు నోవ్వఁడు మదిలో॥ వ॥ కా
వున వీఁడు మహాతపః ప్రభావసంపన్నుండు వీని కెందును భయంబు లేదు వీనితోడి
విరోధంబున తనకు మృత్యువు సిద్ధించు ననివిన్న భోము ఖిన్నుండై ప్రసన్నుండుగా
శుక్రనందనులు దవిపన్నుండై చింతనంబు సేయుచున్న రాజునకు మంతనంబున జం
డామరు లిట్లనిరి॥ శా॥ శుభ్రఖ్యాతి వినిర్మలప్రతాపము మహాశ్చర్యంబుగా త్త్రైలో
క్యరో। పభ్రూయుగ్మవిజృంభణంబున దిగీశ వ్రాతముం బోరుల। న్విభ్రాంతంబు
గ జేసి తోలితన దావిశ్వంబు వీడొకతయో ధభ్రాక్షుల్లుణ కోప హేతువును చింత
బొందవీకేటికిక్ నక్రుండ బనజనుంద వృద్ధగురు సేవం జేసి మేధానయో। వ

క్రాంతిన్విలసిల్లుమీఁదటవయఃపాకంబుతో బాలకు। న్సక్రోధ్వేషణబుద్ధుఁ జేయు
మనుడిఁ జాలింపుమీ రోహము। న్శుక్రాచార్యులువచ్చునంతకితఁడు న్సుశిక్షి యు
తుండయ్యెడున్॥ వ॥ అనిగురుపుత్రులుపలికిన రాక్షసేశ్వరుండు గృహస్థులైన
రాజులకు నుపదేశింపఁదగినధర్మార్థకామంబులు ప్రహ్లాదునకు నుపదేశింపుఁడని
యనుజ్ఞ జేసినవారునతనికిఁ ద్రివర్గంబు నుపదేశించిన నతండు రాగద్వేషంబుల
చేత విషయాసక్తులయినవారలకు గ్రాహ్యంబులయిన ధర్మార్థకామంబులు
దనకునగ్రాహ్యంబులనియును వ్యవహారప్రసిద్ధికొరకైన భేదంబుగాని యాత్మభే
దంబులేదనియు ననర్థంబులయందర్థకల్పనసేయుట దిగ్భ్రమంబని నిశ్చ
యించి గురూపదిష్టశాస్త్రంబు మంచిదని తలంపక గురువులు తమగృహస్థ ధ
ర్మానుసంధానంబునకుఁ జనినసమయంబున॥ క॥ అటలకు నమ్మరమ్మ। పా
టించిని శాటసుతులు భాషించునదో। నాటకులేంద్రకుమారుఁడు పాటవమున వా
రిఁ జీడిప్రజ్ఞాన్వితుఁడై ॥క॥ చెప్పఁడొకచదువు మంచిది। చెప్పెడిదగులములు చెవులు
చిందరగొనఁగా। నెప్పుడుమనయెడనోజ్జలు। సెప్పెలనొకచదువువినఁడు చిత్త
ములరన్॥ వ॥ అని రాజకుమారుఁడు గావునఁ గరుణించి సంగడికాండ్రతోడన
గియెడుచందంబున క్రీడలాడుచునవయస్కులయిన దైత్యదానవకుమారు
లకెల్ల నేకాంతంబున నిట్లనియె॥ ఉ॥ బాలకులారరండు మనప్రాయపుబాలురు
కొందరుర్విలో। గూలుటఁగంటిరే గురుఁడు క్రూరుఁడు నర్థచయంబు నిందురు।
శ్శీలతనర్థకల్పనము జెప్పెడిగ్రాహ్యముకాదు శాస్త్రము। త్మేలెఱిగించెదన్వి
నినఫీకునిరంతరభద్రమయ్యెడిన్॥ వ॥ వినుఁడు సకలజన్మంబులందును ధర్మా
ర్థాచరణకారణంబయిన మానుషజన్మంబు దుర్లభంబందు బురుషత్వంబు
దుర్గమంబదియు శతవర్షపరిమితంబయిన జీవితకాలంబున నియతంబయి
యుండదు అందు సగమంధకారబంధురంబగు రాత్రిరూపంబున నిద్రాదివ్యవహా
రంబుల నిరర్థకంబయి చనుఁ జిక్కినపంచాశద్వత్సరంబులందును బాల్యయౌ
వనకౌమారకకైశోరతయో విశేషంబుల వింశతిహాయనంబు ల్గడచుఁగ
డమనుప్పదియబ్దంబులు నింద్రియంబులచేత బట్టువడి దురవగాహంబులయి
న కామక్రోధలోభమోహమదమత్సరంబులను పాశంబులఁగట్టువడి విడివడ
సమర్థుఁడుగాక ప్రాణంబులకంటె మధురాయమానమైన తృష్ణకులోనై భృ
త్యతస్కరవణిక్కర్మంబుల ప్రాణహానియైన నంగీకరించి పదార్థంబు స
ర్థించుచు రహస్యసంభోగచాతుర్యసౌందర్యవిశేషంబుల ధయిర్యవల్లికా
లవిత్రంబులయిన కళత్రంబులను మహనీయమంజుల మధురాలాపంబులుగలి

గివశులయిన శిశువులను శీలవయోరూపధన్యలగు కన్యలను వినయవివేకవిద్యా లంకారులయిన కుమారులను గామితఫలప్రదాతలగు భ్రాతలను మమత్వప్రేమ దైన్యజనకులయిన జననీజనకులను సకలసౌజన్యసింధువులయిన బంధువులను ధ నకనకవస్తువాహనసుందరంబులైన మందిరంబులను సుకరంబులైన పశుభృత్య నికరంబులను వంశపరంపరాయత్తంబులైన విత్తంబులను వర్జింపలేక సంసా రంబు నిర్జింపను పాయంబుగానక తంతువర్గంబున గడమ ద్వారశూన్యంబయిన మందిరంబు చేరి చిక్కుపడి వెడలెడి పాటవంబు చాలక తగులుపడు కీటకంబు చం దంబున గృహస్థుండు స్వయంకృతకర్మబద్ధుండయి శిశ్నోదరాదిసుఖంబుల భ్రమ త్తుండయి నిజకుటుంబపోషణపారవశ్యంబున విరక్తిమార్గంబు దెలియనేరక స్వ కీయపరకీయభిన్నభావంబున నంధకారంబున బ్రవేశించుం గావున గౌమారవయ యంబునన నీమాగరిష్ఠుండై పరమభాగవతధర్మంబనుష్ఠింపవలయు దుఃఖంబు లు వాంఛితంబులు గాక చేకురు భంగి సుఖంబులు కాలానుసారంబులయి లబ్ధంబుల గుం గావున వృథాప్రయాసంబున నాయుర్వ్యయంబు సేయందగదు హరిభజనం బున మోక్షంబు సిద్ధించు విష్ణుండు సర్వభూతంబులకు నాత్మేశ్వరుండు ప్రియుండు మున నుత్తముండగు దేహికి దేహావసానపర్యంతంబు నారాయణచరణారవింద సే వనంబు కర్తవ్యంబు. సీ|| కంటిరె మనవారు ఘనులు గృహస్థులై విఫలులై కైకొన్న వెఱ్ఱితనము| భద్రార్థులై యుండి పాయరు సంసారపద్ధతి నూరకపట్టువడిరి| కల యోనులం దెల్ల గర్భాద్యవస్థల బురుషుండు దేహియై పుట్టుచుండు| దన్నెరుంగక కర్మతంత్రుఁడై కడపట ముట్టడు భవశదములకునైన| దీనశుభము లేదు దివ్యకీర్తి యు లేదు| జగతి బుట్టి పుట్టి చచ్చి చచ్చి| పొరల నేలకు మనకు బుట్టని చావని త్రోవ వెదకుకొనుట దొడ్డబుద్ధి|| శా|| హాలాపానవిజృంభమాణ మదగర్వాతీత దే హాల్లస| ద్బాలాలోకనశృంఖలానిచయసంబద్ధాత్ముడై లేశము| న్వ్యాలాని స్వరణంబు గానక మహా విద్యాంసు సంగామినీ| హేలాకృష్ణకురంగశాబకము గుర్హీనస్థితిం బొందిరే|| గీ|| విషయసక్తులైన విబుధాహితులతోడి| మనికిపల దు ముక్తిమార్గవాంఛ| నాదిదేవు విష్ణు నాశ్రయింపుడు ముక్తి| సంగజనుల గూ డి శయింపవమున|| వ|| కావున విషయంబుల జిక్కుపడిన రక్కసులకు హరిభజనం బు శక్యంబుగాదు రమ్యంబయ్యును బహుతరప్రయాసగమ్యంబు దలంచితిరేని నె ప్పది సర్వభూతాత్మకుండై సర్వదిక్కాలసిద్ధుండై బ్రహ్మకడపల గాగల చరా చరస్థూలసూక్ష్మజీవసంఘంబులందును నభోవాయుకుంభినీసలిల తేజంబులని యెడు మహాభూతలంబులందును భూతవికారంబులయిన ఘటపటాదు లందును

గుణసామ్యంబయిన ప్రధానమందును గుణవ్యతిరిక్తంబయిన మహత్తత్త్వాది
యందను రజస్సత్త్వతమోగుణంబులయందును భగవంతుం డవ్యయుం డీశ్వరుం
డు పరమాత్మ పరబ్రహ్మమని యెడు వాచకశబ్దంబులం గేవలానుభవానంద స్వ
రూపకుండు నవికల్పితుండు నిర్దేశ్యుండు ననిర్దేశ్యుండు నయిన పరమేశ్వరుండు త్రి
గుణాత్మకంబయిన తన దివ్యమాయ చేత నంతర్హితైశ్వర్యుండై వ్యాప్యవ్యాప
కరూపంబులం జేసి దృశ్యుండును ద్రష్టయు భోగ్యుండును భోక్తయు నయి నిర్దేశిం
ప దగి వికల్పితుండై యుండు తత్కారణంబున నాసుర భావంబు విడిచి సర్వభూ
తంబులందును దయాసౌహార్దంబులు కర్తవ్యంబులు దయగలిగిన నధోక్షజుం
డు సంతసించు నసంతుం డాద్యుండు హరి సంతసించిన నలభ్యం బెయ్యదియు లేదు
జనార్దన చరణసరోరుహ యుగళ స్మరణ సుధారసపాన పరవశుల మైతిమేని మనకు దై
వవశంబున కాంక్షితంబులై సిద్ధించు ధర్మార్థకామంబులు కాంక్షితంబై సిద్ధించు
మోక్షంబన నేల త్రివర్గంబును నాత్మవిద్యయుం దర్కదండనీతి జీవికాదులన్ని
యు ద్రైగుణ్యవిషయంబులైన వేదంబులవలనం బ్రతిపాద్యంబులు నిస్త్రైగుణ్యం
లక్షణంబునం బరమపురుషుండైన హరికి నాత్మసమర్పణంబు సేయుట మేలు పర
మాత్మతత్త్వజ్ఞానోదయంబునం జేసి స్వపర భ్రాంతి జేయక పురుషుండు యోగా
వభూతతత్త్వంబున నాత్మవికల్ప భేదంబునం గలలోఁ గన్న విశేషంబు భంగి దగ్ధం
బనక మిథ్యయని తలంచు నని మఱియు బ్రహ్లాదుం డిట్లనియె॥ మ॥ నరుడుం డాను
సమైత్రితో మెలఁగుచున్నారాయణుం డింతయు। న్వరుసన్నారదసంయమీశ్వరు
నకున్వ్యాఖ్యానముం జేసెముక్। హరిభక్తాంఘ్రిపరాగ శుద్ధతనులే కాంతుల్మ
హాకించను। ల్పరతత్త్వజ్ఞుగాని నేరరు మదిన్భావింప నిజ్ఞానముక్॥ వ॥ తొల్లి నేను ది
వ్యదృష్టిగల నారద మహామునివలన సవిశేషంబయిన యీ జ్ఞానంబును బరమభా
గవతధర్మంబును వింటిననిన విని వెఱగుపడి దైత్యబాలకులు దనుజరాజకుమారున కి
ట్లనిరి॥ ఉ॥ మంటిమి కూడి భార్గవకుమారకునొద్దన నేక శాస్త్రము। ల్వింటిమి
లేదు సద్గురుడు వేఱొక డెన్నడు రాజశాలము। క్కంటికి నైన రారుసారగా పెలికిం
జన రాదు నీకు ని। ష్కంటకవృత్తి నెవ్వడు ప్రగల్భుడు సెప్పె గుణాఢ్య సెప్పుమా॥
క॥ సేవింతుని స్నేహ్యడు। భావింతుము రాజవనుచు బహుమానంబు। ల్గావింతు
ము తెలియమనీ। కీవింతమతిప్రకాశ మెక్రియగలిగె॥ వ॥ అని యిట్లు దైత్యనంద
నులు దన్నడిగిన పరమభాగవతకులాలంకారుండైన ప్రహ్లాదుండు నగి తనకు బూ
ర్వంబునందు వినినంబడిన నారదుని మాటలు దలంచి యిట్లనియె॥ శా॥ ఆక్షీణోగ్ర
తపంబు మందరమ్మున పెనథించిమాతః ద్రిశుద్ధకొం [illegible] పసియుండ జమగమిచే

తన్భోగిచందంబున। స్వభక్షింపంబడెపూర్వపాపములచే బాపాత్మకుండంచుచు
ప్రత్యక్షంబుగమిదనిర్జరులుసంరంభించియుద్ధాత్ములై॥ శా॥ ప్రస్థానోచితభే
రిభాంకృతులతో। భాంకారియుందారుశౌ। ర్యస్థైర్యంబుననేగుదెంచినదదీ
యాటోపవిభ్రాంతులై। స్వస్థేమల్గిగనాడిపుత్రధనయోషామిత్రసంపత్కళా
ప్రస్థానంబులుడించిపాఱిరసురుల్ప్రాణావనోద్యుక్తులై॥ మత్తకోకిల॥ పిల్లి
దంబున వేల్పులుద్ధతిబారిరాజనివాసముల్ । గొల్లబెట్టిసమస్తవిత్తము గ్రూర
తంగొనిపోవగా। నిల్లుజొచ్చివిశంకుడయియమరేశ్వరుండదలించిమా । తల్లి
దాజెరబట్టెసిగ్గున దైన్యమైవిలపింపగాన్॥ వ॥ ఇట్లుసురేంద్రుండుమాతల్లింజెఱ
గొనిపోవుచుండ సమ్ముగుదకురరియునుపులుగుక్రియ మొఱలిడిన దెరువునదయి
వయోగంబున నారదుండు నడ్డంబువచ్చి యిట్లనియె॥ ఉ॥ స్వర్భువనాధినాథసురస
త్తమవేల్పులలోనమిక్కిలి। న్నిర్భరపుణ్యమూర్తివిపు నీతివిమానినిబట్టనే
లయా। గర్భిణిగాతుకన్యపుకకల్మషమానసురాలు గాదునీ। దుర్భరరోషము
న్నిలువుమూర్ఖయుండైననిలింపవైరిపై॥ అనినవేల్పుతపసికి వేయిగన్నులదొర
యిట్లనియె। ఉ॥ ఆతతభానమైనదివిజాధిపువీర్యముదీనికుక్షిన । త్యంతసమృ
ద్ధినొందెడిమహాత్మకగావున బెత్త్రిసూతిప। ర్యంతముబద్ధజేసి జనితార్భకువ
జ్రపుధారద్రుంచిని। ష్చింతుడనైతుదివ్యమతుసిద్ధముదానవరాజవల్లభన్॥ అ
నిపలికినవేల్పుఱేనికిందపసియిట్లనియె। శా॥నిర్భీతుండు ప్రశస్తభాగవతుడు
న్నిర్వైరిజన్మాంతరా।విర్భూతాచ్యుతపాదభక్తిమహిమావిష్టుండు దైత్యాం
గనా। గర్భస్థుండగుబాలకుండు బహుసంగ్రామాద్యుపాయంబులన్ । దు
ర్భావంబుసంబొందిచావడుభవద్గోదర్ప విభ్రాంతుడై॥ వ॥ అని దేవముని
ర్దేశించినతనివచనంబులు మన్నించి తానును హరిభక్తుండుగావున దేవేం
ద్రుండు భక్తిభావంబునమాయవ్వనువిడిచి వలగొనిసురలోకంబునకుం జని
యె మునీంద్రుడు మజ్జననియందు బుత్రికాభావంబు జేసి యూరడించి ని
జాశ్రమంబునకుం గొనిపోయినీవు పతివ్రతవు నీయుదరంబున బరమభాగవ
తుండయిన ప్రాణియున్నవాడు తపోమహాత్మ్యంబున ంగృతార్థుండై నీపె
నిమిటిరాగలడందాక నివిక్కడనుండు మనినసమ్మతించి॥శా। యోషారత్న
ముగాధదేశతవిశాలోద్యోగమాతల్లిని। ర్వైషమ్యంబుననాథురాకమదిలో
వాంఛించి ర్దోషమై యీశద్భీతియులేకగర్భపరిరక్షేచ్ఛన్వచాంతించిశుశ్రూ
షచేయుచునుండెనారదునకు స్వవ్యక్తశీలంబునన్ ॥వ॥ఇట్లుతనకు బరిచర్య
జేయుచున్నదైత్యరాజకుటుంబినికి నాశ్రితరక్షావిశారదుండయిన నారదుం

డు నిజసామర్థ్యంబున నభయంబిచ్చి గర్భస్థుండయిన నన్ను నుద్దేశించిధ
ర్మతత్త్వంబును నిర్మలజ్ఞానంబు నుపదేశించిన నమ్మునిదయ తద్దయుం బెద్దకాలం
బు నాటివినికిగావున నాఁడుదియగుటం జేసి పరిపాటి దప్పి నూటిలేక మఱచె
నారదుండు నాయెడ గృపగలనిమిత్తంబున॥ క॥ వెల్లిగొను నాటనుండియు।
నుల్లసితంబైన దైవయోగంబునఁ జో। భిక్షుడు మునిమతమంతయు। నల్లఁ బున
మఱపుపుట్టదాక నాడైన॥ గీ॥ వినుఁడు నాదువల్కు విశ్వసించితిరేని। సతు
లకైన బాలజనులకైన। దెలియవచ్చు మేలు దేహాద్యలంకార। వర్జనవిపుణమై
నతపసి మతము॥ వ॥ అనిన నారదోక్త ప్రకారంబున బాలురకు బ్రహ్లాదుండిట్ల
నియె నిశ్వరమూర్తియైన కాలంబునం జేసి వృక్షంబు గలుగుచుండ ఫలంబున గు
జన్మసంస్థాన వర్ధనాపక్షీణత్వ పరిపాక నాశంబులు ప్రాప్తంబులైన తెఱంగు
న దేహంబునకుంగాని షడ్భావవికారంబు లాత్మకు లేవ. త్మ నిత్యుండు క్షయ
రహితుండు శుద్ధుండు క్షేత్రజ్ఞుండు గగనాదులకు నాశ్రయుండు క్రియాశూ
న్యుండు స్వప్రకాశుండు సృష్టిహేతువు వ్యాపకుండు నిస్సంగుడు పరిపూ
ర్ణుండొక్కఁడని వివేకసమర్థంబులగు నాత్మలక్షణంబులు పండ్రెండు నెఱుంగు
చు దేహాదుల ందు మోహజనకంబులగు మహాకార మనుకారంబులు విడిచి
పసిండిగనులు గలనేలపుస విహారిటమాన కనకలేశంబుల పాషాణాదులందు
బుట్టుబువెటి వహ్నియోగంబునఁ గఱగనూది హేమకారుకుండు పాటవం
బున హాటకంబుఁ బడయుభంగి నాత్మకృతకార్య కారణంబుల నెఱింగెడి నే
ర్పరి దేహంబునం దాత్మసిద్ధికొఱకునైన యుపాయంబులం జేసి బ్రహ్మభావం
బునం బడయు మూలప్రకృతియు మహదహంకారంబులుం బంచతన్మాత్రంబు
లు నివియెనిమిదియుం బ్రకృతులనియును రజస్సత్త్వతమంబులు మూఁడుం బ్ర
కృతిగుణంబులనియును గర్మేంద్రియంబులైన వాక్పాణిపాద పాయూపస్థ
లును జ్ఞానేంద్రియంబులయిన శ్రవణనయనరసనాత్వగ్ఘ్రాణంబులును మనం
బును మహిసలిల తేజోవాయుగగనంబులు నివి పదాఱును వికారంబులనియు
ను గపిలాదిపూర్వాచార్యులచేతం జెప్పంబడియె సాక్షిత్వంబున వీనినిరువది
యేడింటిని నాత్మగూడియుండు నొక్కంటికూటున దేహమదియు జంగమ
స్థావరరూపంబుల రెండువిధములయ్యె మూలప్రకృతి మొదలయినవర్గం
బునకు నేరైన మణిగణంబులం జొచ్చియున్న సూత్రంబు చందంబున నాత్మయి
ట్టింటియందునుం జొచ్చి దీపించు నాత్మకు జన్మస్థితిలయంబులు గలవంచు మి
థ్యాతత్పరులుగాక వివేకశుద్ధమైన మనంబున విచారించి దేహంబునందాత్మ వె

డుకవలయు నాత్మకు నవస్థలు గలయట్లుండుఁగాని యవస్థలులేవు జాగరణ స్వప్న సుషుప్తులను వృత్తులెవ్వనిచేత నెఱుంగంబడు నతండాత్మ యంద్రుకుసుమసర్మంబ లయిన గంధంబులచేత గంధాశ్రయుండయిన వాయువు నెఱింగెడుభంగిఁ ద్రిగుణాత్మకంబులయి కర్మజన్యంబులయిన బుద్ధిభేదంబుల నాత్మ నెఱుంగందగునని చెప్పి॥ సీ॥ సంసారమిది బుద్ధిసాధ్యము గుణకర్మగణబద్ధమజ్ఞానకారణంబు । కలవంటిదింతియ కానినిక్కముగాదు సత్స్వార్థముల మనస్సంభవములు । స్వప్నజాగరములు సమములు గుణశూన్యుండగు పరమునికి గుణాశ్రయమున । భవవినాశంబులు పాటిల్లినట్లుండుఁబట్టిచూచిన లేవు బాలులార । కడఁగి త్రిగుణాత్మకములయిన కర్మములకు । జనకమైవచ్చు నజ్ఞానముదయముౘ । ఘనతరజ్ఞానవహ్నిచేఁగాల్చివుచ్చి । కర్మవిరహితులై హరిఁగనుట మేలు । అదిగావున గురుశుశ్రూషయు సర్వలాభ సమర్పణంబును సాధుజనసంగంబు నీశ్వరప్రతిమా సమారాధనంబును హరితత్పరత్వంబును వాసుదేవునియందలి ప్రేమయు నారాయణ గుణకర్మకథానామకీర్తనంబును వైకుంఠచరణకమల ధ్యానంబును విశ్వంభరమూర్తి విలోకనపూజనంబులు మొదలైన విజ్ఞాన వైరాగ్య లాభసాధనంబులైన భాగవతధర్మంబులఁబెరతిగలిగి సర్వభూతంబులయందు నీశ్వరుండు భగవంతుం డాత్మగలండని సన్మానంబు సేయుచు గామక్రోధలోభ మోహమదమత్సరంబులం గెలిచి యింద్రియవర్గంబుల బంధించి భక్తిసేయుచుండ నీశ్వరుండయిన విష్ణుదేవునియందు లగతిసిద్ధించు॥ సీ॥ తనుజాదిలీలావతారంబులందలి శౌర్యకర్మంబులు సద్గుణములు। వివిధ క్రుంతగువాడు వేడ్కతో బులకించు గన్నుల హర్షాశ్రుకణములొలుక । గద్గదస్వరముతో గమలాక్ష వైకుంఠ వరద నారాయణ వాసుదేవ । యనుచు నార్తిలి పాడు నాడు నాక్రోశించు నగు జింతనము సేయు నతిమొనర్చు । మఱులుకొనియుండుఁదనలోన మాటలాడు । వేల్పు సోకినపురుషునివృత్తి దిరుగు బంధములు వాసి యజ్ఞాన పటలిఁగాల్చి । విష్ణుం బ్రాపించు మది భక్తి విశుఁడగుచు॥ వ॥ కావున రాగాది యుక్తమనస్కుండయిన శరీరికి సంసార చక్రనివర్తకంబైన హరిచింతనంబు బ్రహ్మ మందిర నిర్వాణసుఖంబని బుధులు దెలియుదురు హరిభజనంబు దుర్గమంబుగాదు హరిసకల ప్రాణిహృదయంబులయందు నంతర్యామియై యాకాశంబు భంగినుండు విషయార్జనంబుల నెయ్యెడలేదు నిమిషభంగుర ప్రాణులైన మర్త్యులకు మమతాస్పదంబులు చంచలంబులయిన పుత్రమిత్రకళత్ర పశుభృత్యంబులు బంధురాజ్య కోశ మణిమందిరమం

త్రి మాతృ గృహమహీ ప్రముఖవిభవంబులు నిరర్థకంబులు యాగప్రముఖపుణ్య
లబ్ధంబులయిన స్వర్గాదిలోకభోగంబులు పుణ్యానుభవక్షీణంబులుగాని నిత్య
ంబులుగావు నరుండు విద్వాంసుండ ననియభిమానించి కర్మంబు లాచరించియమో
ఘంబులయిన విపరీతఫలంబుల నొందు గర్మంబులు గోరక చేయవలయు గోరి చేసి
న దుఃఖంబులు ప్రాపించు బురుషుండు దేహంబుకొఱకు భోగంబుల నపేక్షించు
దేహంబు నిత్యంబుగాదు తోడరాదు మృతంబయిన దేహమును శునకాదులు
భక్షించు దేహి కర్మంబు లాచరించి కర్మబద్ధుండై క్రమ్మఱం గర్మానుకూలం
బైన దేహంబు దాల్చు నజ్ఞానంబునం జేసి పురుషుండు కర్మదేహంబుల విస్తరిం
చు నజ్ఞానతంత్రంబులు ధర్మార్థకామంబులు జ్ఞానలభ్యంబు మోక్షంబు మోక్ష
ప్రదాతయగు హరి సకలభూతంబులకు నాత్మేశ్వరుండు ప్రియుండు దన చేతనై
న మహాభూతంబులతోడ జీవసంజ్ఞితుండై యుండు నిష్కాములయి హృదయగ
తుండయిన హరిని నిజభక్తిని భజపవలయు॥క॥దానవచైత్యభుజంగమ। మా
నవగంధర్వసురసమాజములోల। శ్రీమాధుచరణకమల। ధ్యానంబున నెవ్వ
డైనధ్యతనొందుఁ॥ క॥ చిక్కఁడు వ్రతముల గ్రతువుల। జిక్కఁడు దానముల శౌ
చశీలతపములం।జిక్కఁడు వృత్తినిభక్తిని। జిక్కిన క్రియ నచ్యుతుండు సిద్ధము సుం
డీ॥ క॥ చాలదు భూదేవత్వము। చాలదు దేవత్వమధిక శాస్త్రత్వంబుల్। జాల
దు హరిమెప్పింపవి। శాలలొద్యములారభక్తి బాలిన భంగిన్॥గీ॥ దనుజభుజగ
యక్షదైత్యమృగాభీర। సుందరీవిహంగశూద్రశబరు। లయిన బాప జీవులైన
ను ముక్తికిబోదు।రఖిలజగము విష్ణుడనుచు దలచి॥క॥ గురువులు దమకును లోనరు।
తెరువులు సెప్పెదరు విష్ణుదివ్యపదవికిం। దెరువులు సెప్పరు చీకటి। బరువులు వెట్టం
గ నేల బాలకులారా॥క॥ తెండెల్ల పుస్తకంబుల। నిండాచార్యున కుమతులం నేకత
మునకుఁ। రండు విశేషము జెప్పెద।బొండొల్లని వారు కర్మపుంజముపాలై॥
క ॥ఆ పదము మనము హరిరతిం బాపద మప్రాద్దు విష్ణుభద్రయశంబు।ల్వోడుదను
జసంగతి। గూడుదము ముకుందభక్తకోటిన్నాటిన్॥ క॥ విత్తము సంసృతిపటల
ము। వ్రతము కామారి వైరివర్గంబుల నెడ్డి త్తము చిత్తము హరికిని।జొత్తము
నిర్వాణపదము శుభమగుమనకున్॥వ॥అని యిట్లు రహస్యంబున ప్రహ్లాదుండు
నయ్యవేళ రాక్షసకుమారులకు నపవర్గమార్గంబెఱింగించిన వారును
గురుశిక్షితంబైన చదువులు సాలించి నారాయణభక్తిజితంబులం గీలించియుం
డుటం జూచి వారలయేకాంతభావంబు దెలిసి వెఱచివచ్చి శుక్రాచార్యనంద
నుండు శక్రవైరికిట్లనియె॥ శా॥ రక్షో బాలుర నెల్ల నీకొడుకు చేరంజీరి లోలో

సనా। శిక్షామార్గము లెల్లగల్లులనియా క్షేపించితానందఱన్ శిక్షాయత్తుల జేసి
నాఁడు మనకున్ సంబువాటిల్లెనే। దక్షత్వంబున జక్కఁజేయవలయున్ దైతే
యవంశాగ్రణీ॥ క। ఉల్లసితవిష్ణుకథనము। లెల్లప్పుడు మాకుజెప్పగురుఁడనిన॥
న్నుల్లంఘించికుమారకు। లొల్లరుచదువంగదానవోత్తమవింటే॥ క॥ ఉడుగఁడు
మధురిపుకథనము విడువఁడు జడుపగిదిదిజంగువికుసనమునఁనే। నొడివిననొడువు
లునొడువఁడు। దుడు నిజదివిషమాకుదుర్లభమధిపా॥ క॥ చొక్కపురక్క
సకులమున। బెక్కురుజన్మించిరిందుబీతాంబరుని। న్నిక్కపుమక్కువగోలి
చెడునెక్కఁడిసుతుగంటిరాక్షసేశ్వర వెఱ్ఱికే॥ వ॥ అనియిట్లు గురుసుతుండు సె
ప్పినకొడుకు వలనివిరోధవ్యవహారంబులు కర్ణరంధ్రంబులందు ఖడ్గప్రహారం
బులై సోఁకినబిట్టుమిట్టిపడి పాదతాడితంబయిన భుజంగంబుభంగిబవనప్రేరి
తంబయిన దవానంబు చందంబున దండతాడితంబైనకంఠీరవంబు కైవడిభీ
షణరోష రసావేశజాజ్వల్యమానచిత్తుండును బుత్రసంహారోద్యోగయుక్తుం
డును గంపమాన గాత్రుండును కరుణీకృత నేత్రుండునై కొడుకునురప్పించి
సంమాన కృత్యంబులుదప్పించి నిర్ణయుండయియుని సంకాశ భాషణంబులద
ల్పుచు॥ శా॥ నూనున్నాంతగుణపంనునతిసంశుద్ధాంచితజ్ఞానునజ్ఞాన। జ్ఞానా
రణ్యాకృశానుసందలిపుట్టిసంభ్రాజమానున్సదా। శ్రీనారాయణపాదపద్మయు
గళీదంతామృతాస్వాధనా। ధిసున్నిష్కారణంబు చేసిపలికెన్దైవాహితుండుగ్ర
తన్॥ సీ॥ అస్మదీయంబగునాదేశమునగాని మిక్కిలిరవిమింట మెఱయ వెఱచు
నన్నికాలములందు ననఁ కూలుఁడయి కానివిద్వేషమునగా లివీవ వెఱచు। మ
త్ప్రతాపానలమందీకృతార్చియై విచ్చలవిడినగ్ని వెలఁగ వెఱచు। నతితీక్ష్ణమై
న నాయాజ్ఞనుల్లంఘించి శమనుండుప్రాణులఁజంప వెఱచు। నింద్రుడాదల
నాగ్రమోలవెత్తవెఱచు। నమరకిన్నరగంధర్వయక్షవిహగ। నాగవిద్యాధరా
వలినాకువెఱచు। నెం వెఱవపుపలువనికేగిదిక్కు॥ శా॥ ప్రజ్ఞానంతులులోక
పాలకులుశుంభద్వేషులయ్యున్మదీ। యాజ్ఞాభంగము సేయనోడుదురురోషా
పాంగదృష్టిన్నవే। కజ్ఞానాచ్యుతమైజగత్త్రతయముంగంపింపసీవిట్టిజో। నాజ్ఞో
ల్లంఘనమెట్లుచేసితివిపాహంకారతందుమ్మతీ॥ శా॥ కంఠక్షోభముగాగనోతి
లిమహాగాఢంబుగాడింభవై। కుంఠంజెప్పెదుదుర్జయుండను చునై కుంఠుండు
వీరవ్రతో। త్కంఠాబంధురుడేని సేనమురుఖండింపదండింపఁగా। గుంఠీభూతు
డుగాక రావలదె మద్ఘోషావశ్యోణికిన్॥ శా॥ ఆచార్యోక్తముమాని బాలుర
కుమోక్షాసక్తిబుట్టించితే। నాచాలత్వముజూపివిష్ణువహితున్సర్లించి మద్దై

త్యాకంశాఖారంబులునీఱుజేసితివిమూఢాత్ముండగులద్రోహిని। స్నీచుంజగపు
టమేలుచంపి కులమునిర్దోషముంజేసెదర్॥ క॥ దిక్కులుగెలిచితినన్నియు। ది
క్కెవ్వడురోరినీకుదేవేంద్రాదు। ల్దిక్కులరాజులువేరోక। దిక్కెఉగకకోలు
పురితడెదిక్కనినన్నుఁ॥ క॥ బలమంతుడనేజగముల। బలములతోజనకవీర
భావమునమహా। బలులజయించితినెవ్వని। బలముననాడెదవునాకుబ్రతివీరు
డవై॥ అనినతండ్రికిమెల్లనవినయంబుతో గొడుకిట్లనియె॥ క॥ బలయుతులకు
ర్బలులకు। బలమెవ్వడునీకునాకు బహ్మాదులకు। న్బలమెవ్వడుప్రాణులకును
బలమెవ్వండట్టివిభుడు బలమసురేంద్రా॥ క॥ దిక్కేమొదలయి। దిక్కగల
రేనివారికి। దిక్కేయ్యాదియుదియునాకుదిక్కుమహాత్మా॥ సీ॥ కాలరూపంబు
లుగలవిశేషంబులనలఘుగుణాశ్రయుండయినవిభుడు। సత్వాఖిలేంద్రియసహ
జప్రభావాత్ముడయివినోదంబునఖిలజగము। గల్పించురక్షించుఖండించునవ్య
యుండన్నిరూపములందునతడు। చిత్తంబునసమముగాజేయుమువార్గంబుద
ప్పవర్తించుచిత్తంబుకంటె। వైరులెవ్వరుచిత్తంబువైరిగాక। చిత్తమునునీ
కువశముగా జేయుమయ్య। మదయుతాసురభావంబుమానుమయ్య। య
య్యానీవ్రోలమేలాడరయ్యాలనులు॥ ఉ॥ లోకములన్నియుంగడియలోనయిం
చినవాడనింద్రియా। నీకముచిత్తముర్గెలువనేరవునిన్నునిబద్ధుజేయునీ। భిక
శశ్రులాఱ్వురబ్రభిన్నులజేసినబ్రాణికోటిలో। నీకువిరోధిలేడొకడునేర్పు
నజూడుముదానవేశ్వరా॥ క॥ పాలింపుముశేముషీను। న్మాలింపుముతమర్
బంధములసమదృష్టిం। జాలింపునుసంసారము। గీలింపుముహృదయమందు
కేశవభక్తిన్॥ అనినబరమభాగవతశేఖరునకుదోషాచరశేఖరుండిట్లనియె॥ క॥
చంపినజచ్చెదననుచును। గంపింపకయోరిపడుచకరినోక్తుల సర్। గుంపిం
చెదుచావునకుం। దెవకివైపదరువానితెఱగునగుమతీ॥ శా॥ నాతోడంబ్రతి
భాషలాడెదుజగన్నాథుండునాకంటెబే। భూతశ్రేణికిరాజులేనారాయణు।
డేతద్విశ్వములోలవేడుమరివాడెందుండు రాదుమర్తీ॥ క॥ ఎక్కడగలడేక్రి
యనే। చక్కటిపతిచించునట్టిజాడనువచ్చుం। జక్కడతునిన్నువిష్ణ ని। బెక్కు
లుప్రేలెదవువానిభృత్యునిపగదిర్॥ వ॥ అనిహరికింకరుండుశంకింబునహరిం
దలంచి సమస్కరించి బాలవర్తనంబున నర్తనంబుసేయుచునిట్లనియె॥ మ॥
కలడంభోధిగలండు గాలిగలడాకాశంబునంగుంభినిం। గలడగ్నిర్దిశలంబగ
ల్లనిశలర్ఖద్యోతచంద్రాదులం। గలడోంకారమునందిమూర్తులద్రిలింగ
వ్యక్తులందంతటం। గలడీశుండుగలడుతండ్రికుడుకంగా నేలయీయూమొడర్॥

క॥ ఇందుగల డందు లేడని। సందేహము వలదు చక్రిసర్వోపగతుం। డెందెందు వెదకిచూచిన। నందందే కలడు దానవాగ్రణి వింటే॥ ఇవ్విధంబున॥ వ॥ వారి సర్వాకృతులందు నుండుచు ప్రహ్లాదుడు భాషింపగ లంపటత్వాకుడయి యెందును లేడు లేడనిసుతుని దైత్యుడు తర్జింప శ్రీనరసింహాకృతి నుండెనచ్యుతుడు నానాజంగమస్థావరోత్కర గర్భంబులందున్న దేశములనుద్దండప్రభావంబునన్॥ అయ్యవసరంబున నద్దానవేంద్రుండు॥ క॥ డింభక సర్వస్థలముల నంభోరుహనేత్రుడుండు ననుచుమిగులన్। రంభంబున బలికెదవీ। స్తంభంబున జూపగలవె చక్రిన్ గీ॥ క॥ స్తంభమున జూపవేనియు। గుంభినిని శిరము ద్రుంచి కూల్పగరక్షా। రంభమున వచ్చిహరివిస్రంభంబున నడ్డపడగ శక్తుండగునే॥ అని విభక్తవత్సలుని భటుండిట్లనియె॥ శా॥ అంభోజాసనుడాదిగాగ తృణపర్యంతంబు విశ్వాత్ముడయి సంభావంబున నుండ ప్రోడవిపుల స్తంభంబునం దుండడే। స్తంభారిద్గతుడౌటకుం గలపనేసందేహము లేమని। స్తంభత్వంబున వేడు గానబడు ప్రత్యక్షస్వరూపంబునన్॥ వ॥ అనినవినిక రాళించి గద్దనలేచి గద్దియనురికి యొఱపెఱికిన ఖడ్గంబు కేలనమర్చి ఝళిపించుచు మహాభాగవత శిఖామణియైన ప్రహ్లాదునిధిక్కరించుచు। మ॥ వినరా డింభక మూఢచిత్తగరిమన్ విష్ణుండు విశ్వాత్మకుం। డని భాషించెదవయిన నిందుగలడే యంచున్మహోద్రేకియై। దనుజేంద్రుడు డిఱచేత వ్రేసెనుమహోహ్లాదగ్రప్రభా శుంభము। జనదృగ్భీషణదంభమున్ హరిజనుస్సంరంభమున్॥ వ॥ ఇట్లు దానవేంద్రుండు పరిగృహ్యమాణవైరుండును, వైరాను

శ్రీహరి నరసింహరూపంబెత్తి స్తంభము నుంచి వెడలివచ్చుట.

బంధజాజ్వల్యమానరోషానలుండును రోషానలజాజ్వల్యమానవిజ్ఞానవినయుండును వినయగాంభీర్యధైర్యజేగీయమానహృదయుండును, హృదయచాంచల్యమానతామసుండును తామసగుణచక్రమ్యమాణధైర్యుండునునై విస్రంభంబున హుంకరించి బాలునిధిక్కరించి హరినిందుజూపుమని కనత్కనకమణిమయకంకణక్రేంకారశబ్దపూర్వకన్యగాభిఘాతిదంతభేనపాటవప్రశస్తం బగు హస్తంబున సభామంటపస్తంభంబు వ్రేసిన వ్రేటుతోడన దిశదిశలం దుంగురురు చిటచిటలిటలిపడిబంభన్యమానంబునగు నమ్మహాస్తంభంబున బ్రళయవేళాసంభూతసస్తస్కంధబంధురసమీరసంఘటితరజోఘుష్యమాణమహాబలాహకవర్గనిర్గతనిబిడనిష్ఠురస్ఫురన్నిర్ఘాతసంఘనిర్ఘోషనిరాకాశంబులయిన ఛటఛటస్ఫుటస్ఫుటధ్వనిప్రముఖభయంకరారావపుంజంబులు జనియమానంబులై యెగసి యాకాశకుహరాంతరాళంబు నిరవకాశంబు జేసి నిండిన బ్రహ్మాండభాండసంక్షోభము యగుచున

హృదయంబులై పరవశంబులయిన పితామహమహేంద్రవరుణవాయుశిఖిప్రము
ఖచరాచరజంతుజాలంబులతోడ బ్రహ్మాండకటాహంబు గిలిపస్ఫోటితంబు
గాఁ బ్రఫుల్లపద్మయుగళసంకాశ భాస్వరచక్రచాపహలకులిశవజులచంద్రరేఖాంకిత
చారుచరణతలుండును చరణసంక్రమణఘనవినమిత విశ్వంభరాభారాధారేయ
దిక్కుంభికుంభీనసకుంభీనస ధరకూర్మకులశేఖరుండును దుగ్ధజలజాతకులాల
సందానందము డితప్రకాండప్రచండమహోరుస్తంభయుగళుండును ఘణఘ
ణాయమానమణికింకిణీగణముఖరితమేఖలావలయితవలయ పీతాంబరశోభిత
కటిప్రదేశుండును నిజాకారనిమ్నగావర్తనవర్తులకమలాకరగభీరనాభివివ
రుండును ముష్టిపరిమేయవినుతతనుతరస్నిగ్ధమధ్యంబును, కులాచలసానుభా
గసదృశకర్కశవిలాసవక్షుండును దుర్జనదనుజభటధైర్యలతికాలవిత్రాయ
మానలక్ష్మీరాజితలక్ష్మీభాగవిశంకటవక్షోవిలేఖనసమంచలాంగలాయమానప్ర
తాపజ్వలనజ్వాలాయమానశరణాగతనయనచకోరకచంద్రరేఖాయమానవ
జ్రాయుధప్రతిమానభాసమానవిశాతసఖరతర ముఖనఖరుండును శంఖచక్రగ
దాఖడ్గకుంతతోమరప్రముఖనానాయుధమహితమహోత్తుంగమహీధర
శృంగసన్నిభవీరసాగరవేలాయమాన నిరర్గళానేకభుజార్గళుండును మం
జుమంజీరమణిపుంజరంజిత మంజులహారకేయూర కంకణకిరీటమకరకుండలాది
భూషణభూషితుండును త్రివళీయుతశిఖరిశిఖరాభపరిగ్ధబంధురకంధరుండును
ప్రకంపితపారిజాతపాదపపల్లవప్రతీకాశకోపావేశసంచలితాధరుండును
శరత్కాలమేఘజాలమధ్యమగర్జమానతటిల్లతాయమానదేదీప్యమాన
దంష్ట్రాంకురుండును కల్పాంతకాలసకలభువనగ్రసన వ్యసనవిజృంభమాణ
సప్తజిహ్వాజిహ్వాతులితతరళతరలాయమానపరిభ్రమమాణజిహ్వుండును మేరు
మందరమహాగుహాంతరాళవిస్తారవిపులవక్త్రనాసికావివరుండును నాసికావివ
రనిస్సరన్నిబిడనిశ్వాసనికరసంఘట్టనసంక్షోభితసంతప్యమానసప్తసాగరుండు
ను పూర్వపర్వతవిద్యోతమానఖద్యోతమండలసదృశసముంచితలోచనుండును
లోచనాంచలసముత్కీర్యమాణవిలోలకీలాభీలవిస్ఫులింగవితానరోచిష్మాయమా
నతారకాగ్రహమండలుండును శక్రచాపసురుచిరోదగ్రదుర్నిరీక్ష్యభ్రూలతాబంధ
బంధురభయంకరవదనుండును ఘనసారగంధసటలతుల్యకమానీయగండభా
గుండును సంధ్యారాగరక్తధారాధరమాలికాప్రతిమమహాభ్రంకషతంతస్యా
యమానమరసటాచ్ఛటుండును సటాజాలసంచాలితసజాతవాతడోలాయ
మానవైమానికవిమానుండును నిష్కంపితశైలమహాఘోరహస్తాండును

దును మందడంబాయమానమందరవసుంధరాధరపరిభ్రమణవేగసముత్పద్య
మానవియన్మండలమండితసుధారాశికల్లోలశీకరాకారభాసురకేసరుండును
గర్వాఖర్వశిశిరకిరణమయూఖగౌరతనూరుహుండును నిజగర్జానినాదనిర్దళి
తకకుభుండును ప్రతీకవాహినీయానసార్వభౌమప్రముఖదిగిభరాజకర్ణకో
టరుండును మధుధవళధరాధరదీర్ఘదురవలోకదివ్యదేహుండును దేహప్రభాపట
లనిర్మథ్యమాన నవశివధిమాశుధానికురంబగర్వాంధకారుండును ప్రహ్లాదహి
రణ్యకశిపురంజనభంజననిమిత్తాంతరంగబహిరంగజేగీయమానకరుణావీరర
ససంయుతుండును మహాప్రభావుండు నైన శ్రీనృసింహదేవుం డావిర్భవించినఁ
గనుంగొని॥ క॥ నరమూర్తి గాదు కేవల। హరిమూర్తియుఁ గాదు మానవాకా
రము కే।సరియాకారము నున్నది। హరిమాయారచితమగు యథార్థము సూ
డ౯॥ ఉ॥ తెంపున బాలుఁ డాడిన సుధీరత సర్వగతత్వ సూక్తి బ్రతి।ష్ఠింపఁ దలంచి యీ
దు నరసింహము శరీరము దాల్చి చక్రి శి।క్షింపగ వచ్చినాఁడు హరి చెచ్చెర యీ దు
దలంకు నయిన నా।సొంపును బెంపునం దునుకఁ జూడ జయింతు హరింతు శత్రుపు౯॥

శ్రీనృసింహమూర్తి తన యూరువులయందు హిరణ్యకశిపుని వధించుట.

వ॥ అని మెత్తంబడని చిత్తంబున గదఁ ద్రిప్పికొని తత్తరంబున నార్చుచు న
కుంఠితకంఠీరవంబు డగ్గఱు గంధసింధురంబు చందంబున నక్తంచరకుంజరుండు
నరసింహదేవున కెదురు నడచి తదీయదివ్యతేజోజాలసన్నికర్షంబునం జేసి
దావానలంబు డగ్గఱిన ఖద్యోతంబునుం బోలెఁ గరంగి తేజోవ్యాపారంబులు దెలియక
నిగళితప్రభావుండయ్యె నప్పుడు॥ మ॥ ప్రకటంబై ప్రళయావసానమునఁ దా బ్రహ్మాం
డభాండావరో।ధకమై యున్న తమిస్రము౯ జగములుత్పాదించుచోఁ ద్రా
విసా।త్త్వికతేజోనిధియైన విష్ణు వెడ దీపించుచో నష్టమై। వికలంబై చెడుఁగాక
తామసుల ప్రావీణ్యంబు రాజోత్తమా॥ వ॥ అంతన ద్దానవేంద్రుండు మహాదం
డధరంబగు గదాదండంబు గిరగిరం ద్రిప్పి నరమృగేంద్రుని వేసిన తండము సర్పంబున
సర్పంబు నొడిసిపట్టు సర్పరాజవంధి చెల్వున నధిపతి పట్టం బట్టికొని సమిట్టింపడిగటి. ఛి
బిట్టు కట్టలుక నయ్యసురుం పరిదృఢుండు వృథబలంబున నిట్టట్టు మిడిసినట్టు దప్పిం
చుకొని విడివడి దిట్టతనంబు తప్పక కుప్పించి యుప్పరంబున కెగసి విహంగకుల
రాజ చరణనిగళిత భుజంగంబు తెఱంగున నందలంగ నుఱికి తనభుజాటోపంబు
నసురకంఠీరవుండు కుంఠితుండయ్యె డినని తలంచి కలంగక చెలంగుచుఁ దన్ని
బిడసిర ఘనికరంబుల మాటు ననిలింపులు సంపులుగొని దాగి మూఁగి క్రన్నెఱ
నాత్మీయ జీవనశంకాలంకితులయి మంతనంబుల జింతనంబు సేయుచు నిలువ

పనక్షీణసమరదక్షతావిశేషంబు పరిక్షించి ఖడ్గచర్మంబులు ధరియించి భూ
నభోగంబుల వివిధవిచిత్రలంఘనలాఘవంబులం బరిభ్రమణభేదంబులం గరాళవ
దనుండయి యంతరాళంబునం దిరుగు సాళ్వపక్షిగవడువున సంచరించుచకసహింప
క॥ సీ॥ పంచాననోద్ధూతపావకజ్వాలలు కభూనభోంతరమెల్ల బూరితముగ । దం
ష్ట్రాంకురాభీలధగధగాయితదీప్తి నసురేంద్రు నేత్రములంధములుగ । గంట
కసన్నిభోత్కరకేశరాహతినభ్రసంఘము భిన్నమై చలింప । బ్రళయాభ్రచం
చలాప్రతిమభాస్వరములయి ఖరనఖరోచులు గ్రమ్మ దేల । సటలు ఝుళిపించి
గర్జించి చినంభ్రమించి । దృష్టిసారించి దోములు బంధించి కెరలి । జిహ్వయాడిం
చిలంఘించి చేతనొడిసి । పట్టె నరసింహుండు దితిపట్టి నధిప ॥ క॥ సరకుంగొనక లీ
లాగతి । సురగేంద్రుండు మూషకంబునొడిసిన భంగిన్ । నక్కేశరి తనునొడిసిన ను
రవిమతుండు ప్రాణభీతిసుంవడియె నృపా ॥ క॥ సుర " జనవైరిం ద్రొబ్బడె । పరిభావిత
సాధుభక్తపట్టె డిహునకున్నరసింహునకునుదంచత్తరతే జిహునకును గ
తవరంహునకున్ ॥ అంత ॥ హాహాగేంద్రుండహిం బ్రచ్చకై కడిమ హిరణ్యకత్తి
న్నృసింహుడు సాగి ధూండె యూరువులను జేర్చిన ఖసంఘాతంబులన్ బ్రచ్చె
డు । సప్తమదంభోళికఠోరదేహుని చలోత్సాహునుద్ధావాహునిం । ద్రహు
తాశాంతాభికరుఘనకరున్ దైత్యాన్వయశ్రీకరున్ ॥ శా॥ చించున్ హృత్క
మల బుశోణితము వమిసించు ధారామండలిం । ద్రెంచుం గర్కశనాడికావలు
లు భేదించు న్మహావక్షముం । ద్రుంచు న్మాంసము నూత్నఖండములుగా దుష్టా
సువు న్వ్రేచ్చె । ర్పించుం బ్రేవులు కంఠమాలికలుగల్పించు న్నభోద్భాసియై ॥
సీ॥ వక్షఃకవాటంబు బ్రత్కలు సేయుగో ఘనకుఠారంబులకరణి నొప్పు । గంభీర
హృదయపంకజము భేదించుచో గుద్దాలముఖభంగి గొమరు మిగులు । ధమనీ
వితానంబు డవిలి ఖండించుచో బటువిత్రంబుల పగిది మెరయు । జవిశాలాంత్ర
జాలంబు దెంచుచో గ్రకచసంఘంబుల గరిమ జూపు । సంకగతుడయి దైత్యాని
నాగహమున । శస్త్రచయములనొంపక సంహరించి । యమరు నరసింహు నఖ
రంబులం విచిత్ర । సమరముఖరంబులయియుండె జనవరేణ్య ॥ క॥ స్ఫురితవిబుధ
జనముఖములు । పరివిదలితదనుజనివహవలితసుఖములు । రుచిజితశిఖములు ।
నరహరికరనఖములమరు నతజనసఖముల్ ॥ వ॥ ఇట్లు కేవలపురుషరూపంబును
మృగరూపంబునుం గాని నరసింహరూపంబున రేయునుం బవలునుం గాని సం
ధ్యాసమయంబున నంతరంగంబును బహిరంగంబునుం గాని సభాద్వారంబున గగ
నంబును భూమియుం గాని యూరుమధ్యంబునఁ బ్రాణరహితంబునుం గాని నఖం

బులం దై త్రిలోక్య జనహృదయభల్లుండయిన దైత్యమల్లు వధించి నవహాదహాసకీలాభిలకర్ణనుండును గరాళవదనుండును లేలిహానభీషణజిహ్వుండును శోణితపంకాంకితకేసరుండునై ప్రేవులు మాలికలుగ ధరించి కుంభికుంభవిదళనంబు జేసి చరించు పంచాననంబునుం బోలె దనుజకుంజరహృదయకమలవిదళనంబు జేసి తదీయరక్తసిక్తంబులైన నఖంబులు సంధ్యారాగరక్త చంద్రరేఖల చెనువు వహింప సహింపలేచి తనకడ్డంబరనాయుధంబులెత్తికొని తత్తరంబున రణంబునకు గనురు వణి చురకత్తుల పెక్కుసహస్రంబుల జక్రాదిదివ్యశస్త్రసాధనంబుల నొక్కొక్కకుండ జక్కడించె నివ్విధంబున॥ శా॥ క్షోణీశులనెల్ల ద్రుంచి రణసంరంభంబు చాలించి దృక్ప్రక్షేపంబు భయంకరంబుగ సభాసింహాసనారూఢుడై సింహాడు కరాళాస్యంబుతో నొప్పెడ। న్వీక్షింపం బరికింపనోడిరమరుల్ భ్రాంతులయి డాగగ॥ క॥ సురచారణవిద్యాధర। గరుడోరగయక్షసిద్ధగణములలో నొక్కరుడయిన డాయవెఱచు। నహరిన సావసరమున నరలోకేశా॥ క॥ తర్జుబులనరసింహుని। పర్జంబులజూచి నిర్జరాంగనలుమ్మా హాహా! తర్జంబులగుననభంబుల వర్షంబుల గురిసిరుత్సవంబుల నధిపా॥ వ॥ మఱియు నయ్యవసరంబున మంటన నేక దేవతావిమానంబులును గంధర్వగానంబులు నప్సరోగనర్తనసంవిధానంబులును వాణిభేరి పటహమురజాది ధ్వానంబులును బ్రకాశమానంబులయ్యె ననందకుమారాదులయిన హరిపార్శ్వచరులును మహేశ్వరవిరించి మాహేంద్రపురస్సరులగు త్రిదశ కిన్నర కింపురుష పన్నగ సిద్ధ సాధ్య గరుడ గంధర్వ చారణ విద్యాధరాదులును బ్రజాపతులును నరకళంటీరవదర్శనోత్కరింతులయి గనుకొంచి॥ క॥ కరకమలయుగళకీలిత। శిరులయి గ్గదభక్తి జేసిరి బహుసం। సరణాబ్ధి తుకి నఖరికి। నరభోజన హస్తిహారికి నరకేసరికి॥ వ॥ ఆ

—(బ్రహ్మాదిదేవతలు శ్రీనృసింహమూర్తిని వేర్వేఱుగా స్తుతించుట.)—

సమయంబున దేవతలం దఱు వెఱువేఱ వినుతించ రందు గమలాసనుం డిట్లనియె॥

మ॥ ఘనలీలాగుణ చాతురిన్ భువనముల్గల్పించి రక్షించి భే। ధనముం జేయుదురంతశక్తికి నతజ్యోతికిం జిత్రవీ। ర్యకిన్ని త్యపవిత్రకర్మునికి సేనుత్కంఠతో నవ్యయాత్మునికి న్వందనమాచరించెద గృపామాఖ్యప్రవాదార్థినై॥ రుదుం డిట్లనియె॥ చ॥ అమరవ తీర్యాపదటసహస్రయు గాంతము నాడు గానికో। పమునకు వేళగాదు సుర బాధకుడయిన తమస్వినీచరు। స్సమశ మునన్వధించితి విచారిదాత్మజుడ యిత డీడున। ద్విమలుడు నీకుభక్తుడు పవిత్రుడు గావుము భక్తవత్సలా॥ ఇంద్రుం డిట్లనియె॥ సీ॥ ప్రాణిసంఘముల హృత్పద్మమధ్యంబుల

దావసించి భాసిల్లు మయ్య మెఱుంగు। దింతకాలము దానవేశ్వరుచే బాధపడి చిక్కి-
యున్న యాపన్నజనుల। రక్షించితివి మమ్ము రాక్షసేశ్వరు జంపి క్రమమహాధ్వ
ములు మాకు గలిగె నటుల। మటి మీసేవ మరిగినవారలు కైవల్యవిభవంబు
గాంక్ష సేయ। రితరసుఖములెల్ల నిచ్ఛయింపగ నేల। యస్థిరంబులివి యనంత భక్తి
నాలుమనింపు స్నఘోర దైత్యానీక। చిత్తభయదంప శ్రీనృసింహా। యను
లిట్లనిరి మ॥ భవదీయాదరలీల లోకములను త్పాదించి రక్షింపవె। యని దైత్యే
శునిచేత ఛేదితములయి హ్రస్వంబులయి యుండు దనీ। యవిసితున్న రసిస్మ్రారూ
పము ఘనసంహారంబునొందె చిపే। రవిధిం గ్రహమ్ము దద్ధరి చిగ దాధర్మానుసం
ధాయీ పైపిత్ర్య సేవతతిట్లనిరి॥ శా॥ చండక్రోధముతోడ దైత్యుడు వడిన్ శ్రాద్ధం
బుల నాస్వాదిం తం। త్పిండంబుల్ తిలోదకంబులుగ పిండంగ నా కీకయు। ద్దం
డేశ్వా బున దానవ్కోన మహోగ్రం పవిడిక్క డన్। ఖండింపంబడె నీ నఖం
బులముత్పాద్యాది తమాత్మేశ్వరా। సిద్ధులిట్లని రి॥క॥ క్రుద్ధుండయి యణిమారకసి
ద్ధులు గైకొనిన దైత్యుజీల్చితివి మహా॥ యోద్ధవు నిక్కము నకుసిద్ధులు మజలం గలి
నే శ్రీనరసింహా॥ విద్యాధరులిట్లని రి॥క॥ దానవుని జంపి యుంతే। ధారా దిక వి
ద్యలెల్ల యుత్తమములం। గానిచ్ఛితి విచిత్రము। నీనిరుపమ వైభవ బునిజము
స్నాసించి మా॥ భుజంగులిట్లనిరి॥క॥ రత్నములు మముత్తా-తా। రత్నంబు బుచ్చి కొ
న్నాక్కమ నరము ౯। యత్నమున వచ్చి వైచితివి। పత్నులు రత్నములు గలి
గె బ్రతికితిమి శా॥ మనువులిట్లని రి॥క॥ మనాజ యుని దైత్యు బోరిగాని। వరాణ ప్రే
మధర్మ సేతువగను మము లెల్ల। బగణాం మ జేసితి వేమనీ। పనీ లేదము
కొని బ్రతుకువారము దేవా॥ ప్రజాపతులిట్లని రి॥ మ॥ ప్రజలం జేయుట కై సృజి
న్చితి మము ంపాటించి దైత్యాజ్ఞ బ్రిజల జేయక ఇంతకాలము మహాభారంబు
తో మందిరము కుజ నున్నాకు మ చీరిచంపితివిను కోశన్ను లేకెల్ల నా బ్రజలం జేయుచు
నుండువారము జగద్భద్రా మాహానోరమా గంధర్వులిట్లనిరి॥క॥ ఆడుదుము రే
యుబగలు। పాడుదుము నీ శాటు రోద్ద బాధించున యా। జూడను తేజమునిం।
గూడె మహాపాతకునకు కులము లదే। చారణులిట్లనిరి। క॥ గవన జవహృదయ
భల్లుమ। దవి జేంద్ర విరోధి నేడు డగని చేశ। న్భవరోగ నివర్తకము। భవదంఘ్రి
యుగంబు జేరి బ్రతికెద మీశా॥ యక్షు లిట్లనిరి ఉ॥ భంశము లేనిని భటులభంగ వి
మర్తుమున్న నేడ్కని। స్వంశ యమ్మ త్రిదిక్కు బ్రచారము జేయుచునుండు వీ
డని। త్రుంశము తోడ వీసగడ శేర్చితి నాపద మానె నోచతు। విజితతిత
త్యాగౌ పతిని విష్ణన్నతు భ్యాక గన్నిదానకా॥ పురుషోత్తమ నేరను కిం। పురుషుల

వేల్పులము న్నభూషింపఁగ దగు। పురుషునకు నలుసు జనహా। తప్పురుషుండౌ త్రిజగములు పంకేనిధి నా॥ వైతాళికులిట్లనిరి॥ క॥ త్రిభువనసత్ర తుమవడిమొము సభలందును మఖములు దుజగదీశ్వర నీకుభ॥గీ॥ కులవత్రిన్ను సనభయుల మై సంచరితుమా త్రకర ణ్యా॥కిన్నరులిట్లనిరి॥క॥ధర్మములనవదు పుతరకర్మ మున్న యిచ్చు సంగముగ నా పాతకుమహర్మ్యజ నీవు న్నత। శస్త్రులైనీము నక్త లి పైన ముశా॥విష్ణుసేవకులిట్లనిరి॥ఉ॥ చితవిప్ర శాప మునజ నని శాచరుడై నపీని శికి చుటకేము గాదు కృపజేసితి వీశ్వర భక్తితోడ సేవిచుట కంతె వైరము నవేగ మొచేరగ నచ్చునిన్న।యంత నారసింహతను నద్భుత మాపద బొసఁ ఁడ నవే॥వ॥ఇట్లు బ్రహ్మరుద్రేంద్రసిద్ధసాధ్యప్రభుతులైన దేవముఖ్యులందఱునే కప్రకారంబుల వినుతించియు రోషవిజృంభమాణుండైన నరసింహదేవునిడ గ్గఱ జేరవెఱచి లక్ష్మీదేవిం బిలిచి యిట్లనిరి॥క॥ హరికింబట్టపుదేవివి హరిసేవానిపుణ మతివి హరిగతివి నీవరిగి హరిరోషము డింపవమ్మ హరిణదళాక్షీ॥ అని నియోగించి నమ్మహాత ంతతోడ నాకలంక ఖినరక ంతిరవు యము ధ్యా॥వ॥అని నియ్యోగించి నమ్మహాదేవియు ... కంఠంబు కు జనిశ్రీ॥ప్రియార్కబింబంబు గదిగాని నెమ్మోమునూ ర్ణంద నిభము గాదు। కుక్షిభాసం బు చెరువుజాపె గాని చూడ్కిప్రసాద భాసుర ముగాదు। వీరరౌద్రాకృత వేష మొప్పెడుగాలభూరికృపారసస్ఫూర్తిగాదు భ యుదయ ప్రాంకుర ప్రభలుగప్పెడుగాని దరహాసి తాంబుజాతంబుగాదు। కఠినక్ష రరూపసింహవిగ్రహము గాని। కామినీజనసులభవిగ్రహము గాదు విన్నయూరి యుతి గాని మత్తోల్లినెవిన్నపలగన్నదియుగాదు భీషణాకారమగుచు॥క॥ పలికెవనిక ... ంబలికినగడు లిగివి భడు ప్రతివచనములు బలుకడనినిలుమ శిము ...బు ... భయము నుగదురగా॥వ॥ ఇట్లు సరసి రూపం బు ... నిపెక్షించి శంకించి శాంతుడ ... యున వెనుక డగ్గఱి ... దననిచి ంతి ంబు నారజని వాసిని వీక్షించి శంకించి శాంతు డయున వెనుక డగ్గరి నిదననిచింతి చు చున్న వారిజనంభవుండ దేవునిరోషంబు నివారింప నితరులకలవిగా దని బ్రహ్మా ముఁ జేరియిట్లనియెక॥ తీంద్ర మగురోషకమానని। తండ్రినిమిత్తమునజ క్రిదాకా రముఁ దరియుట్లనియెక॥ ... ఖ। స్వాంద్రప్రమదమునిడుచుడు మెల్లనద డ్డీతలుశ జేసి యుసేయుగ దే॥వ। అని ఖ। స్వాంత ప్రమదముకుడుము మెల్లనడ ద్రీతలుశ జేసియు సేయగ దే॥వ। అని నెనాగాంకయుసిమహాభాగవత శేఖరుండైన బాలకుండు గరికి మాల బుటకుమకు ంచిమంద గమనంబున సముండవినయవివేకంబుల సరసి హ్మదేవునిసన్నిధికి జని సాష్టాంగదండప్రణామంబుఁ జేసిన భక్తపరాధీనుండనగు యాశ్వర్యుండు లోకిం చి కరుణాయత్తచిత్తుండై॥ఉ॥ ప్రాభవ మొప్పగ గానికృపామతిరైయేకదియుంగ జే డగ ... శోభిత ... జూపుచు బాలు మోాల్లి ... ౯। కాఫ్లి ... తు ...

పెట్టెనసురాంతకుఁడుత్కటకాలసర్ప భీతాభయదానశస్తమునన గణ్యమంగళ
హేతువు హస్తమున్ ॥ వ॥ ఇట్లుహరికరస్పర్శనంబున భయవిరహితుండును బ్రహ్మ
జ్ఞానసహితుండును పులకితదేహుండును సముత్పన్నసంతోష బాష్పసలిలధారా
సమూహుండును బ్రేమాతిశయగద్గదభాషణుండును వినయవివేకభూషణుండు
ను నేకాగ్రచిత్తుండు భక్తిపరాయత్తుండు నై యా దేవుని చరణకమలంబులు దన హృ
దయంబుననిలిపికొని కరకమలంబులు ముకుళించి యిట్లనియె॥ మ॥ అసురుల్ సిద్ధు
ల సంయమీశ్వరులు బ్రహ్మాదుల్ సతాత్పర్యచిత్తములనిన్నుబహుప్రకారములని

—[ప్రహ్లాదుండు నరసింహమూర్తిని స్తుతించుట.]—

త్యంబున్నిత్యంబున్విచారించి పారము ముట్టన్నుతి సేయనోపరట నేరక్షస్తనూజుండగ
ర్వమదోద్రిక్తుఁడ బాలుఁడం జడమతిన్ వర్ణింపశక్తుండనే॥ మ॥ తపమున్వంశము తేజ
ము శ్రుతసౌందర్యంబునుద్యోగమున్నిపుణత్వంబుఁ బ్రతాపపౌరుషములున్ని
ష్ఠాబలప్రజ్ఞలు। జపహోమంబులు చాలవీశ్వర భవత్సంతుష్టికై దంతియూ। థ
పుఛందంబున భక్తిసేయవలయుం దాత్పర్యసంయుక్తుడై ॥మ॥ అమలజ్ఞానసదానధ
ర్మరతిసత్యక్షాంతినిర్మత్సరత్వములన్వక్షతపోనసూయలఁ గడుందర్పించిధాత్రీ
సురోత్తముఁ డట్లైన శ్వపచుండు ముఖ్యుఁడు మనోర్థప్రాణవాక్కర్మముల్ మత
నిష్ఠన్నయించునేని భగవత్సంతోషకుండౌ తుదన్ ॥ సీ॥ ఆజ్ఞుఁడు సేసినయపరాధ
ములను జేపట్టండీశ్వరుండు కృపాళుఁడగుట। జేపట్టునొకచోట సిద్ధవిశ్వసనకు నరం
బులేకుండునతఁడు పూర్ణుఁడై యర్థములనీశ్వరార్పణంబులుగాఁగ చేయుధర్మజ్ఞం
బునే సెసెనేని। నద్దంబు జూచిన నళికలలామంబు ప్రతిబింబితంబగుపగిదిమనుజునకభ
ములుదోఁచుగావుపనికి బుద్ధి। భక్తి సేయంగవయంగవలయు భక్తిగాని మెచ్చ
డర్థంబులొసగెడు మేరలందుఁ బరమకరుణుండు హరి భక్తబాంధవుండు ॥క॥ కావు
నప్పుడనంస్తుతి గావించెద వెఱపులేక కలనేసువ్రన। న్నిర్వర్ణనమున ముక్తికిఁ బో
వునవిద్యను జయించి పురుషుఁడనంతా॥సీ॥ సత్వాకరుడవై నసర్వేశ నీ యాజ్ఞ శిరము
లనిడుదుని చేయువారు। బ్రహ్మాదులు సురులు భయముందుచున్నారు నిభీషణాకృతి
నేడుచూచి। కోపంబుమాను నీరుచి విగ్రహములు కల్యాణపరములుగా క్షితి।
కరములుగావులోకములకు వృశ్చిక పన్నగంబుల భగిభయముఁ జేయు। కరము బు
గావులోకములకువృశ్చికపన్నగంబుల భంగిభయము । జేయునసురమర్దించితివి
సాధుహర్షణమయ్యె। నవతరించినపనిదీరెనలుక యేలగలుషహారివి సంతోషకా
రివగుచు। నిన్నుదలతురులోకులు నిర్మలాత్మ॥ క॥ ఖరదంష్ట్రా భ్రుకుటీసటానఖ
గ్రధ్వానయు రక్తకేసరయున్ దీర్ఘతరాంత్రమాలికయు భవ్యన్నేత్రయునైన

నని। నరసింహాకృతిగాంచి నేవేరవబూ ణఁ క్రూరదుర్వారదుర్భరసంసా
రదవాగ్నికి న్వెరతుని పాదాశ్రయుం జేయవే॥ వ॥ దేవా సకల యోనులందు
నుసుఖవియోగ దుఃఖసంయోగజనితంబయిన శోకానల బాధ దదహ్యమా
నుండనయి దుఃఖ వారక బగాని దేహాభ్యభిమానంబున మోహితుండ
నయి పరిభ్రమింపుచున్న యేను నాకుఁ బ్రియుండవు సఖుండవు పరమదేవ
తయునయిన నీబ్రహ్మ గీతంబులయిన లీలావతార విశేషంబుల బఠియించు
చు రాగాది విముక్తుండనయి దుఃఖపుంజంబుల నుత్తరించి భవదీయచరణా
రణ స్మరణ సేవ నిపుణులమైన భక్తులం జేరియు డెడ బాలని దల్లిదండ్రు
లును రోగినివయిద్య దత్తంబయిన యౌషధంబును సముద్రంబున మునింగె
డి వానినావయును రక్షకులు రక్షింపలేని తెరంగున సంసారతాప సంత
ప్యమానుండయి నీచేత నుపేక్షితుండయిన వాని నుద్ధరింప నిన్నుదక్క న
న్యుండు సమర్థుండుగాడు జగంబుల నెవ్వ జేమి కృత్యంబు నెవ్వనికి
చేతఁ బ్రేరితుండయి యే యింద్రియమ్ములన్జేసి యేమిటికొరకు నెవ్వ కిన
మ్మన్ని యేయేస్థలంబున నేని యమ్మున స్థేమి రూపమ్మున నేగుణమ్మున నే
పరమ్మున నయిన జనకాదిభావంబు నుత్పాదించి పరిణతంబయిన బ్రహ్మాదిభా
వమ్మున రూపాంతరమ్ము నొంది చునట్టి వివిధప్రకారంబులన్ని నీవ త్యాము
క్తుండ వురుషుండవు నీయంశంబయిన పురుషునికి నీయనుగ్రహంబున గాలం
బుచేతం బ్రేరితయై కర్మణామయంబును బలయుతంబును బ్రధానలింగంబును
నయిన మనంబునం మాయసృజియించునని చ్ఛావ్యిత వికారంబును వేదోక్త
కర్మప్రధానంబును సంసారచక్రాంతికంబయిన యీమనంబున నిన్ను సే
వింపక నిర్జించి తరియింప నొక్కండును సమర్థుండు లేడు విజ్ఞాననిర్ధూ
తబుద్ధి గురుడవు నీవు వలన వశీకృత కార్యసాధన శక్తియైన కాలంబు మా
యతోడంగూడ షోడశవికార యుక్తంబైన సంసారచక్రంబు జేయుచుం
డు సంసారదావదహన సంతప్యమానుండను నన్ను రక్షింపుము॥ సీ॥ జనులు
దిక్పాలుర సంపదాయుర్విభవములు గోరుదురు భవ్యంబులనుచు। నదియుం
తము నా రోష హాసజృంభితమయిన నూతంద్రి భ్రూమాడిమహి జేసి। విహి
తంబులగునట్టి మీరుండు నీచేత నిమిషమాత్రంబున నేడు గూడిసె। గావునఁ దుర్భ
వములు గావు బ్రహ్మాదులశ్రీవిభవంబులు జీవితములును। కాలరూపకుఁడ నను
రుక్రముని జేత। విజితములగు వీటి నే యొల్ల నేల। యుదరమే నొల్లనీనిగాది
యొకకొలత। గలిగియున్న దిగ్గాలు నెగించకరు డనగుమ॥ మత్తకోకిల॥ ...

డమాత్రులన తిభద్రము లెల్ల పాథఃఫేనములుంబలెను। భృత్యుండనై రోగనిధానదే
హము తోడి కష్టుడుగాకయుం। ద్దండమన్మథవహ్ని నెప్పుడున ప్తుడయియుండెడివా
డనై। రండువారము దుష్టగ్రాఖ్య వరంపరాక్రమణంబునకా। ఉ॥ శ్రీమహిళా
మహేశ్వర సీరుహగర్భులకైన నీమహా। ద్దామకరంబుచేనభయదాన
ము సేయని నీవు బాలుడం। దానవవంశసంభవుడ దైత్యుడనుగ్రరజోగుణుం
డని। స్త్రీమదయుంగరాంబుజము శీర్షము జేర్పుట భృత్యవిశ్వరా। వ॥ మహా
త్మా సుజనులయిన బ్రహ్మాదులందును దుర్జనులైన మాయందును నీ
వాదరంబునం బక్షపాతంబులు లేక కల్పవృక్షంబు చందంబున ఫలప్రదా
నంబు సేయుదువు కందర్పదర్ప సమేతంబగు సంసారకూపంబునం గూలుచు
న్న మాదృశజనులం గూడి కూలెడి నేను భవదీయభృత్యుండగు నారదుని యను
గ్రహంబునం జేసి నీకృపాపాత్రుండనయితి నన్నురక్షించి మజ్జనకుని వధియిం
చుట నాయందుల బక్షపాతంబుగాదు దుష్టజనసంహారంబును శిష్టభృత్య
ఋుని జనకకుం బ్రకారంబున నీకున విజగుణంబులు విశ్వంబు నీవగునాత్మ
క బయిన విశ్వంబు సృజియించి యందుం బ్రవేశించి హేతుభూత గుణయు
క్తుండవై రక్షక సంహారకాది నానారూపంబుల నుండుదువు తదనంతర
ణ కార్యంబయిన విశ్వంబునకుం బరమకారణంబు నీవ నీమాయచే నీ
వు దానని యడి బుద్ధివికల్పంబు దోచుగాని నీకంటె నొండెద్దియు లేదు బీజం
బున దు వస్తుమాత్రభూత సాక్ష్యంబును వృక్షంబునందు నీలత్వాదివర్ణం బు
నుం గలుగు తెరంగున విశ్వంబునకు నీయందు జన్మస్థితి ప్రకాశ నాశంబులుం
గలుగు నీచేతనయిన విశ్వంబు నీయందు నిలుపుకొని తొల్లి ప్రళయకాలపారా
వారంబున బన్నగేంద్ర పర్యంకంబున క్రియారహితుండవై నిజసుఖాను
భవంబు సేయుచు నిద్రితునిభంగి యోగనిమీలితలోచనుండవై యుండుచు
కొంతకాలంబునకు నజాకాలశక్తిచేత ప్రేరితంబులయి ప్రకృతిధర్మంబులై
యిన సత్త్వాది గుణగణంబుల నంగీకరించి సమాధి గాలించి మేలుంగుచున్న
నీనాభియందు వటబీటమువలన సంభవించు వటంబు తెరంగున నొక కమ
లంబు సంభవించె నట్టి కమలంబుల వాల్గు మోముల బ్రహ్మజనియించి దిశ
లు వీక్షించి కమలంబునకు నొండయినరూపంబు లేకుండుట జింతించి జలాం
తరాళంబు బ్రవేశించి జలంబులందు నూరు దివ్యవత్సరంబులు వెదకి తనజ
న్మంబునకు నుపాదాన కారణంబయి నిన్ను దర్శింప సమర్థుండుగాక మ
గుడి కమలంబు కడకుం జని విస్మయంబునొంది హిరణ్యగర్భుండు చిరకాలంబు

నిర్గళితపంబుజేసి పృథివియందు గంధంబుగను జెందంబున దనువొందియుం
డు నానాసహస్రవదన శిరోనయన నాసాకర్ణవక్త్ర భుజకర చరణుండ
వు బహువిధాభరణుండును మాయాకలితుండును మహాలక్షణ లక్షితుం
డును నిజప్రకాశ దూరీకృతతముండును బురుషోత్తముండనగు నిన్ను ద
ర్శించె నయ్యవసరంబున॥ క॥ ఘోటకవదనుడవై మధు । కైటభులం ద్రుం
చి నిగమ గణములనెల్ల । చాటి విధిజనకిచ్చిన । కూటస్థుడవీశ్వరుడవురో
వికసంబ్యా॥ వ॥ ఇవ్విధంబున గృతత్రేతద్వాపరంబులను మూడుయుగంబు
లందును తిర్యఙ్మానవ నిజలచరాకారంబు నవతరించి లోకంబులను
రక్షించుచు భరియించుచు హరియించుచు యుగానుకూల ధర్మంబులం బ్ర
తిష్ఠించుచు నుందువు దేవా యుగధర్మంబు॥ సీ॥ కామహాపాపాది సంకీర్తి
తమ్ము చిత్తంబు భవదీయచింతన పదవిశారద । మధురాదిరసముల మరిగి
బాహ్యచుట్టన్న నీకీర్తనము కునికుడసిము । సుందరీముఖ గౌళ జూడగోరెడి
దృష్టి భావకౌతుకమై దగులువడదు । వివిధ దుర్భాషలు వినగోరు వీను
లు వినవు యుష్మత్కథా విరచనములు । ఘ్రాణము రువడి దీసగు దుర్గంధ
ములకు । దనువు గోలుపదు వైష్ణవ పదాబ్జములకు । నడిగియుండవు కర్మేంద్రి
యములు పురుషు గలచునవేమి గృహమేధి గలచునట్లు॥ వ॥ ఇవ్విధంబున నిం
ద్రియంబుల జేతం జిక్కువడి స్వకీయ పరకీయ శరీరంబులందు మిత్రామిత్ర భావ
ములు సేయుచు జన్మమరణంబుల నొందుచు సంసార వైతరణి మగ్నంబైన లో
కంబును దరించుటలో కసభపస్థితలయకారణానవై నీకుంగర్తవ్యంబు భవదీ
య సేవకులకైన నాయందు ప్రీతి భక్తులైనవారల దర్శింపుము॥ మ॥ భగవ
న్నామవర్ణసుధా ప్రాప్తైకశత్రుండనై । జగదన్యంబరణోగ్రవైతరణి నిర్భా
త్మ్యతైశాచకీ । యగణస్తోత్రపరాబ్జభక్త మునపూయసౌఖ్య భావంబుల
న్నగది గానమూర్ధులగనిమదశ్శోకింతున శ్వేశ్వరా॥ వ॥ దేవా మునీంద్రు
లు నిజముక్తకాములై నిజవస్త్రంబులం దపంబులాచరింతురు కాముకస్వాం
బు నొల్లకసంచువారికి నీకటనొండు శరణంబు లేదు నిన్ను సేవించెదంగొం
దఱు కాముకులు శరణ్యయకందూతి జేతందగాని చందబు నుచ్చనపశు
పక్షి క్రిమికీట సామాన్యంబయిన మైథునాది గృహమేధసుఖంబులం దనియక
కడపటనతిదుఃఖపంతుంగెమరు నీ ప్రసాదంబుగల సుగుణుండు నిష్కాము
డై యుండు మౌనవ్రతజపతప శ్శ్రుతాధ్యాత్మ హేతువులగు నయనసివి
గాసునిం ద్విజయ జయంబులో వారికి భోగార్థంబులై వీక్షించువారికి శివనో

లందు భృత్యులర్థకాములై రాజుల సేవింతురు రాజులుం బ్రయోజనంబు ల
క్షించి భృత్యులకు నర్థంబు లొసంగుదు రివ్విధంబు నగాదు నాకుం గామంబు
లేదు నీకుం బ్రయోజనంబు లేదయిన దేవా వరదుండవయ్యెద వేని గామంబు
వృద్ధిఁబొందని వరంబు గృపసేయుము కామంబుల విడిచిన పురుషుండు నీతో
డ సమాన విభవుండగు నరసింహ పరమాత్మ పురుషోత్తముండని ప్రణవపూ
ర్వకంబుగా నమస్కరించిన హరి యిట్లనియె॥ సీ॥ నివంటి విజ్ఞాన నిపుణులే
కాంతులు గోర్కులు నాయందు గోరనొల్ల। రైనఁ బ్రహ్లాద యసురేంద్ర
భర్తవై సాగుమ మన్వంతర సమయమెల్ల। నిఖిలభోగంబులు నీవు భోగింపుము
కల్యాణబుద్ధిని కథలు వినుము। సకలభూతములందు సంపూర్ణుఁడగు నన్ను
యజ్ఞేశు నీశ్వరు నాత్మ నిలిపి। కర్మచయములెల్ల ఖండించి పూజన। మాచ
రింపుమీశ్వరార్పణముగ। భోగములనశించు పుణ్యంబు వరితముల। బాప
సంచములు బాపునిన్ను॥ వ॥ మఱియు నటమీద గాలవేగంబునం గళేబరంబు
విడిచి త్రైలోక్య విరాజమానంబులును దివిజరాజ దుర్గేయమానంబును
బరిపూరిత సకలదిశంబునయిన యంశంబుతోడ ముక్తబంధుండవయి నన్ను
డగ్గరి యెదవు వినుము॥ గీ॥ నరుడు ప్రియముతోడ నాయవతారంబు। నీయు
దారకీర్తి నికరములను। మానసించనేని మఱి సంభవింపడు। కర్మబంధచయ
ముగడచిపోవు॥ అనిన బ్రహ్లాదుండిట్లనియె॥ సీ॥ దంష్ట్రివై తొల్లి సోదరుని హి
రణ్యాక్షు నీవు సంపుటఁ జేసి నిగ్రహమున। మాతండ్రి రోష నిర్మగ్నుఁడయి సర్వ
లోకేశ్వరుం బరముని న్నెఱుఁగ లేక। పరిపంథిపగి నీ బకతుండవగు నాకు నప
కారములు సేసె నతఁడు నేడు। నీ కాంత దృష్టిచే నిర్మలత్వము నొందె గావున
పాపసంఘములవలన। బాసి శుద్ధాత్మకుఁడుగాక భవ్యగాత్ర। వరము వేఁడ
దనాకింము వనజనేత్ర। భక్తసంఘాత సుఖపద్మ పద్మమిత్ర। భక్తకల్పకవల్లి
కా పటులవిత్రి॥ వ॥ అనిన భక్తవత్సలుండిట్లనియె॥ మ॥ నిజభక్తుండవు
సాధుసన్నుతుఁడ వన్నిట్లన్నియుం బ్రీతి సద్వత్పూర్వజులం గూడి పవిత్రుడైతి శుభగతిన్ వ
లిశా చువిజ్ఞాపదీ। సజితానేక భవాంధకారులగు సద్భక్తులు నీవోదించు దే।
శజనుల్దుర్జ కైన శుద్ధులు నుమి సత్యంబు దైత్యోత్తమా॥ సీ॥ ఘనసూక్ష్మ భూత
సంఘాతంబులో వలనల్ల వాంఛలు మాయెవ్వని। నీచ దముననన్ను నెలయ
సేవించి నమభక్తులగుదురు మత్పరులు। గుఱిసేయనీ వయోగ్యుఁడవై తినిటు
మీఁద వేదచోదితమైన విధముతోడ। జిత్తంబు నామీద జేర్చి మీ తండ్రికి ప్రేతకార్య
ములు నంప్రీతి జేయుము సుతుడు కరణము నేను సమాయంగ మర్పనములు నిర్మల దేహు

డైవవ్యమహిమ। నవగశాఖాకర్మ్మఘుఁడయితనర్చి। పుణ్యశ్లోకంబునకు నెఱపు
ణ్య చరిత॥వ॥ అని నరసింహదేవుండానతిచ్చిన హిరణ్యకశిపునకు బ్రహ్లాదుండు
పరలోకక్రియలు చేసి భూసురోత్తములచేతనభిషిక్తుండయ్యెనయ్యెడ బ్రసాద
సంపూర్ణముఖుండగు నశ్రీనృసింహదేవునింజూచి దేవతాప్రముఖసహితుండ
యి బ్రహ్మదేవుండిట్లనియె॥సీ॥ దేవ దేవాఖిల దేవేశ భూతభావన విఘనాశ వేలపర
మునకసి। యుత్పత్తి జనులచే మరణంబునొందక మత్తుండయి సకలధర్మంబులు చె
రచి। నేను భాగ్యంబు నీ చేత హతుండయ్యెగల్యాణము లోకములకెల్ల। బాలు
సితని మహాభాగవతశ్రేష్ఠు బ్రతికించితివి మృత్యుభయము బాపి। వరము కృపజే
సితిమేలు వారిజాక్ష॥ నీ నృసింహావతారంబు నిమ్మతోడ। దగిలచి చు వారలుదం
ధరుని। బాధనొందరు మృత్యువుబాటిబడరు॥ అని నరసింహదేవుండిట్లనియె॥
క॥ మన్నించి దేవశత్రుల। కెన్నడునిటువంటివరము లీకుము పాపో। త్పన్నులకవ
రములిచ్చుట। పన్నగములకమృతమిడుట పంకజగర్భా॥వ॥ అనియిట్లానతిచ్చి
బ్రహ్లాది దేవమునులచే పూజితుండయి భగవంతుండయి శ్రీనృసింహదేవు
డంతర్హితుండయ్యె బ్రహ్లాదుండును శూలికి బ్రణతుండయి తద్విష్ణుమూర్తికి వం
దనంబులు చేసి ప్రజాపతులకు ముక్కంటికి భగవత్కళలైన దేవతలకును న
మస్కరించినం జూచి బ్రహ్మదేవుండు శుక్రాముని ప్రముఖసహితుండయి దయి
త్యదానవరాజ్యంబునకు బ్రహ్లాదుంబట్టంబుగట్టి తనచేతంబూజితుండయి
చని యంతనీశానాదినిఖిలదేవతలు వివిధంబులగు నాశీర్వాదంబుల చేతనా
ప్రహ్లాదుని గురుకార్యంగాజేసి తన్మూర్తినిముందట నిడకొని జన్మస్థానంబులకు జ
నిరిట్లు విష్ణుదేవుని నిజపార్శ్వచరులిరువురు బ్రాహ్మణశాపంబున దితిపుత్రు
లయిన హిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపులను వరాహనారసింహరూపంబుల వధియించె
ద్వితీయ జన్మంబున రావణకుంభకర్ణులైన శ్రీరామరూపంబునను హరించె
తృతీయ జన్మంబున శిశుపాలదంతవక్త్రులైన శ్రీకృష్ణరూపంబున ఖండించె
వివిధంబులగు మూడు జన్మంబులకు వైరానుబంధంబున నిరంతర సంభావిత
ధ్యానులై వారలు హరినిందాది పాపనిర్ముక్తులై హరిం గలిసిరని చెప్పి నారదుండి
ట్లనియె॥ ఉ॥ శ్రీరమణీయమైన నరసింహవిహారము నీ ప్రశస్తిసం। హారము బు
ణ్యభాగవతుఁడయిన నిశాచరనాథపుత్రసం। చారము నిర్వహయినను విచారవి
ద్యాబతి చిత్తశుద్ధి। కారముతోడ నేర్పడయు నంగలపిలోకము జెందు భూవరా॥
వ॥ జలజాతసంభవాదివిద్వన్మునులచే జర్చించి భావించి పలికి। బబుక నేనిజనా
రాయణాయ పరబ్రహ్మంబని యుంటిరో। జెలిమోమేన మాఱంది దైవసచివు

జయి చిత్తప్రియుండయి మహా। ఫలనుతాయకుడై చరించుట మహాభాగ్యం బురాజోత్తమా॥

—* త్రిపురాసురసంహారం. *—

క॥ బహుమాయుడైన మయుచే।
విహితంబగు మూరుని యశము విఖ్యాతజయా।
వహనుగ నీభగవంతుడు।
మహిమాత్మకమున్నసర్వ మనుజవరేణ్యా॥

వ॥ అనిన ధర్మనందనుం డిట్లనియె.

క॥ ఏకర్మంబున విభుడగు। శ్రీకంఠ నిమ్మాయుమయుని చేసుడివడియె। వైకుంఠుండెవ్విధ బున। గైకొని తత్కీర్తి చకశగానాసరి చెకా॥ అనిన నారదుండిట్లనియె॥ క॥ చక్రాయుధబలయుతులగు। శక్రాదులకోహడి చిత్రిమ దమనకును। సురుల్సకోధ బంధనరిగిరి। విక్రమము మానిమయుని వెంకకు వధిపా॥ వ॥ ఇట్లు రక్కసులు దనవెంక జొచ్చిన మాయా నిలయుండును దుర్జయుండు నయిన మయుండు దన మాయాబలంబున నయోరజత సువర్ణంబులును యెవ్వరికిలక్షింపరాని గమనాగమనంబులును వితర్కింపగాని కర్కశపరిచ్ఛదంబులు గలిగిన త్రిపురంబులు నిర్మించి ఇచ్చిన నక్తంచరులందరు నందుం బ్రవేశించి కామసంచారులై పూర్వవైరంబు దలంచి నాకనాయకానీకంబులైన లోకంబులనస్తోకంబులగు బలాతిరేకంబు లశోకంబులనొందించిన॥ క॥ లోకాధినాథులెల్లను। శోకాతురులగుచు వేగి చొచ్చిరి ముప్పా। నీకంధరు శ్రీకంఠు। శ్రీకంఠ న్యాసభరణచితోత్తంతరా॥ వ॥ ఇట్లు సకల లోకేశ్వరుండగు మహేశ్వరు జేసి లోకపాలకులు ప్రణతులయి ప్రాంజలులై కరకమలంబులు సారించి॥ క॥ త్రిపురాలయులగు దానవు। లపరాజితులగుచు మాకు సక్రాంతంబు। వ్యాపు ధపీడ జేసెద। దపరాధికులను వధి ప్రమగజాధీశా॥ క॥ దీనులము గాకయున్నధ। దీనులమై యుండుమేము దేవా హితదో। ర్దీనులమైనారము బల। హీనులగుచు ము గావుమీశా సశివా॥ వ॥ అనిన భక్తవత్సలుండగు పరమేశ్వరుండు శరణాగతులయి సగీర్వాణుల వెఱవకుండని దుర్వారబలంబు బాణాసన బంధ లనందికొని యొక్క దివ్యబాణంబు సంధించి త్రిపురంబులపై వేసిన మార్తాండమండలంబున వెలువడు మయూఖజాలంబుల చందంబున దబ్బాణంబువలన దేదీప్యమానంబులైన యనేక బాణసహస్రంబులు ప్రసరించి ఘోరాంతరాంబులు నిండియుండి తెప్పగా నుప్ప

గాని త్రిపురంబు లక్షింపకప్పినప్పుడు తద్బాణపావక హేతిసందోహ దందహ్య
మానులైన త్రిపురనివాసులం దెచ్చి మహాయోగియైన మయుండు సిద్ధరస
కూపకంబున వైచిన॥ క॥ సిద్ధామృతరసమహిమను। శుద్ధమహాబలితుల్యశోభిత
తనులై। వృద్ధిం బొందిరి దానవు। లుద్ధతనిర్ఘాతపావకోపములగుచున్॥ క॥ కూపా
మృతరససంగతి। దీపితులై నిలిచియున్న దేవాహితులన్। రూపించి చింతనొందె
డు। గోపధ్వజుడు చక్రికనాన్వితుడై॥ ఉ॥ ఉత్సాహంబున నాకకుత్పాడి ము
ద్వైయూథంబు ఘూర్ణించుచున్। వత్సంబై తన వెంట బ్రహ్మ నడవన్ వైకుంఠుం
డేతెంచియు। ద్వత్సత్వంబున గూపమధ్యరసముం దా త్రావె వ్వలోకించుచున్।
దత్సౌభాగ్యనిమగ్నులై మఱచిరా దైత్యవ్రజా వారివర్గన్॥ వ॥ ఇట్లు విష్ణుండు
మాహాగోకారంబున ధేనువై వచ్చి త్రిపురమధ్య కూపామృతరసంబు ద్రావిన
నెఱింగి శోకాకులచిత్తులై నరసకూపపాలకులం జూచి మహాయోగియైన మయుం
డు వేఱుగుపడి దైవగతిం జింతించి శోకింపక యిట్లనియె॥

గీ॥ అమరులైన దనుజులైన నరులైన। నెంతనిపుణులైన నెవ్వరైన
దైవికార్థ చయము దప్పింపగా లేదు। వలదు దనుజులార వగవ దనకు॥

వ॥ అని పలికె నంత విష్ణుండు నైజబులైన ధర్మజ్ఞాన విద్యా తపో విరక్తి స
మృద్ధి క్రియా శక్తి నిశేశంబుల శంభుతికి భ్రాంతిన్యాంబు సమర్పించి రథసూత
కేతు వర్మ వాహన ధాను బాణాసన ప్రముఖసంగ్రామ సాధనంబులు జేసి
నగైకొని॥ మ॥ శరియై కార్ముకియై మహావచియై సన్నాహియై వాహియై।
నరథుండై నియంతయైన సబలుడై సత్క్షేత్ర తచ్ఛృతుడై। పరమేశు డొక
చాలు మున్నిడి చెడిద దానానలజ్వాలలం। బురముల్గాలె జటచ్ఛటాగ్నినభో
భూమధ్యమున్ని డగన్॥ వ॥ ఇట్లు హరుండు మురవగాహంబులైన త్రిపురంబులన
భిజిన్ముహూర్తంబున భస్మంబు జేసి కూల్చిన నమరగరుడగ ధర్వసిద్ధ సాధ్య
యక్షవల్లభులు వీక్షించి జయజయ శబ్దంబులు సేయుచు గుసుమంబులు
గురిసిరి ప్రజలు హర్షించిరి బ్రహ్మగులు గీతించిరి యప్సరసలు వర్తించిరి
దివ్యకాహళ దుందుభిరవంబులును మంజుజోత్సవంబులు ప్రచురంబులయ్యె
నిట్లు విశ్వంజనంబగు త్రిపురాసుర సంహారంబున నఖిలలోకులు నంతసి
ల్లియుండనయ్యవసరంబున॥

గీ॥ తుహినకముక భంగి త్రిపురంబుల దహించి। పరము డవ్యయుండు భ
ద్రియశుడు। శివుడు వద్మజాగిచే గీయమానుడై। నిజనికేతనంబునకు నెమ్మి జ
నియె॥ వ॥ ఇట్లు నిజమాయావిశేషంబున మర్త్యలోకంబున విడంబించుచు

నారదుండు ధర్మరాజునకు వర్ణాశ్రమధర్మనిర్ణయం బుపదేశించుట.

ష్ణవిష్ణుని వర్ణాశ్రమవిధానంబులు మునిజనసంస్తూయమానంబులయి సకలలోక కల్యాణప్రధానంబులయి యుండు ననిన విని నారదుండు ధర్మనందనుండిట్లని యె॥ సీ॥ అనఘాత్మ సకలవర్ణాశ్రమాచార సమ్మతిధర్మమె వ్యాదిమాన వులకు। నేధర్మమునను దా దిద్ధవిజ్ఞానము భక్తియు బ్రాపించు బద్మజునకు। సా క్షాత్స్వ దవునకు నెఱుగరానిదిధర్మ మింతలేదు। నారాయణపరాయణ స్వాం తులనఘులు శాంతులు సదయులు నాధువృత్తి। కొందఱు చున్నఘనులుఱుమీవంటి వారెట్టి। పరధర్మనిచయభక్తిగలట్టి। రట్టిధర్మసంఘాత మనుఘలంబు నెరిగింపు। వినగనిష్పాలము విపులచరిత॥ వ॥ అనిన నారదుండు ధర్మరాజుం జూచి దా క్షాయణీదక్షుదునిజాంశంబుసజన్మించి భువనశోభనంబు కొఱకు బదరికాశ్ర మంబునం దపోనిరతుండయి యున్న నారాయణునివలన సనాతనధర్మంబు వింటి నది సెప్పెద సకలవర్ణంబులజనులకు సత్యంబును దయయు నుపవాసా దితపంబును శౌచంబును సైరణయు సదసద్వివేకంబు మనోనియంబును బరిహింద్రియ జయంబును బహిరింద్రియ జయంబును హింసలేమియు బ్రం హ్మచర్యంబును దానంబును యథోచితజపంబును సంతోషంబును మార్ద వంబును సమదర్శనంబును మహాజన సేవయు గ్రామ్యంబులయిన కోరికలు మానుటయు నిష్ఫలక్రియలు విడుచుటయు మమ్మితభాషిత్వంబును దేహంబు గాని తన్ను వెదకి కొనుటయు నన్నోదకంబులు ప్రాణులకుం బంచియిచ్చుట యు బ్రాణులందు దేవతాబుద్ధియు నాత్మబుద్ధిం జేయుటయు శ్రీనారాయ ణచరణ స్మరణ కీర్తన శ్రవణ సేవార్చన నమస్కారదాస్యాత్మసమర్ప ణ సఖ్యంబులనియెడి త్రింశల్లక్షణంబులు గలుగవలయు నందు సత్కులా చారుండయి విధిగోచరంబులయిన గర్భాదానాది సంస్కారంబుల విచ్ఛి న్నంబులుగా గలవాడు ద్విజుండు ద్విజునకు యజనయాజనాధ్యయనాధ్యా పనదాన ప్రతిగ్రహంబులను షట్కర్మంబులు విహితంబులు రాజునకు బ్ర తిగ్రహవ్యతిరిక్తంబులయిన యజనాది కర్మంబులందును బ్రజాపాలన మ్మును బ్రాహ్మణులుగాని వారివలన దండశుల్కాదులు గొనుటయు విహి తకర్మంబులు వైశ్యునికి కృషివాణిజ్య గోరక్షణాది కర్మంబులు బ్రా హ్మణ కులానుసరణంబును విహితంబులు శూద్రునకు ద్విజశుశ్రూష సేవావ లయు॥ సీ॥ వినుకర్షణాదిక వృత్తిం జెనఁ మేలు యాచింపనొల్ల. యట్టిన్వృ త్తి। పాత్రంబుగయికొని బ్రతుకకుండుట లెస్స యనుదినంబు ధాన్య పడి

గికొనుట। యాయావరమునకంటె నధికకళ్యాణంబు వరిగడియనున్నలబ్ధాన్నభ
క్షణంబు। శిలజీవనముకంటె శ్రేయస్సాధనముల బద్ధగింజలుదిని బ్రతుకు
ట। యడుగకచొటన్నృపతికినాల్గువృత్తులు। దగుబ్రతిగ్రహంబుదలపదగదు।
నాపదవసరముల నధముడైనక్షత్రజాతి। వృత్తినున్నదోష విధముగాదు॥ వ॥
వినుము శిలవృత్తియు నుంఛవృత్తియు బుతమనియు నయాచితవృత్తి యు
మృతమనియు యాచ్ఞావృత్తి మృతమనియు గర్షకవృత్తి ప్రమృతమని
యు నెన్నఁదు రట్టివృత్తుల జీవించుట మేలు శ్వవృత్తి నీచసేవయనిపలుకఁదగు
సర్వవేదమయుఁడు బ్రాహ్మణుండు సర్వదేవమయుండు క్షత్రియుండు బ్రా
హ్మణక్షత్రియులకు నీచసేవనంబు గర్తవ్యంబుగాదు॥ క॥ దమమును శౌచ
మునపమును। శమమును నార్జవము గృపయునత్యజ్ఞాన। క్షమయును హరి
భక్తియును। సమమునిజలక్షణము లగ్రజాతికి నధిపా॥ ఉ॥ శౌర్యము దానశీల
ము బ్రసాదమునాత్మ జయంబు దేజమున్। ధైర్యము దేవభక్తియును ధ
ర్మమునర్థము గామమున్ బుధా। చార్యమనోజ్ఞసేవలును సత్కృతియుం
బరితోషణంబున। ధైర్యమురక్షణంబుబృథివీశ్వర శేఖర రాజచిహ్నముల్॥
క॥ ధర్మార్థకామవాంఛయు। నిర్మలగురుదేవవిప్రనివహార్చనము। న్మర్మ
గభావము ప్రమదము। కర్మకరత్వంబులు వైశ్యజనలక్షణముల్॥ ఉ॥ స్తే
యము లేనివృత్తియును చిత్యము సన్నతియున్ని జేశుల। న్మాయలులేకడాయు
టయు మంత్రముజెప్పక పంచయజ్ఞముల్। సేయుటయుర్వరామరుల సేవ
యుంగోవుల రక్షణంబున। న్యాయము లేమియున్ మనుజ నాథజంబుంగుగును
శూద్రధర్మముల్॥ సీ॥ నిలయముపాటించి నిర్మలదేహయై శృంగారము
ప్రొద్దు జేయవలయు। సత్యప్రియాలాపచతురయై ప్రాణేశు చిత్తంబు ప్రేమ
రంజింపవలయు। దాక్షిణ్యసంతోషధర్మమేధాసుల దయితునిప్రియుద
లపవలయు। నాథు డేపద్ధతి నడచునా పద్ధతి నడచిసద్బంధుల నడుపవలయు।
మార్దవమునబతికినుచ్ఛిష్టభోజన। శయనపాదరతుల జరుపవలయు। విశ్రుతుప
తితుడయిన వెలదిపాతివ్రత్య। మహిమ బయలుసేసి మనుపవలయు॥ క॥ తరుణి
లేనప్రాణవల్లభు। హరిభావముగా భజించి యతనితోడన్। సిరికయివడి
నలరించును। హరిలోకమునందు సతత నానందమునన్॥ క॥ ఉపవాసంబులు
వ్రతములు। దపములు వెయ్యేల భర్త దయితమానిస। చపలత గొల్చిన
సాధ్వికి। నుపవరమార్గము లేదు నిఖిలజగములన్॥ వ॥ మఱియు సంకర
జాతులయిన రజకచర్మకారకనట బురుడకైవర్తక మ్లేచ్ఛభిల్లురగు నం

త్రాతు లేఖ్వరకుజంబాల వృత్తులన మాతంగజాతులకును నాయాకులాగతం
బులయిన వృత్తులు చౌర్యహింసాదులు వర్జించి సంచరింపవలయు మానవుల
కు బ్రతియుగంబునయిన సర్గక్రమంబులయిన ధర్మంబులు రెండు లోకంబులం
దుసుఖకరంబుల నివేదవిదులయిన పెద్దలు సెప్పుదురు కారుకారున దున్నదు
క్షేత్రంబు లాఁవు చెడునందు జల్లినబీజంబులు నిస్తేజంబులయియుండి లెస్సగ
వంకురింపవు నిరంతరఘృత ధారావర్షణంబున దహనంబునకు దాహకత్వం
బు లేక శాంతిం జెందునందు వ్రేల్చినహవ్యంబులు ఫలింపవు తద్విధంబున నన
రత కామానుసంధానంబున గామోపభోగంబయిన చిత్తంబు కామంబుల
దనిసి నిష్కామంబై విరక్తిఁ బొందుఁగావున సత్త్వస్వభావంబుతోడ నెప్పుడు
దప్పక నిజవంశానుగతవిహితధర్మంబున వర్తించునరుండు మెల్లన స్వాభా
వికకర్మపరత్వంబు విడిచి ముక్తిఁ బొందు జాతిమాత్రంబునఁ బురుషునివర్ణం
బు నిర్దేశింపలేదు శమదమాదివర్ణలక్షణ వ్యవహారంబుల గనవలయునని
నారదుం డిట్లనియె॥ క॥ క్రమమున వర్ణంబుల చిహ్నము లెల్లను జెప్పఁబడి
యెను నాశ్రమముల । ధర్మము లెఱిగించెద నన్నియు । సమదాహితప్రాంద్దయ
శీలనవమశీలా॥ వ॥ వినుము బ్రహ్మచారి యగువాఁడు కౌపీన యజ్ఞోపవీతకృష్ణా
జినపాలాశదండక మండలుధరుండును సంస్కారరహిత శిరోరుహుండును ద
ర్భహస్తుండును శౌచప్రశస్తుండును మౌనియునయి త్రిసంధ్యంబుల బ్రహ్మగాయ
త్రిజపియింపుచు సాయంప్రాతరవసరంబుల నర్కపావకగురుదేవతోపాసనం
బులు సేయుచు గురుమందిరంబునకుం జని దానుని చందంబున భక్తివినయసౌ
మనస్యంబులుగలిగి వేదంబులు సదువుచు నధ్యయనోపక్రమావసానంబుల
గురుచరణంబులకు నమస్కరించుచు రేపుమాపును విహితగృహంబుల భిక్షి
ంచి భైక్షంబు గురువునకు నివేదించి యనుజ్ఞ గొని మితభోజనంబుఁ గావించుచు వి
హితకాలంబున నుపసించుచు సంగనయుండు సంగవాసక్తులందుం బ్రయోజ
నమాత్ర భాషణంబులొనరించుచు గురుపరాంగనలవలన నభ్యంగన కేశప్ర
సాధన శరీరమర్దనమజ్జనరహస్య యోగంబులు వర్జించుచు గ్రుహంబున
నుండక జితేంద్రియత్వంబున సత్యభాషణుండయి సంచరింపవలయు॥ గీ॥ పొ
లతి దావవహ్ని పురుషుఁ డాజ్యఘటంబు । గాఁగ కుండ రాదంగ దిసెనే । బ్రహ్మచారి
యినఁ గూఁతు బట్టకమానవు। వటుసకింతిపొత్తు వలదు వలదు॥ వ॥ వినుము స్వ
రూప సాక్షాత్కారంబున దేహ బహిరింద్రియాదికంబయిన యంతయు నా
భాస మాత్రంబుగా నిశ్చయించి యొండొక జీవుండు స్వతంత్రుండయి నయినా

శ్వరుండుగాక తనంతదజేపురంగనయిది పురుషుండు నేనని యెడి బుద్ధిగా
నుట కర్తవ్యంబు బ్రహ్మచారి యతియు గృహస్థులం దెవ్వఁడైన విజితంబుప
పక్వంబుగాక నద్వైతానుసంధానంబు సేసిన మూఢుఁడగుంగావున నిరహస్యం
బున బుద్ధికనైన దాయకుండవలయు॥ చ॥ శిరమున మీసనంస్కృతులు సేయక
చ దనభూషణాద్యలంకరణము లెల్లమానియుతు కాలములన్ని జభార్యఁ బొందు
చుం దరుణులఁ జూడ కాలికదృఢవ్రతుఁడై మధుమాంసవర్జియై గురుతరవృ
త్తితోఁ మెలఁగుకోవదుడొక్క గృహస్థుభూవరా॥ వ॥ మఱియు ద్విజుండు గృహ
స్థుడై గురువులవలన నుపనిషదంగసహితంబు న నేదమంత్రంబును బఠియించి
నిజాధికారానుసారంబు నసర్థవిచారంబు జేసి తనబలంబు కొలంది గురువులకును
యభీష్టంబు లొసంగి గృహంబు నొండె నైష్ఠికత్వంబు నాశ్రయించి ప్రాణులతోఁడ
జీవించుచు గురువునందు నగ్నియందు నాత్మయందు సర్వభూతంబులందు నచ్యుత
తదర్శనంబు జేయుచు నింద్రియంబుల నాదినగ్నుండుగాక యెఱుకగలిగి వర్తిం
చుచు పరబ్రహ్మంబు నొందు॥ క॥ వినుము వానప్రస్థుఁడు। మునిశోధితములైన
యమములుగలవాఁడు। వ్రనవగతుఁడై మెలఁగును। ఘనుఁడు మహాలోకమున
కుగమనించి గ్రుప్పా। వ॥ అటమీఁద గృహస్థాశ్రమంబు విడిచి వనమునకుం జనియున్న
కపంబెనుని వారాదికంబు లగ్నిపక్వంబు చేసియుండెనావు బుచేసి యుండె
ర్కపక్వంబున ఫలైలాదు లొండె నశ్నించుచు వన్యాహారంబులు నిత్యకృత్యంబు
లయిన చరుపురోడాశంబు లొనర్చు ప్రతిదినంబు నంబునార్చనంచితంబులు పరి
త్యజించి నూతన ద్రవ్యంబులు సంగ్రహించుచు నగ్నికొఱకు బర్ణశాలయైన
బర్వతకందరంబయిన నాశ్రయించుచు హిమవాయువహ్ని వర్షాతపంబుల సహి
హించుచు నఖశ్మశ్రుకేశతనూరుహంబులు పరిసాధితంబులు సేయక జటిలుం
డై యుపసియించుచు దండాజినకమండలు వల్కలపరిచ్ఛదంబులు ధరి
యించి పండ్రెడుమన వెనిమిదయిన నాలుగైన రెండయిన నొకవత్సరంబ
యున తపఃప్రయాసంబున బుద్ధినాశంబు గాకుండ మునియై యుచరించుచు మద
యువపశంబున జరారోగంబులచేత జిక్కి నిజధర్మానుష్ఠానసమర్థుండు
గాని సమయంబున నిరశనవ్రతుండై యగ్నుల నాత్మారోపణంబు సేసిస
న్న్యసించి యాకాశంబు నందు శరీరరంధ్రంబులు గాలియందు నిశ్వాసంబును
దేహంబులోపల సూత్రంబును జల్యంబుల రసంబును ధరణియందు శల్యమాంస
ప్రముఖంబులు వహ్నియందు వక్త్రంబుతోడ వాక్కు నింద్రుని యందు శి
ల్పంబుతోడ హస్తంబు విష్ణువునందు గతితోడ బదంబు ప్రజాపతియం

ఛ. తితోడను పస్థంబును మృత్యువునందు విసర్గంబుతోడ వాయువును దిక్కులందు శబ్దంబుతోడ శ్రోత్రంబును వాయువునందు స్పర్శంబుతోడ త్వక్కును సూర్యునియందు రూపంబుతోడ జక్షువులును సలిలంబులందుఁ బ్రచేతస్సహితయయిన జిహ్వయు క్షితియందు గంధసహితంబయిన ఘ్రాణంబును జంద్రునియందు మనోరథంబులతోడ మనంబును కవియయిన బ్రహ్మయందు బోధంబుతోడ బుద్ధియు రుద్రుని యందహంకారంబు తోడ మమత్వంబును క్షేత్రజ్ఞునియందు సత్త్వంబుతోడ జిత్తంబును జేర్చి యట మీఁద బృథివి నుందుబృథివిని జలంబునందు జలంబును తేజంబునందు తేజంబును వాయువందు వాయువును గగనమందు గగనము నహంకారతత్త్వమందున హంకారమును మహత్తత్త్వమునందు మహత్తత్త్వమును బ్రకృతియందు బ్రకృతిని అక్షరుండయిన పరమాత్మయందును లయంబునొందించి చిన్మాత్రావశేషితుండయిన క్షేత్రజ్ఞుండగు తన్ను నక్షరత్వంబున నెఱింగి ద్వయరహితుండై దగ్ధకాష్ఠుండగు నవహ్నిచందంబున బరమాత్మయైన నిర్వికారపరబ్రహ్మంబునందు లీనుండగావలయు॥ క॥ అనఘ వనప్రస్థుండయి। చనఁ దథధర్మంబు లిట్లు స లుపుచు మతియు। న్మనెనేని సన్న్యసింపం। జనునటమీఁద ముక్తిసంగత్వము నన్॥ వ॥ ఇట్లు వానప్రస్థాశ్రమంబు జరిపి సన్న్యసించి దేహమాత్రావశిష్టుండును నిరపేక్షుండును భిక్షుండును నిరాశ్రయుండును నాత్మారాముండును సకలభూతసముండును శాంతుండును సమచిత్తుండును నారాయణపరాయణుండునై కౌపీనంబును నాచ్ఛాదనమాత్రంబైన వస్త్రంబు ధరియించి దండాదివ్యతిరిక్తంబులు విసర్జించి యాత్మపరంబులుగాని శాస్త్రంబుల వర్జించి గ్రహనక్షత్రాది విద్యలజీవింపక భేదవాదంబైన తర్కంబులతరి ం పక నొందును బక్షీకరింపక శిష్యులకు గ్రంథంబులు వచించి యుపన్యసింపక బహువిద్యలజీవింపక మత్తాది వ్యాపారంబుల నుల్లసిల్లక పెక్కుదినంబు లొక్క చో డవసియింపక యూరనూర నొక్కొక్క రాత్రి నిలుచుచు గార్యకారణ వ్యతిరిక్తంబై పరమాత్మయందు విశ్వంబు దర్శించుచు సదసన్మయంబైన విశ్వంబునందు పరబ్రహ్మంబైన యాత్మ నవలోకించుచు జాగరణస్వప్నసంధిసమయంబుల నాత్మనిరీక్షణంబు సేయుచు నాత్మకు బంధమోక్షంబులు మాయామాత్రంబులు గాని వస్తుప్రకారంబున లేవనియును దేహంబునకు జీవితంబు ధ్రువంబు గాదనియును మృత్యువు ధ్రువంబని యెఱుంగుచు భూతదేహంబుల భవనాశంబులకు మూలంబైన కాలంబు బ్రతీక్షించుచు నిర్విఘ్నము సజ్జానోత్ప త్తి

పర్యంతరంబు సంచరించి యాటమీఁద విజ్ఞానవిశేషంబున సంభవించిన బరమహంస
డయి దండాదిచిహ్నంబులు ధరించియుండెఁ ధరింపకయుండెఁ బహిరంగవ్యక్త
చిహ్నుండు గాక యంతరంగవ్యక్తుండై నయాత్మానుసంధానంబు గలిగి మునిపి
నైబాహ్యానుసంధానభావంబు మనుష్యులకుఁ దనవలన నున్మత్తబాలమూకులకీ
తిఁ జూపుచుండవలయు॥ క॥ మునివల్లభుఁ డజగరుఁడను। మనయుండు హిరణ్యకశిపు
సుతుండును మా। నొనరించిన సంవాదము। వినుమీ యర్థక్రమంబునందు వెల

—[*) ప్రహ్లాదాజగరమునుల సంవాదము. (*]—

యునరేంద్రా! తొల్లి భగవత్ప్రియుండయిన ప్రహ్లాదుండు ప్రియయామా
త్యసమేతుండయి లోకతత్త్వంబు సరసెఱింగెడి కొఱకు లోకంబుల సంచరించుచు
నొక్కనాఁడు కావేరీతీరంబున దూళిధూసరితంబులైన కరచరణాద్యవయవంబు
లతోడ గూఢంబయిన నిర్మలతేజంబుతోఁగ... కారవచోలింగవర్ణాశ్రమాదు
ల నెవ్వరికిఁ గానంబడక నేల నిద్రించుచున్న జగరవ్రతధరుండయిన మునిం గనిదా
యంబని విధిప్రకారంబున నర్చించి ముని చరణంబులకు శిరంబు సోఁక మ్రొక్కి
యతని చరిత్రంబు దెలియ నిశ్చయించి యిట్లనియె॥ సీ॥ భోగిమనుష్యోగిరై
భోగినైయుండెడి వానిఁ గైపడి మునినాథ నీవు। ఘనశరీరము దాల్చి కదలవుచి
త్రముద్యమయుక్తునకుగాని ధనము లేదు। ధనవంతునకుగాని తగుభోగములు లే
వు భోగికిఁగాని సంపూర్ణమైన। తనువు లేదం ద్యోగధనభోగములు లేక నేలనూర
కపడి నిద్రపోవు। నీకు నెట్లు గలిగె నిరవమదేహంబు। సముడ వార్యుడవు విశా
రదుడవు। బుద్ధిసిద్ధి విజ్ఞులలో గడవు। నిద్రపతివింబనియవ నేల॥ వ॥ అనియి
ట్లు ప్రహ్లాదుండడిగిన వికసితముఖుండయి మునీంద్రుండు దదీయమధురాలాప
సుధారస ప్రవాహంబులగు కర్ణాంజలులఁ బరిపూర్ణంబులయిన వతంసపలోకిం
చి యిట్లనియె॥ సీ॥ అంతరంగికదృష్టి నంతయు నెఱుంగుదురు వార్యసమ్మతుఁడ వీ
వసురవర్య। విశ్వజంతువుల ప్రవృత్తినివృత్తిలక్షణంబులు నీవెఱుంగని వి లేవు। భ
గవంతుఁడగు వారి సాయుకనీమనో విభ్రాజిల్లుచు వెలుఁగు నేని। క్రమమున బహి
రంధకారంబు బరిమార్చు బరమసాత్త్వికుఁడవు భ ప్రబుద్ధ। వ ఘునసీవు నన్ను నడి
గెదు గావున। విన్నదమిక నొల్లవిస్తరింతు। నిన్నుఁ జూడఁగలిగె నీతోడి మాటలు
నాత్మశుద్ధి గలిగె ననఘచరిత్ర॥ వ॥ వినుము ప్రవాహకారిణియయి విషయంబు
లంచేత బూరింపరాని తృష్ణచేతం గర్మంబుల బరిభ్రామ్యమానుండ నయిన
నేను నానావిధ యోనులయందుఁ బ్రవేశించుచు వెడలుచు నెట్టకేలకు మను
ష్య దేహంబు ధరియించి యందు ధర్మంబున స్వర్గద్వారంబును నధర్మం

బు శునకసూకరాదితిర్యగ్జంతు యోనిద్వారంబుల నొంది క్రమ్మఱ మనుష్యు
ండయి పుట్టవలయునని వివేకించి సుఖతఱణంబుల కొఱకు ధర్మంబు సేయు దం
పతుల వ్యవహారంబు ని సత్క్రియానివృత్తి గలిగిన జీవునకు స్వతంత్రుండై యు
ప్రకాశించునని నిర్ణయించి భోగంబులు మనోరథ జాలమాత్రంబులుగాని
శాశ్వతంబులుగావని పరీక్షించి నివృత్తుండనై యుద్యోగంబు లేక నిద్రించుచు
ప్రారబ్ధభోగంబు లనుభవించుచు నుండుదు నివ్విధంబైన దశ సుఖరూపం
బైన పురుషార్థంబు తనయందు గలుగుట యెఱుంగక పురుషుండు శైవా
లజాలనిరుద్ధంబులయిన శుద్ధజలములు విడిచి యెండమావుల జలముల నిపాతే
డు మూఢుని వడువున సత్యంబుగాని ద్వైతంబు జొచ్చి ఘోరసంసార చక్రప
రిభ్రాంతుండయి దైవతంత్రంబులైన దేహాదులచేత నాత్మకును దుఃఖనాశం
బును గోరుచు నిరీహుండయిన వాని ప్రారంభంబులు నిష్ఫలంబులగుట యదియునుం
గాక మర్త్యున కర్థంబు ప్రాప్తంబయ్యెనేని దుఃఖకరంబ గాని సుఖకరంబుగాదు
లోభవంతులయిన ధనవంతులు నిద్రాహారంబులు లేక రాజచోరయాచకశ
త్రుమిత్రాదిసర్వజనులవలన శంకించుచు దానభోగంబులను బాసియుందు
రు ప్రాణార్థంబులకు భయంబు నిత్యంబు శోకమోహభయక్రోధరా
గశ్రమాదులు వాంఛామూలంబులు వాంఛ లేకుండవలయును ॥ మ ॥ పరఘు
ర్గూర్చిన తేనె మానవుడెఱుంగం బ్రాప్తమయినట్టులో । భరతుల్గూర్చిన విత్తము
ల్పనుజుండుం బ్రాప్తించి బ్రాపించిరయి। విరాగంబు ప్రబోధదీపకంగ మాయి
యుండియుఁ । జరకాలంబును వానివర్తనములం జింతించి యేకాంతినయి ॥క॥
అజగరము సుఖంబటిగయ్య । నిజగురువులగా దలంచి నిశ్చితుడనయి । విజనస్థలి
గమనంబుల । గజిబిజి లేకున్నవాడగా వసత్తిన్ ॥ సీ॥ అవలోకలము కూ
లాంబరంబులుగట్టియుండెఁ గట్టకయుండె నుండుచును । నాభోగశౌరదమా
యనాగములనెక్కి యయిన నెక్కకయుననరుగుచుందు । గర్పూరచందనక
స్తూరికాలేపముయిన గలిగొందు । ధర్మశయ్యాలనయిన బర్ణశిలాతృణాస్నాం
బులందయిన బరుచుండుదు । మానయుక్తమయిన మానహీనంబయిన । ఏయన్నమైన
మిగులవిత్తమయిన గూడు తునగుణమయి నగుణాశ్రితంబైన । దీనమయిన
జాలనభోజ్యమయిన ॥ క॥ లేదని యెవరినడుగను । రాదని చింతింపబరులు రప్పిం
చినచో । గాదని యెద్దియుమానను । ఖేదము మోదము ను లేక క్రీడింతు మదిన్ ॥
క॥ నిందింపబరుల నెన్నడు । వంధింపన నేకపిడవచ్చిన మదినా । క్రందింపవిభ
వములకా । నందింప బ్రకామవర్తనలబ్ధసనిధిపా । వ॥ ఇట్లుకోరిక లేక యొ

కృసమయంబున దిగంబరుండనయి పిశాచంబు చందంబున నుండుచుం జెక్కి
దినంబులుం గొలఁదెనుపాము వలెఁ నంబగయికొని నిమిలితలోచనత్వంబున
నేకాంతభావంబున విష్ణుని యందుఁ జేర్చి భేద గ్రహితచిత్తవృత్తులనర్థరూపపరి
భ్రమంబుగల మనమునందు మనంబు నహంకారంబునందు నహంకారంబు
మాయయందు మాయ నాత్మానుభూతి యందు లయంబు నొందించి సత్యంబు ద
ర్శించుచు విరక్తి నొంది స్వానుభవంబున నాత్మస్థితుండ నయియుండుదు నీవు భ
గవత్పరుండవు గావున రహస్యంబయిన పరమహంసధర్మంబు స్వానుభవగో
చరంబయిన తెఱంగున నీకు హృద్గోచరంబగునట్లు చెప్పితి ననిన విని॥ క॥ ఘన
నజగరమునివల్లభుని దనుజేంద్రుడు పూజ చేసి తగ వీడ్కొని నా । జనియె న్నిజచే
హామునకని శశికులతిలకా॥ అనియుధిష్ఠిరుండిట్లనియె । క॥ నను బోటి జడ
గృహస్థుడు । మునివల్లభ యిట్టి పవిమోదంబున నే । యనువున జెందును వేడ
మ । వినిపింపుము నేడు నాకు విజ్ఞాననిధీ ॥ వ॥ అనిన నారదుండిట్లనియె గృహ
స్థుడయినవాడు వాసుదేవార్పణంబుగా గృహోచితక్రియలను సంధించుచు
మహామునుల సేవించి వారలవలన నారాయణదివ్యావతారకథాశ్రవణంబు
సేయుచు నయ్యవహిత కాలంబులఁ శాంతజనులం గూడియుండుచు బుత్రమి
త్రకళత్రాదిసంగంబులు గలల వంటివని యెఱుంగుచు బోవలనాసక్తి లేక సక్త
నికయివడి వెలువబడుచు కారంబులొనర్చుచు దగులంబులులేక విత్తంబులి
చ్చి జనకసుతసోదర సఖిజ్ఞాతిజనులచిత్తంబులు గావించుచు ధనధాన్యనిదాన
మయిన లబ్ధంబులవలన నభిమానంబు మాని యనుభవించుచు గృహక్షేత్రంబు
లఁ జొచ్చి యుదరపూరణమాత్రంబు దాం గిలిన వాని దండింపక భుజగమృగ
మూషకమర్కట మక్షికాఖరోష్ట్రంబుల హింసింపక పుత్రుల భంగి నీక్షిం
చుచు దేశకాలదయివంబులకొలంది నిత్యధర్మార్థకామంబుల బ్రవర్తించు
చు శునక పతిత చండాలాదులకయిన భోజ్యపదార్థములు తన భంగినిచ్చుచు నిజ
వృత్తిలబ్ధంబులగు సకనాదులచేత దేవ ఋషి పితృ భూత మానవుల సంతర్పిం
చుచు బలిచ మహాజ్ఞాన శేషంబుల నంతర్యామి పురుషయజనంబు నాత్మజీవనో
పాయంబును సమర్థించుచుండవలయు॥ గీ॥ జనగురుల నయిన జంపు నర్థ
మునపయి । ప్రాణమయిన విడుచు భార్యకొఱకు । నట్టి భార్య పురుషుండతిథుల
శుశ్రూష చేయించెనటుచు నజితు నీశునయిన ॥ గీ॥ పరమేశ్వరుండు బ్రాహ్మ
ణముఖమున । నాహరించు తుష్టుడయిన భంగి నగ్నిముఖము । నందు హవ్యరా
సులుగొని । యయినదుష్టి నొందదనఘచరిత॥ వ॥ కావున గృహస్థుండు బ్రా

హ్మణులయందును, దేవతాలయందును, మఱియుఁ బ్రముఖవస్తుజాతులందును, సంత ర్పణీయులగు బ్రాహ్మణాననుండైన క్షేత్రజ్ఞునందు నయిన కోరికలు సమర్పిం చి సంతర్పణంబు జేయవలయు భాద్రపదంబున కృష్ణపక్షంబునందు దక్షిణో త్తరాయణంబులందును, రేయుం బగలు సమము నగు కాలంబులందును, వ్యతీ పాతంబులందును, దినక్షయంబులందును, సూర్యచంద్రగ్రహణంబులం దును, శ్రవణద్వాదశియందును, వైశాఖశుక్లతృతీయయందును, కా ర్తీక శుక్లనవమియందును, హేమంతశిశిరంబులలోని నాలుగష్టకలందును, మాఘశుక్లసప్తమియందును, మాఘనక్షత్రంబులతోడఁ గూడిన పున్నమలందు ను, ద్వాదశితోడం గూడిన యుత్తరా శ్రవణానూరాధలందును, ను త్త రాయసహితులయిన యేకాదశీతిథులయందును జన్మనక్షత్రయుక్తదివసం బులందును, మఱియుఁ బ్రశస్తకాలంబులయందును, జననీజనకబంధుజనులకు శ్రాద్ధంబులును, జపహోమస్నానవ్రతంబులును, దేవబ్రాహ్మణసమారా ధనంబులు నాచరింపవలయు, భార్యకుఁ బుంసవనాదికంబు సత్యంబునకు జా తకర్మాదికంబును దనకు యజ్ఞదీక్షాదికంబును, ప్రేతజనులకు దహనాది కంబును మృతదివసంబున సాంవత్సరికంబును జరుపవలయు॥ మ॥ విను మేదే శములందు మాగుణతపోవిద్యాన్వితంబయినవి। ప్రసిద్ధాయంబు వసించు నేస్థల ముల భాగీరథీముఖ్యవా। తులుండుఁ హరిపూజలెయ్యెడల భూమిస్థప్ర కాశంబులం। దనరున్ భవ్యయిట్టిచోటులఁ గుశలకర్మంబులఁ జేయగా॥ క॥ హరియందు జగములుండును। హరిరూపము సాధుపాత్రమందుండు శివం। కరమగు పాత్రము గలిగిన। నరయగ దివ్యదేశమనఘచరిత్రా॥ వ॥ మఱి యు నగు క్షేత్రంబును, గయాశీర్షంబును, ప్రయాగంబును. పులహాశ్రమం బును, నైమిశంబును, ఫాల్గునంబును- సేతువును - ప్రభాసంబును కుశస్థ లియును- వారాణసియు - మధురాపురియును - పంపాబిందు సరోవరంబు లును- నారాయణాశ్రమంబును- సీతారామాశ్రమంబును- మహేంద్ర మ లయాదులయిన కులాచలంబులును హరిప్రతిమార్చనా ప్రదేశంబులును హ రిసేవాపరమ భాగవతులు వసించు పుణ్యక్షేత్రంబును - శుభకా [illegible] మాకు సేవింపవలయు॥ గీ॥ భూవరేంద్ర యట్టి పుణ్యక్షేత్రదేశంబు [illegible] ము సేయునట్టి ధర్మ। మల్పమైన నదిసహస్రగుణాధి। కఫలమిచ్చు [illegible] పావశమున॥ వ॥ విను మచరాచరంబైన విశ్వమంతయు విష్ణుమయంబగుటం జేసి పాత్ర నిర్ణయనిపుణులైన విద్వాంసులు నారాయణుండె [illegible]

బని పలుకుదురు. దేవ ఋషులును బ్రహ్మపుత్రులగు సనకాదులునుండ భవ
దీయ రాజసూయంబున నగ్రపూజకు హరి సమ్మతుండయ్యె. ననేకజంతుసం
ఘాతసంకీర్ణంబైన బ్రహ్మాండపాదపంబునకు నారాయణుండు మూలంబు త
న్నిమిత్తంబున నారాయణసంతర్పణంబు సకలజనసంతర్పణంబని యెఱుంగు
ము. ఋషి నర తిర్యగమర శరీరంబులు పురంబులు వానియందు దారతమ్యంబు
లతోడ జీవరూపంబున భగవంతుండైన హరి వర్తించుటం జేసి పురుషుండన బ్ర
సిద్ధుండయ్యె. నందు దిర్యగ్జంతువులకంటె నధికత్వంబు పురుషునియందు విలసి
ల్లుటం జేసి పురుషుండు పాత్రంబు. పురుషులలోన హరితనువైన వేదంబు ధ
రించు సంతోషవిద్యా తపోగరిష్ఠుండైన బ్రాహ్మణుండు పాత్రంబు. బ్రాహ్మ
ణులలోన నాత్మజ్ఞాన పరిపూర్ణుండైన యోగి ముఖ్యపాత్రంబని పలుకు
దురు. పరస్పర పాత్రభావంబులకు సహింపని మనుష్యులకు పూజనార్థంబు త్రేతాయు
గంబునందు హరిప్రతిమలు గల్పింపబడియెఁ గొందఱు ప్రతిమార్చనంబుఁ
జేయుదురు. పురుషశ్రేష్ఠులయిన వారలకు ప్రతిమార్చనంబు ముఖ్యా
ర్థప్రదంబు గాదు. మందాధికారులకు బ్రతిమార్చనంబ పురుషార్థప్రదం
బగు. ॥ గీ॥ అఖిలలోకములకు హరి దైవతము సూడ । హరికి దైవతము ధరాధి
నాథ। పదపరాగ లేశపంక్తి చే త్రైలోక్య। పావనంబు జేయు బ్రాహ్మణుండు॥ వ
ట్టి బ్రాహ్మణజనులందు గర్మనిష్ఠులు తపోనిష్ఠులు వేదశాస్త్రనిష్ఠులు జ్ఞానయో
గనిష్ఠులు నై కొందఱు వర్తింతురందు జ్ఞాననిష్ఠునికి సనంతఫలకామి నియైన గృహ
స్థు పితృజనుల నుద్దేశించి కవ్యంబులును దేవతల నుద్దేశించి హవ్యంబులును బె
ట్టుట ముఖ్యంబు. దైవకార్యంబునకు నిరువురనైన నొకరినైన సరి। పితృకార్యంబుని
కు మువ్వురినైన నొకరినైన భోజనంబు సేయింపవలయు ధనవంతుండైన శ్రాద్ధవి
స్తారంబు గర్తవ్యంబు గాదు. దేశకాలప్రాప్త కందమూలఫలాదికంబైన
హరినైవేద్యంబున విధిచోదిత ప్రకారంబ గా శ్రద్ధతోడం బాత్రంబునందు బె
ట్టిన యన్నంబు కామదంబయి యక్షయఫలకారియగు. ధర్మతత్త్వవేదియైన వాడు
శ్రాద్ధంబులందు మాంసప్రదానంబు జేయక భక్షింపక చరింపవలయు. గంద మూ
లాది దానంబున నయ్యెడి ఫలంబు పశుహింసనంబున సంభవింపదు. ప్రాణిహిం
స జేయక వర్తించుటకంటె మిక్కిలి ధర్మంబు లేదు. యజ్ఞవిదులైన ప్రోడలు
నిష్కాములై బాహ్యకర్మంబులు విడచి యాత్మజ్ఞానదీపంబులందు గర్మా
మయంబులైన యజ్ఞంబుల నాచరింతురు ॥ క ॥ పశువుల బొరిగొని మఖ
ములు। విశదములుగ జేయు బుధుల వీక్షించి తమున్। విశసనము జేయు

నోయుసి। కసిమసిబౌగడొందు భూత గణమున నరేంద్రా ॥ వ ॥ అదిగావున
ధర్మవేదియైన వాడు దైవప్రాప్తంబు లయిన కందమూలాదికంబులచేత
నిత్యనైమిత్తిక క్రియలజేయవలయు నిజధర్మబాధకంబైన ధర్మంబును బరధర్మ
ప్రేరితంబైన ధర్మంబు నాభాసధర్మంబును బాషండధర్మంబు కపటధర్మం
బును ధర్మజ్ఞుండైనవాడు మానవలయు నైసర్గికధర్మంబు దురితశాంతిస మ
ర్థంబగు నిర్ధనుండు ధర్మార్థంబు యాత్ర జేయుచునైన ధనంబు గోర వలదు జీ
వనోపాయంబునకై నిట్టట్టు దిరుగక గార్హస్థ్యంబు లేకజీవించుచు మహాస
ర్పంబు తెఱంగున సంతోషంబున నాత్మారాముండయి యుండియు. గోరక బ్ర
తికెడి సుగుణుని కగల సుఖంబు కామలోభంబు లందశదిశలం బఱిధావనం
బుజేయువానికి సిద్ధింపదు పాదరక్షలు గలవానికిం గర్కశ కంటకాదులవ
లన భయంబు లేకమెలంగు భంగి గామంబుల వలననివృత్తి గలవానికి నె
ల్లకాలంబును భద్రంబగును జిహ్వాదయిన్యంబునకును బుభుక్షుండు గృహపా
లకశునకంబుకయివడి సంచరించుచు సంతుష్టిలేకచెడు నసంతోషి గానివిప్రునికి
విద్యాతపోవిభవయశంబులు నిరర్థకంబులగు నింద్రియలోలత్వంబున విజ్ఞా
నంబునశించు సకలభూలోక భోగంబులు భోగించియు దిగ్విజయంబు జేసి
యుంబుభుక్షాపిపాసలవలన గామపారంబు చు హింసవలన గామపారంబు
ను హింసవలన క్రోధపారంబును జేరటదుర్లభంబు సంకల్పవర్జనంబున
గామంబును గామవర్జనంబున క్రోధంబును నర్థానర్థదర్శనంబున లో
భంబును ద్వయితానుసంధానంబున భయంబు నాత్మానాత్మవివేకంబుల శోక
మోహంబులును సాత్త్వికసేవనంబున దంభంబును మౌనంబున యోగాంతరా
యంబును శరీరవాంఛ లేమి హింసయు హితాచరణంబున భూతజయంబయిన
దుఃఖంబును సమాధిబలంబున దయివికవ్యథయును ప్రాణాయామాదికంబున
నాత్మవ్యథయును సాత్త్వికాహారంబుల నిద్రయు సత్త్వగుణంబున రజస్తమం
బులును గురుభజనకుశలుండయి శీలంబున జయింపవలయు॥ క॥ హరిమహిమత
లకు జెప్పెడి। గురువు నరుడనుచు దలచి కుమతిలభక్తికా। దిరుగు పురుషు శ్రమ
మెల్లను। గరిశౌచము క్రియ నిరర్థకంబగు నధిపా॥ ఉ॥ యోవనజాతనేత్రుండు పర మే
శుమహాత్ముప్రధానపూరుషుం। డేవశరణ్యుసజ్జన ధ్యేయుడనంతుడు బ్రహ్మయో
గిసంసేవిత పాదపద్ము దమచిత్తములన్నరుడంచు లోకులి। చ్ఛాదనవిహారముచుం
దుదురు సన్మతి లేకన రేంద్రమా॥ వ॥ వినుము షడింద్రియంబుల [illegible]
యంబు దత్పరులయిచ్ఛాపూరణ విధానంబుల జరితార్థులమైతిమను వార

లు ధారణాధ్యాన సమాధియోగంబుల సాధింపలేరుకృషిప్రముఖంబులు సంసార సాధనంబులుగాని మోక్ష సాధనంబులుగావు కుటుంబసంగంబు వర్జించి మితంబయిన భిక్షాన్నంబు భక్షించుచు శుద్ధవివిక్తసమప్రదేశంబున నొక్కచో నాసీనుండయి సుస్థిరత్వంబున బ్రణవోచ్చారణంబు జేయుచు రేచకపూరకకుంభకంబుల బ్రాణాపానంబులనిరోధించి కామహతంబగుచిత్తంబు హరిభ్రమణంబునగాని కామవిసర్జనంబుజేసి మరలునంతకునిజ నాసాగ్రనిరీక్షణంబు జేయుచునివ్విధంబున యోగాభ్యాసంబుజేయువానిచిత్తంబయిన వహ్ని హేతులంగుచు శాంతిజెందుచు వేధింపంబడక ప్రశాంతసమస్తవృత్తంబయిన చిత్తంబు బ్రహ్మానుభవసమర్పణంబునలలీలనంబయిమరియునెగయునేదు॥ మ॥ ధరణీదేవు సన్న్యసించి యుతియయిధర్మార్థకామంబుల। న్బరివర్జించి పునర్భవంబును దత్తాత్రిరంభియోనేనిలో। భరతింగక్కునకుంమమంచినసుచుగా భక్షించిజీవించుచుం। స్నానుచందంబునహాస్యదేవసుడగుచున్నా నాప్రకారంబులగా క॥ మలనిగ్రహియయుసుండుక్రియ। నిలబడునొడలాత్మగాదు హేయంబనుచు। దనతుటుతసుస్తాలువోగండు। రలన తనొడవాత్మ యనుచుసజ్జునితేశా॥ గీ॥ వ్రతమనరానిగసుపదుకు ప్రసకిని। ప్రియులు నిగమ గృహాగతునికిం। దినసికూరసుండనగదు సన్న్యసికి। దరుణోత్తోడిపోతు దగమతగదు॥ సీ॥ తిధమమేనెల్ల సారథియింద్రియంబులు గుఱ్ఱములుపగ్గములుమనము। ప్రాణాదిదశవిధపవనంబులిరుసుధర్మాధర్మంగతులుచక్రాంగకములు। బహుళతరంబయినబధంబుచిత్తంబుశబ్దాదికములుసంచారభూములు। అభిమానసంయుతుండయిజీవుండు రథికునతరప్రణవంబు కార్ముకంబు। శుద్ధజీవుడు బాణంబు నుభగమైన। బ్రహ్మమంచితలక్ష్యంబుపలులుకాక। వయమురాద్వేషశోకలోభప్రమోహ। మానమత్సరముఖములమానవేంద్ర॥ వ॥ ఇట్టిమనుష్య శరీరరూపంబయినరదంబుస్వవశంబుచేసికొని మహాభాగవత చరణ కమలసేవానిశితంబయిన విజ్ఞానఖడ్గంబుధరించి శ్రీమన్నారాయణ కరుణావనశోక నజలంబన రాగాదిశత్రునిర్మూలనంబు గావించుప్రణవబాణాసనంబున శుద్ధజీవశరంబును సంధించి బ్రహ్మమునిలక్ష్యంబుగ విడిచి యందుబడవేసినహంకారరథికుండురథికత్వంబుమాని నిజానందంబున నుండువలయు నట్టివిశేషంబు సంభవింపని సమయంబ నబహిర్ముఖంబులైన యింద్రియ ఘోటకంబులు బుద్ధిసారథి సహితంబులయి నిభిలాన రథికున బ్రమత్తత్వంబు దెలిసి ప్రవృత్తియోగంబునొందించి

విషయ శత్రుమధ్యంబునం గూల్చిన॥ గీ॥ విషయశత్రులెల్ల విక్రాంతితోడ సా।
రథిసమేతుఁడైన రథికుఁ బట్టి। యుగ్రగతి రమ్యత్వాయు తమకునంతా। కూపమ
ధ్యమందుఁ గూల్తు రధిప॥

వ॥ విను వైదికకర్మంబు ప్రవృత్తంబును నివృత్తంబును రెండు తెఱంగుల వెలయు
నందుఁ బ్రవృత్తంబున రావర్తనంబును నివృత్తంబున మోక్షంబును సిద్ధించుఁ బ్ర
వృత్తికర్మంబులైన నిష్టాపూర్తంబులన రెండుమార్గంబులు గలవందు హిం
సాద్రవ్యమయ కామ్యరూపంబులైన దర్శపూర్ణమాస పశుయాగ వైశ్వదేవ
బలిహరణ ప్రముఖంబు లయిన యాగాదికంబు లిష్టంబులు దేవతాలయ వనకూ
ప తటాక ప్రముఖంబులు పూర్తంబులు ప్రవృత్తికర్మంబున దేహంబు విడిచి
దేహాంతరారంభంబున దేహి హవ్యాదియాగ్రంబున వెలుంగువానితోడ నింద్రి
యంబులం గూడి భూతసూక్ష్మయుక్తుండై ధూమ క్షీణాయన కృష్ణపక్ష
రాత్రిదర్శనంబులవలన సోమలోకంబుఁ జేరి భోగావసానంబున విలీనదేహుం
డయి వృష్టిద్వారంబున క్రమంబున నోషధిలతాన్నశుక్లరూపంబులఁ బ్రాపించి
భూమియందు జన్మించు నది పునర్భవరూపంబయిన పితృమార్గంబు నివృత్తి
కర్మనిష్ఠుండైనవాఁడు జ్ఞానదీపంబులైన యింద్రియంబులందుం గ్రియాయజ్ఞం
బుల యాజించి యింద్రియంబుల దర్శనాదిసంకల్పరూపంబయిన మనంబునం
బునందు వికారయుక్తంబయిన మనంబును వాక్కునందు విద్యాదిలక్షణయై
న వాక్కు నవర్ణసముదాయంబునందు నవర్ణసముదాయంబును కారాదే
స్వరత్రయాత్మకంబయిన యోంకారంబునందు నోంకారంబును బిందువందు
బిందువును నాదంబునందు నాదంబును బ్రాణంబునందు బ్రాణంబు బ్రహ్మ
మందు నిలుపవలయు దేవమార్గంబులయిన యుత్తరాయణశుక్లపక్ష దివా
ప్రాహ్ణ పూర్ణిమా రాకలవలన సూర్యబ్రహ్మలోకంబులందుం జేరి భోగావ
సానంబున స్థూలోపాధి విశ్వుండై సూక్ష్మంబునందు లయించి సూక్ష్మోపాధి
ద్యోతకుండై తైజసుండయి సూక్ష్మంబును గారణంబునందు లయించి కారణంబును
సాక్షిస్వరూపంబునందు లయించి తురీయుండై సాక్షిలంబునందు శుద్ధాత్మం
డై యివ్విధంబున ముక్తుండగుచు॥ గీ॥ అమరనిర్మితంబులైన యివ్విపిత్రు దేవ।

సరణులెవ్వడెఱుంగు శాస్త్రదృష్టి । నట్టివాడు దేహియైన మోహమునఁ బొంద ।
డతిశయించుబద్ధిరవనినాథ ॥ వ ॥ వినుము దేహములకు గారణత్వంబున శంత్వా
మందును గలుగుచు బహిరంగంబు సభోగ్యంబును అంతరంగంబు సభోక్తయు
పతంబున బరంబును జ్ఞానంబున జ్ఞేయంబును వచనంబున వాచ్యమును ప్రకాశ
మున బ్రకాశంబునైన వస్తువునకు వేఱొండు లేదు ప్రతిబింబాదికంబున వస్తు
త్వంబునం చేసి వికల్పిత ద్వైతంబంబు నఖండైంద్రియకంబైన సత్యంబును
నద్ధత్వంబు నవికల్పితంబై తోఁచుఁ గాని పరమార్థంబు గాదు దేహాదికంబులు వి
నాశ్యంబులు వానికి హేతువులైన క్షితిప్రముఖంబులు వినాశ్యంబు లగుటను
ధ్యండు పరమాత్ముడు నవిద్యచేత నంతతడవు వికల్పంబు దోఁచు నవిద్యానివృత్తి
నైన సర్వంబును విస్మయము శాస్త్రవిధినిషేధంబులనెఱింగి కలలోపల మెలు
గన్నతెఱంగులగు భావాద్వైత క్రియాద్వైత ద్రవ్యాద్వైతంబులు మూఁడుగ
లవందు బటతతుఁ వ్యాయంబున గార్యకారణంబులందు వస్తువొక్కటియై
యుండునని యెఱింగి యేకత్వాలోచనంబు జేసి వికల్పంబు లేదని భావించుట
భావాద్వైతంబు మనోవాక్కాయకృతంబులైన సర్వకర్మంబులు ను ఫల
భేదంబుఁ గేయక పరబ్రహ్మార్పణంబు జేయుట క్రియాద్వైతంబు పుత్రమిత్ర
కళత్రాది స్వప్రాణులకును దనకును దేహంబునకుం బంచభూతాత్మకత్వం
బున భోక్తయుకర్తయును పరమార్థతత్వంబున నర్థకామంబుల యెడనైక్య
దృష్టి జేయుట ద్రవ్యాద్వైతంబునేర్పున నాత్మతత్వానుభవంబున నద్వై
తత్రయంబును విలోకించి వస్తుభేదబుద్ధియు స్వకీయ పరకీయ బుద్ధియు స్వ
ప్నంబుగాఁ దలంచి మునియయిన వాడు మానవుఁడయ్యు ॥ క ॥ వాదములు వేయు
నేటికి । వేదోక్తవిధింజరించు విబుధుఁడు గృహమం । దాదరమున నారాయణ ।
పాదంబులఁ గొలిచి ముక్తిపదమున కేగుఁ ॥ శా ॥ భూపాలోత్తమ మీరు భ
క్తిగరిమన్ స్నాతికన్నరో జేసినా । శ్రీపాదాంబుజయుగ్మ మున్ని యతులయి సే
వించి కాదేమి హా । గ్రావత్సంఘములోనఁ జక్కన సమస్తాశాంతనిర్ణేత
లాయె । యేపారంగ ముఖంబు జేసితిరి దేవేంద్ర ప్రభావంబునన్ ॥ వ ॥ వినుము
పోయిన మహాకల్పంబునందు గంధర్వులలో నుపబర్హణుడను పేరఁ గంధ

ద్వ్యాండనైన నేను సౌందర్య చాతుర్య మాధుర్యగాంభీర్యాదిగుణంబులను దరులకుఁ బ్రియుండనై క్రీడించుచు నొక్కనాఁడు విశ్వస్రష్టలయిన బ్రహ్మలు దేవసత్రమనియెడి యాగంబులోన నారాయణకథలు గానంబుచేయఁ గోరి కొనప్సరోజనులను గంధర్వులం జీఁన ॥ గీ॥ క్రతువులోని కేగ గంధర్వగణములోఁ । గలసిపోయివిష్ణు గాథలచటఁ । గొన్నిపాడి సతులఁ గూడిమోహితుఁడనై । తలఁగిచనితినంత ధరణినాథ । క । వారిజగంధుల పొత్తున । వారింగైకొనఁ దలఁగి వచ్చినబుద్ధి । న్వారెఱిఁగి శాపమిచ్చిరి । వారింపఁగరా నిరోషవశమున సత్రిపా ॥ గీ॥ పంకజాక్షు నిచట బాడక కామిని । గుణముగూడిచని సకల్మషమున । దత్త కాంతివగుచు ధరణితలంబున । శూద్రజాతిసతికి సుతుడవగుము॥వ॥అనియిట్లువిశ్వస్రష్టలు శపించిననొక్క బ్రాహ్మణదాసి కుత్రుఁడనై జన్మించియందు బ్రహ్మవాదులైన పెద్దలకు శుశ్రూషణజేసినభాగ్యంబునని మ్మహాకల్పంబునందు బ్రహ్మపుత్రుండనయిజన్మించితిగిగీ కౌశలమునమోక్షగతికిగృహస్థుడే। ధర్మమాచరించితగిలిపోవు।నట్టిధర్మమెల్లనతివిశదంబుగాఁ । బలుకబడితె నీకు భవ్యచరిత ॥ మ ॥ అఖిలాధారుఁడ జానె మర్థభుండుబ్రహ్మంబె విష్ణుండనీ। ముఖమందర్శితుఁడై వాసగతుఁడై మాధుర్యవంభాషియై । సఖియై చారకుఁడై మనోదయితుడై సంబంధియై మంత్రియై ॥ సుఖదుండై యెవ్వఁడు ధన్యతమహిమ దాజోద్యంబు ధాత్రీశ్వరా ॥ వ ॥ అనియిట్లు నారదుడు చెప్పిన వృత్తాంతంబంతయు విని ధర్మనందనుండు ప్రేమవిహ్వలుండయి వాసుదేవుని బూజించె నాడు దేవ ధర్మనందనుల చేత బూజితుండయి నారదమునియు దేవమార్గంబునం జనియెనని శుకయోగీంద్రుండు పాండవపౌత్రునకుం జెప్పెనని సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పె॥

క॥ రాజీవసదృశలోచన। రాజీవభవాదిదేవ రాజవినుతని । భ్రాజిత కీర్తుల తావృ రాజీవభవాండ భాండరఘుకులతిలకా॥

మాలిని ॥ ధరణిదుహితృరంతా ధర్మమార్గనగంతా ॥ నిరుపమనయవంతా నిర్జరారాతిహంతా । దురుబధసుఖకర్తా కుభిసీచక్ర భర్తా । సురభయపరిహర్తా సుస్థిరకేతోవిహర్తా॥

గద్యము. ఇది శ్రీపరమేశ్వర కరుణాకలిత కవిచిత్ర కేసనమంత్రిపుత్ర సహ
జపాండిత్యపోతనామాత్య ప్రణీతంబయిన శ్రీమహాభాగవతంబను మహా
పురాణంబునందు ధర్మనందనునకు నారదుండు హిరణ్యాక్షహిరణ్య
కశిపుల పూర్వజన్మవృత్తాంతంబు చెప్పుటయు హిరణ్యకశిపుదితి
సంవాదంబును సుయజ్ఞచరిత్రంబును యమసల్లాపంబును బ్రహ్మవర
లాభగర్వితుండగు హిరణ్యకశిపు చరిత్రంబును ప్రహ్లాదవి
ద్యాభ్యాసకథయును ప్రహ్లాదహిరణ్యకశిపుసంవాదంబును ప్ర
హ్లాదువచనంబు ప్రతిష్ఠించి హరినరసింహరూపంబున నావి
ర్భవించి హిరణ్యకశిపుని సంహరించి ప్రహ్లాదునకభ
యం బిచ్చి నిఖిలదేవతా నివహప్రహ్లాదాదిస్తూయమా
నుండై తిరోహితుండగుటయు త్రిపురాసురవృత్తాం
తంబును నీశ్వరుండు త్రిపురంబుల దహించుట
యు వర్ణాశ్రమధర్మ వివరణంబును ప్ర
హ్లాదాజగరముని సంవాదంబును నా
రదు పూర్వజన్మ వృత్తాంతం
బును కథలుంగల సప్తము
స్కంధము సమాప్తము.
శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

